

WESTERN ROMAN
LASO
cijena 20 d broj 484

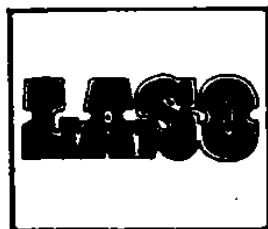
TASCOSA KID

Gordon D. Shirreffs

TASCOSA KID

GORDON D. SHIRREFFS: TASCOSA KID
Naslov originala: TASCOSA – KID
Recenzija: Mladen Stary
Copyright: Zauberkreis – Verlag, Rastatt,
posredstvom G. P. A. München
Prijevod: Stanko Juriša
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: Marcel Čukli

SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković, dr Vladimir Anić,
dr Adolf Dragičević (predsjedavajući), Nenad Brixy,
Ljudevit Bauer, inž. Vesna Gazdag, Igor Golik, Marija
Jurela, Borivoj Jurković, Zelimir Košćević, Nada Šoljan,
Ismet Voljevica, Ana Župan-Bender – **GLAVNI I OD-**
GOVORNI UREDNIK: Borivoj Jurković

LASO – Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a
•Vjesnik• n.solo., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Adresa uredništva
•Laso•, Redakcija •Romani i stripovi•, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4,
telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost •Vjesnik• n. sol
o. – OOUR Novinska rotacija n. sub. o. i OOUR TM n. subo., 41000 Zagreb, Avenija
bratstva i jedinstva 4.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) •Vjesnikova• Press agencija Zagreb. Cijena pretplate za go-
dinu dana iznosi 1060 d ili 954 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci 530 d ili 477 d s popustom.
Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom
uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR •Vjesnik•, Interna banka, s oznakom za •Laso•.
Cijena za inozemstvo: DM 1,80, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00 – Cijena inozemne pretplate za
šest mjeseci: DM 36,00 SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00 SFRS 36,00 HFL 37,00, US\$ 15,00 – Uplata
za devizni račun 30101-37 7210-256 – Privredna banka Zagreb (za •Laso•)

Ekonomska propaganda, •Vjesnik•, Agencija za Marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6
Zadnja kolor-stranica 9000 d crb stranica 7000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet misljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu
i fizičku kulturu SHIF broj 2935/7 1973 od 26 XI 1973

I

El Corralitos je uzdisao na nenasnoj popodnevnoj omari. Niotkud ni daška ni daha. Debela muha dozujala je kroz prozor u zatvorsku ćeliju i razdraženo se vrtjela oko glave zatvorenika.

Ross Starkey ljutito je otjera.

— Goni se k vragu, kopile! Još nisam leš!

Zujavu napasnicu pri tom je optuživao za to što se prošloga tjedna omastila krvlju njegova prijatelja.

Pukovnik Melgosa tada je postrojio pred zidom sve zarobljene i dao ih postrijeljati.

Krvave mrlje prekrile su tlo.

Prije negoli su ljudi pomrli pred pušćanim cijevima, morali su na malomu mislijskom groblju iskopati svoje rake.

Ross se uspravi i dohvati posudu s vodom. U mlakoj tekućini plivao je izmoreni žohar, uzalud pokušavajući da dosegne rub zemljanoga vrća.

Zatvorenik podvuče pod životinju kažiprst i stavi je na pod.

Žoharova žurba kojom je potražio mrak pod zatvorskim ležajem izazivala je smijeh.

— Mislit ćeš da ti je pomogla viša sila, je li? — gundao je Ross Starkey. — Nešto divovsko, nepojmljivo, pojavi se niotkud i spasi ti život. Ha! Ali tko je moj spasilac? Ako me postave pred zid, moja je najviša sila čovjek u čiju puščanu cijev budem gledao, je li? Ali taj će mi svojim prstom donijeti smrt, a ne život.

Ross se prevali na ležaj i pokrije užarene oči podlakticom.

— U tvojim je riječima mnogo mudrosti, amigo — reče opor glas s hodnika.

Nešto je zveckalo, zatim se čula skripa. Ross se radoznalo uspravi.

Vrata ćelije bila su otvorena.

Gipka koraka ulazio je novajlija. Meksičke mamuze strugale su po nabijenom podu. Došljak bijaše ula-

šten poput meksičkoga kicoša. Ispod bogato urešenoga sombrera kritički je promatrao Rossa.

Ross se nasloni na olinjao zid.

– Slutim da ti nisu ostavili ni mrve duhana, caballero – reče Ross španjolski i osmjehne se iskosa. – No postavili su ti neizgužvane krpe. Jamačno imaš veza ovdje u El Corralitosu.

Meksikanac sjedne na drugi ležaj i posegne u džep. Začas je Rossu dobacio kutiju s cigaretama.

– Zadrži je, amigo – rekao je prijateljski i zapalio šibicu da posluži Rossa.

Ross krepko potegne i pusti dim kroz nos.

– Sto mu gromova – uzdahnuo je – ovo mi je zaista nedostajalo.

– Hoćeš li također gutljaj pića?

Ross se smijao.

– Razumljivo, amigo, odmah pozvoni konobaru. Neka mi donese i odrezak s krumpirom, molim te.

Meksikanac gurne ruku u kaput i izvuče srebrnu džepnu plosku, otvori je i doda Rossu.

– Evo, speru iz grla ovaj smrad.

Ross prihvati bocu.

– Do bijesa! – procijedio je.

Konjak bijaše dobar. Dok je pio, Ross je gledao Meksikanca u oči. Pri tom ga je podilazio čudan osjećaj. Došljak je imao najsvjetlije sive oči što ih je ikad vidio. Meksikancu nipošto nisu pristajale.

Ross potegne još jednom i nastavi pušiti.

– Kao da mi se žohar zahvaljuje što sam ga spasio, haha! – nasmije se Ross i zatrese glavom.

– Samo što si ti njega izvukao na slobodu, amigo! – pripomene Meksikanac.

Ross kimne.

– Mene će odavde izvući odred za strijeljanje – rekao je tmurno.

Promatrao je došljaka. Unatoč neobičnim očima bio je baš lijep

čovjek. Svjetlosive oči zacijelo je dobio od nekoga američkoga pobunjenika koji je živio u Meksiku jer se nije htio zakleti protivniku na vjernost.

– Zaldivar nikad nije imao priliku – reče Meksikanac.

Ross slegne ramenima.

– Ali imao je para – dodao je, misleći na pobunjeničkoga generala pod vodstvom kojega se borio.

– Koliko ti je plaćao?

– Dvadeset dolara u zlatu miran dan, pedeset kad je bilo borbe.

– Gdje su ostale njegove pare?

Ross ponovo slegne ramenima. Bacio je opušak na pod i zgazio ga slamnatom sandalom. Svoje dobre čizme morao je mijenяти s čuvarom za tu obuću. Istoga trenutka izvukao je novu cigaretu i stavio je u usta. Meksikanac mu dobaci šibice.

– Ozbiljno mislim o zlatu kojim te plaćao – govorio je. – Ne mislim na njegovo ratno blago.

Ross otpuhne dimni kolut i provuče kroza nj svoj prljavi kažiprst.

– Gradonačelnik je uzeo moje zlatne dolare – reče mračno – da bih mogao doći do granice. Sâm vi-diš kako sam daleko dospio.

– Lopov bi prodao vlastitu mater!

– Nisam baš bio mudar što sam mu povjerovao – prizna Ross. – Ostali su svi prije nekoliko dana strijeljani. Ne znam zašto me poštedio pukovnik Melgosa.

– Kako ne bi znao – reče Meksikanac. – Živiš zato što se Melgosa nada da ćeš reći štogod o ratnom plijenu. Bio si Zaldivarov pratilac.

Ross se nasloni na zid.

– Ako te Melgosa poslao u moju ćeliju da izvučeš iz mene štogod o Zaldivarovu skrovištu oružja, gubiš vrijeme.

Meksikanac se nasmije, pokazavši pri tom lijepe bijele zube.

– Gadovi su Zaldivaru cmarili oči užarenim željezom, ali unatoč tomu nije progovorio. U tome ga neće uskoro nitko nadmašiti.

Uprkos sparini, Ross osjeti hladne žmarce.

– Imaš groznicu?

Ross kimne.

– Vjerojatno – rekao je. – Dama me izgladuju i oslabio sam. Nego, možeš otići k Melgosi i reći mu da nemam pojma ni o skrovištu oružja ni o sakrivenom zlatu. Dodaj i to da lopovima neću ništa reći ni onda ako me stave pred prokleti zid.

– I drugim se načinima može razvezati jezik!

Ross se sagne i podigne košulju na leđima.

– Kao što je ovaj ovdje, ha?

Meksikanac fićukne kad je ugledao nabrekle grimizne pruge što ih je ostavio bič.

– Aha, odatle tvoja groznica! I nisi progovorio?

Ross odmahne rukom. Konjak i duhan okrijepili su ga.

– Ne mogu iz mene izrezati ono što ne znam!

Meksikanac stisne usnice.

– Lažeš, dakako – rekao je engleski.

Ross žmirkne.

– Do vraga, tko si ti?

Meksikanac posegne za bocom i gutne. Promatrao je Rossa živim pogledom.

– Kad su te bičevali, onesvijestio si se – napomenuo je. – Nisi mogao lagati da si i htio.

Ross je porumenio.

– Ne uzmi to za zlo – reče Meksikanac. – Bič je onesvijestio tvrde momke negoli smo ti i ja. Melgosa je nenadano morao otići na put. Kad se vrati, nahuckat će na tebe svoje izviđače, Yaquije. Amigo, oni mogu i nijemoga nagnati da govori.

Ross osjeti mučninu u želucu.

– Nisi mi rekao tko si.

– Po svom ocu Amerikancu zovem se Polk Desriders. Nije li to ime i prezime koje bi čovjek mogao zadržati za cijeli život?

Ross podigne obrve.

– Desriders? Imaš li brata?

Desriders zaniječe glavom.

– Ili nečaka?

Desriders odmahne rukom.

– Na tucete!

Ross ponovo gutne iz boce.

– Je li tko od vas Tascosa Kid?

– Nije.

Ross obriše usta.

– Sad ti lažeš!

Sive Desridersove oči postadoše hladne i Ross ponovo osjeti neugodnu mučninu.

– Do bijesa! – rekao je. – To bi mogao biti ti, da Kid nije ustrijeljen prije dvije godine.

– Nije – reče Desriders opušteno.

Ross je jahao kao kauboj oko Pecos i Cimarrona, ali nikad nije sreo Tascosa Kida. No mnogo je slušao o njemu. Da je taj momak za svakoga ustrijeljenoga rezucnuo držak svega pištolja, taj mu rovaš ne bi bio dovoljno velik.

Desriders je ustao i pošao prema prozoru. Njegove su mamuze opet greble pod.

– Ako se Melgosa vrati, a to bi se moglo dogoditi još ove noći, možda će me zajedno s tobom postaviti pred zid.

– Čime si to zaslužio, Polk?

– Možeš me zvati Tascosa. Ono Kid izostavio sam kad sam prije dvije godine korak prije šerifa Verde Countyja dipnuo preko granice.

– Zbog optužbe za ubojstvo, ha? Desriders kimne.

Ross otpuhne dimni kolut.

– Ako te to držalo u Meksiku, možeš se vratiti – rekao je sasvim polako. – Optužba je pala. Čini se

da u Novom Meksiku imaš utjecajne prijatelje.

Desriders se polako okrenuo.

– Ne volim takve šale – rekao je.

Ross se ogleda po prljavoj ćeliji.

– Tko bi se šalio u ovakvoj latrini? Tascosa, sve je ozbiljno!

Desriders žmirkne.

– Do vraga, kad je to bilo?

– Prije tri mjeseca.

Desriders udara rukom o ruku.

– Nemoguće! – reče i pogleda

Rossa. – Starkey, to moramo iskoristiti!

Starkey pljune u kut.

– Dakako, Tascosa, čim zaželiš, probudi me.

– Mislim ozbiljno, amigo!

– Razumljivo. Ali zbog čega si došao ovamo?

Tascosa se osmijehne.

– Uхватili su me kad sam u zoru kliznuo niz prozor sobe gradonačelnikove kćeri.

– Sjajno – promrmlja Ross. – U El Corralitosu ima tušta i tma djevojaka, ali ti si morao naći krevet u gradonačelnikovoj kući.

Tascosa uvuče glavu među rame, cerekajući se.

– Kći je bila na putu, gradonačelnikova me nije htjela primiti u svojoj sobi.

Ross je zalamatao rukama.

– Još bolje! – rekao je.

Tascosa je izbacio čik kroz rešetke.

– Moraš znati da je gradonačelnik brat pukovnika Melgosa. On sam nije strašan. Boji se žene kao vraga, no Melgosa je čovjek drukčijega kalibra.

– To ti mogu posvjedočiti – promrsi Ross.

Tascosa je sjeo i pripalio novu cigaretu.

– Ali, u El Corralitosu imam prijatelja. Zato imam u džepu konjak

i cigarete, a i ovo odijelo. Čuvari se ne usuđuju...

– Ako ponovo lažeš, amigo, nemoj prestati. Ugodno je slušati što govoriš.

Tascosa ugasi šibicu.

– Kad sam vidio s koliko si ljubavi spasio žohara, znao sam da si čovjek s kojim bi se dalo raditi.

Ross raširi ruke.

– Vrata su otvorena, Tascosa!

– Osjećaš li se dovoljno snažnim za bijeg?

– Dovoljno da pokušam!

– Dobro. Ovdje ne bih ostavio niti šugavo pseto – reče Meksikanac.

– Slušaj, ljudi će se pobrinuti da ove noći čuvari imaju dovoljno posla. – Meksikanac izvuče iz lijeve sare čizme turpiju. – Pogledaj ovo! Za tu je stvarcu rešetka meka kao maslac za nož.

– Izvrsno! – reče Ros. – A tad? Tko će koga jahati trista kilometara do granice? Ili ćemo se izmjenjivati?

– Amigo, iz tebe govori piće! Ne pij, nije to za tebe! Slušaj, moji prijatelji i poštovaoci pripremili su konja u jednoj jaruzi sjeverno od ovoga mjesta. Pobrinut ću se da dovedu još jednoga. Bit će također vode, hrane i oružja. Ali, hombre, jedno valja znati: moraš držati korak, ili će te opržiti grom.

Ross kimne. Proučavao je lijepo Meksikančevo lice.

– Slušaj sad ti mene! Zašto se uopće gnjaviš sa mnom?

– Zar nisam rekao da ovdje ne bih ostavio ni šugavo pseto?

Ross zabaci glavu.

– Jesi, ali to nije dovoljno.

– Dobro, dobro! Dva revolveraš jača su negoli jedan, je li? Dvojica dobrih mogu zadržati vojsku zelembača. Osim toga, mora se prijeći apaška zemlja.

– Kako znaš da sam takva sila? Tascosa se osmijehne.

– Ne poznam te, ali poznavao sam Zaldivara. Nije te plaćao zato što si mutav. Dakle, ideš li sa mnom, ili moram sâm?

– Ako se usuduješ, podi!

Tascosa kimne, pride prozoru i potihno ficukne. Trenutak nakon pojavilo se u otvoru ozareno lice vrlo mladoga Meksikanca.

– Juanito – reče Tascosa uz zadovoljan smijeh – idi k svom patronu i reci mu da mi je potreban još jedan konj, puška, revolver i dovoljno municije. Razumljivo, hrana i voda također. Jesi li razumio?

Mladić oduševljeno potvrdi i nestade.

* * *

Kad se smračilo, Ross je kod ćelijskih vrata osluškivao zvukove iz čuvarske prostorije a Tascosa je turpijao prozorske rešetke. Kod stražara je bila neka žena i šalila se s njim. Zacijelo je pripadala Tascosinim prijateljima ili su je oni poslali zajedno s alkoholom koji je očito obilato tekao. Pijani smijeh prigušivao je šumove turpijama metala.

Drugi zatvorenici nisu bili u ćelijama. Melgosa nije htio hraniti nekorisne. Ili su radili ili su odlazili na pokrajnje misijsko groblje.

Kad je Tascosa prepilio zadnju rešetku, stražar je u svojoj sobi gromko hrkao.

Tascosa se popeo na ćelijski stolac i gurnuo dugu nogu kroz otvor. Ogrebao se i prigušeno je psovao. No začas je bio vani. Osvrnuo se oko sebe i onda zazviždao.

Ross pogleda još jednom ćeliju, u nadi da je nikad više neće vidjeti i prebaci se van.

Tascosa je čučao i skidao mamuze chihuahua. Spremio ih je u džep i brzo krenuo prema mračnoj, masivnoj misiji. U zaklonu njezinih zidova zastao je i pričekao Rossa, ko-

ji se zbog groznice nije osjećao siguran na nogama.

– Ići ćemo preko groblja – reče Tascosa uz smijeh. – Ne bojiš se duhova, hombre, je li?

Ross zanijeće glavom.

– Više se bojim toga da me ne pretvore u duha – rekao je.

Tascosa klizne između napola otvorenih misijskih vrata i zakorači u pusto groblje. Noćni vjetar sušio je znoj na Rossovu licu. Vjetar je puhao sa sjevera, od granice Sjedinjenih Država, i Rossu se činilo da mu donosi nadu.

Pod udarima vjetra ponekad je zuckalo zvono u tornju.

Tascosa je brzo napredovao. Već je prilazio vratima na drugoj strani, prema pustinji koja je sa sjevera dopirala do samoga El Corralitosa. Ovdje je stao i osvrnuo se prema Rossu.

– Alto! Stoj! – procijedio je glas s druge strane zida.

Čulo se kako je metak ubačen u cijev.

Tascosa se okrenuo i polako podigao ruke.

Ross uzmakne između svježih grobova ljudi koji su se s njim borili za slobodu. Probijao se prema vratima kroz koja je ušao u groblje. Između misije i zatvora nije vidio nikoga. Teška koraka išao je prema zapadnoj strani, nadajući se da stražar nije opazio kako Tascosa nije bio sâm. To je Rossu pružalo priliku da nade konje i da požuri prema sjeveru. Radije bi umro negoli se vratio u smrdljivi zatvor.

Obilazeći misijski ugao, Ross se spotakne o hrpicu crijeva i opsuje svoju nespretnost. Naslonio se na zid i pokušao srediti dah. Mislio je na Toscosu koji se upravo vraća za rešetke, što znači da će živjeti samo do Melgosina povratka. Ni trenutka duže. A Melgosa se možda već vratio.

Odjednom Rossa podidoše žmarci. Zaboga, on, Ross Starkey, počeo se ponašati poput lopova. Šam nastavlja bijeg a Tascosu prepušta njegovoj sudbini!

Što je ono Tascosa rekao? »U toj latrini ne bih ostavio ni šugavoga psa.« Prema tim riječima je i djelovao.

Ross dohvati omašnu opeku i počeo se šuljati uza zid, približavajući se s leđa vojniku koji je zaustavio Tascosu.

Odlučnomu mladomu Meksikancu uspjelo je da zadrži stražara tako dugo da je posumnjao je li pred njim uistinu bjegunac. Uto je stigao Ross. Visoko je podigao svoj teški mlat i udario je svom snagom. Vojnik je pao gotovo bez glasa. Tascosa mu brzo oduzme pušku. No kad se okretao, kundak je zapeo o zid i obarač je oslobođen. Teško punjenje djelovalo je u tišini kao prava eksplozija. Plamen je osvijetlio lice stražara i vidjelo se da su oči ukočene. Vrat je bio u neprirodnom položaju. Jeka pucnja širila se duž zida i gubila se u pustinji.

— Vamonos! Gubimo se! — reče Tascosa i počeo trčati.

Igra je izgubljena, mislio je Ross, posrćući iza Tascose. Časak nakon toga pao je i ostao ležati. Gledao je prema El Corralitosu, u kojemu su se palila svjetla. Vidjeli su se također žišci koji su se kretali. Konji su rzali, psi lajali. Potjera je počela.

Ross pogleda prema sjeveru. Od Tascose nije bilo traga ni glasa.

Pravo mi budi, mislio je Ross. Kad sam zagazio u slobodu, klonuo sam. Tascosa sad sjedi u sedlu i jaše prema sjeveru. Ako nađu mrtvoga stražara, bit će to gore od moje smrtne osude.

* * *

Progonitelji su se polako približavali. Jahače su zadržavali oni koji su pretraživali grmlje, vodeći za sobom konje.

Ross se zavuče u obližnju rupu. Na nekoliko koraka od njega nešto je udarilo u kamen. Ross opipa oko sebe i nade komad kojim se namjeravao braniti.

Netko je tiho fićuknuo.

— Hombre? — zvao je.

Ross sklopi oči. Olakšanje ga je zamalo onesvijestilo. Vratio se Tascosa!

— Hej! — javio se.

Tascosa je prišao i odmah prebacio Rossa preko svojih vraški širokih ramena. Ni stotinu metara daleko nekoliko je jahača pročešljavalo okoliš. Tascosa je žurno koračao prema sjeveru, nastojeći da ga grmlje rijetko zaklanja.

Rossu se činilo da su konji bili udaljeni sat vremena. Jedna je životinja nemirno frktala. Tascosa je umiri i podigne Rossa u sedlo.

— Drži se čvrsto! — rekao je.

Ross se poravnala i napipala pušku, zatim opasač s napunjenim revolverom.

— Jahati ne mogu za tebe, Hombre — reče Tascosa.

Brzo su krenuli u vjetrovitu noć. Glasovi progonitelja polako su zamirali iza njihovih leđa.

II

Ross Starkey otvori oči i odmah ih sklopi. Nije mogao podnijeti jarku sunčanu svjetlost. Ležao je na pokrivaču tik do udubine s vodom, površinu koje je mreškao vjetar. Uz mnogo napora privukao se bliže i zaronio glavu, u kojoj je zujalo i tutnjalo.

Kad se ponovo opružio na ležaju, osjećao se bolesnim kao nikada dotad u životu. Sve se oko njega njihalo ili je kružilo. Ponovo je zatvorio oči. Žmireći kao da je sve to lakše podnosio.

Poslije stanovitoga vremena podigao je glavu i promrsio:

— Tascosa!

— Što je? — pitao je prijateljski glas.

Tascosa je sjedio na kamenu nekoliko koraka povrh Rossa, s puškom prebačenom preko koljena. U ustima je imao cigaretu. Tanak dimni oblačić zasjenjivao je njegovo lijepo, osunčano lice.

Ross sjedne i uzdahne.

— Gdje smo? — pitao je.

– Sjeverno od Rio de Haros.
Ross je razmišljao.
– Nismo li otišli predaleko na zapad?

– Možda. Počni nešto jesti. Ne bih htio ovdje čučati cijeli dan. Već je kasno.

– Nisam gladan.

Tascosa pogled postade hladan.

– Hrana je u bisagama pokraj tebe. Jedi! Do vraga, zar nisi dovoljno slab?

Ross ustade. Oči su mu sjale.

– Možeš krenuti kad god želiš! – rekao je.

Odmjeravali su se. Nijedan nije htio oboriti pogled.

Tascosa otpuhne dim i počne mirno:

– Razdraženi smo. Noćno jahanje s tobom nije nalikovalo na šetnju. Sa svojom groznicom i rakijom u želucu bio si izgubljen za ovaj svijet. Vjeruj mi!

Ross to potvrdi kimanjem.

– Mislim da imaš pravo – rekao je. – Amigo, ispričavam se.

– Sve je dobro. Da nije bilo tebe, sad bih ležao mrtav na misijskom groblju. Ross, nešto takvo nikad ne zaboravljam.

Ross počeo žvakati, gutajući silom zalogaje. Uskoro je morao priznati da je Tascosa imao pravo. Osjećao se bolje.

– Kako je iza naših leđa? – pitao je.

Tascosa trzne ramenima.

– Maloprije sam vidio prašinu, međutim nisam mogao otkriti je li posrijedi vjetar ili nešto drugo. Jesi li gotov?

– Što se mene tiče, može se ići.

Tascosa ponovo preuzme vodstvo. Jahali su plitkim, vijugavim kanjonom. Gol i pust okoliš djelovao je turobno. Tascosa se osvrtao. Ross se klatio u sedlu pognute glave, držeći se čvrsto za sedlenu jabuku. Kad se napokon smračilo, Tascosa odredi odmor. U mrtvačkom snu proveli su vrijeme do pojave mjesečine. Kad su nastavili put, Ross se osjećao prilično svjež. Pitao se zašto se Tascosa drži tako za-

padno, umjesto da udari najkraćim putem prema granici.

Tascosa se okrene u sedlu prema Rossu i zaustavi konja.

– Koliko je daleko oдавде? – pitao je.

– Što? – čudio se Ross.

– Izvor.

– Koji izvor?

Tascosa se nagne naprijed.

– Koji se zove Božje Oko!

Ross protirja obraslu bradu.

– Čuo sam za njega. No mislim da smo previše zapadno.

Tascosa smota cigaretu i doda Rossu duhan s papirom.

– Ovdje gubimo vrijeme – reče Ross.

– Ne mislim tako.

– Najprije se kinjimo jašući, zatim stojimo i čekamo da nas stignu, ha?

Tascosa pripali šibicu i podsmjehne se Rossu.

– Božje Oko može donijeti sreću – reče zagonetnim glasom.

Ross prestade smatati cigaretu i upita:

– Što to znači?

– Oko pedeset tisuća u zlatu – reče Tascosa nehajno.

Ross brižljivo dovrši cigaretu, pripali je, ugasi šibicu i zagleda se u druga.

– Sad si ti u groznici – rekao je.

– Govorim o Zaldivarovu ratnom plijenu – uzvratila Tascosa. Znaš, hombre, prošle si noći u buni-lu mnogo pričao. U El Corralitosu si grdno lagao. Malo je nedostajalo da me uvjeriš.

Ross se sinješkao.

– Kod Božjega Oka nije skriveno zlato – rekao je. – Samo puške. Sanduci su bili preteški da se nose u bijegu.

Tascosa otpuhne dim.

– Tako? Pogledat ćemo.

Ross slegne ramenima.

– Dobro.

– Jaši neprestano pokraj ili ispred mene, hombre. Da se ne osjećam osamljenim. I pokazuj put.

Ross je jahao uz njega.

– Čisto gubljenje vremena – negodovao je.

Tascosa se prijateljski smješкао.
– Nije – rekao je. – Moramo napojiti konje.

* * *

Mjesec je obasjao kanjon. Njegovo svjetlo razlijevalo se po vodi što se u vrtiću nalila iz krepkoga izvora u stijeni. Ross je napojio svojega crvenka i promatrao iz prikrajka Tascosu. Mladi Meksikanac djelovao je opušteno i živahno. Potihio je pjevao španjolsku pjesmicu i timario svoga vranca.

– Preglasan si – opomenu ga Ross. – Apaši i Yaquiji imaju proketo oštre uši.

Tascosa se nasloni na konja.

– Neka idu do vraga! Ionako se ne usuđuju prići ovom izvoru.

– Zašto?

– Tabu! Za njih je proklet zbog mrtvih koji su ovdje pokopani i za mjesečine hodaju naokolo. Tako oni misle.

– Koji ti je glupan ispričao tu priču?

Tascosa se nasmije.

– Amigo, ti glavom! Kako rekoh, prošle si noći mnogo govorio.

Ross se naceri.

– Dobro. Vidim da su svi aduti u tvojoj ruci.

– Dakle, gdje je zlato?

Ross priveže crvenka za krčljivo stabalce i uze pušku. Popeo se na uzvišicu nasuprot izvora i ogledao se naokolo. Gore bijaše ravno. Veliko kamenje pružalo je dobre zaklone.

– Ovo je pravo mjesto – reče Ross.

– Pokaži gdje je zlato!

Ross se nasloni na jednu gromadu i počeo odgrtati šipražno granje. Zatim je ispod njega izvukao sanduk.

– Otvori ga! – reče Tascosa.

Ross se okrenuo neraspoložena lica i stisnutih usnica.

Tascosa je držao revolver u rukama, promatrajući hladnim pogledom Rossa. Ross počeo odvrtati leptirastu maticu. Jednu za drugom. Kad je podigao poklopac, mjesečina je bljesnula na kovanicama.

– Dios en cieles! – uzdahne Tascosa. – Ali to nije sve!

Ross zaniče glavom.

– Tri sanduka skrivena su na drugim mjestima.

– Dovuci ih ovamo! – cikne Tascosa.

Ross prekriži ruke.

– Ako hoćeš, uradi to sâm. I znaj da nema koristi od toga mahanja revolverom. Ustrijeli me, pa nikad nećeš doći do zlata. Amigo, dosad je bilo lako. Teški poslovi dolaze sad.

Daj ih ovamo, do vraga!

Ross se nasmije.

– Pogledaj časom u kanjon – rekao je. – Upravo dolazi gadan posao.

– Misliš li da je pred tobom dijet koje možeš lako zavarati, je li?

– Ako hoćeš, čekaj da ti skinu skalp.

Tascosa pogleda u kanjon i odmah se okrene, otvorenih usta. Zastvorio ih je bez riječi i još jednom pogledao u kanjon.

– Nevjerojatno! – izustio je.

Ross se smijuljio.

– Onda, momče? To je samo tucet. Dakako, ne možemo znati koliko ih je naokolo.

Tascosa se ponovo okrenuo prema Rossu mrka lica. U njemu je kipio bijes.

– Kopile! – reče Tascosa kroza zube. – Rekao si da neće dolaziti ovamo, da je ovo ukleto mjesto. Lažeš čak i onda kad sanjaš u groznici.

– San je varan – napomene Ross.

– Što da sad radimo? – pitao je srdito Tascosa.

Tascosa nije drhtao pred tim da se sukobi s tucetom Amerikanaca ili Meksikanaca, no tucet Apaša može uzdrmati i najtvrdoga momka.

Ross strpa u džep šaku kovanica, zatvori sanduk, gurne ga natrag u prosjeklinu i pokrije ga granjem. Zatim pogleda Tascosu.

– Neće ga odnijeti. Novac im ne znači ništa.

– Što da učinimo mi? – pitao je ponovo Tascosa.

Ross uze pušku. Apaši su bili još daleko. Upravo su nestajali s vida, ulazeći u dio kanjona koji se s Ross-ova i Tascosina položaja nije mogao vidjeti.

— Apaši vole postavljati zasjede. To im se čini najpouzdanijim. Misle vjerojatno da nas dvojica poput glupaka punimo trbuhe vodom na izvoru i da ćemo poslije toga leći na spavanje, tako da nas mogu udesiti po miloj volji. Ali mi nećemo biti ondje gdje nas očekuju. Uzmi pušku i požuri!

Tascosa se brzo spustio prema svome konju. Ross ga je pratio smijajući se. Unatoč strahu promijenjeni Tascosa nukao ga je na smijeh.

Konje su odveli u bočni klanac, zatim su se uzverali na jednu stijenu kanjonskoga zida. Ross je legao potrbuške i promatrao između dva kamena okolicu.

— Pogledaj! — šapnuo je.

Tascosa je dopuzao do promatračnice. Osam ratnika približavalo se izvoru. Jahali su jedan za drugim, sasvim bešumno.

— Na kopitima njihovih konja nalaze se navlake od sirove kože — objašnjavao je Ross pripremajući oružje. Pogledavši Tascosu, rekao je: — Ja ću početi sa začelja. Čelo je tvoje. Srest ćemo se u sredini.

Iza kamenja provirile su dvije pušćane cijevi. Jedan je konj u zaklonu počeo rzati. Apaš koji je vodio kolonu podigne ruku i zaustavi konja. Tascosa je opalio. Istoga trenutka oglasila se Ross-ova puška. Kanjon se pretvorio u pakao. Pucnjevi su se miješali s jekom, apaškim krikovima i njištanjem konja. U tri minute trideset metaka kalibra 44 pobilo je poprilično ratnika i tri konja. Ostali su divlje galopirali u različitim smjerovima, ne izbjegavajući ni trnovito grmlje.

Miris baruta bijaše začinjjen mirisom vrućega čelika.

Ross obriše lice i počeo puniti pušku.

— Što prije odmaglimo, to bolje za nas — govorio je. — Trojica ili četvorica preostalih neće nas neko

vrijeme ugrožavati. No ako ih ima još uokrug osamdesetak kilometara, jamčim ti da su nam u zoru za petama.

Brzo su se vratili konjima.

— Što će biti sa zlatom? — pitao je Tascosa uzjahujući.

Ross se smješkao.

— Hoćeš li ga ponijeti sa sobom, hombre? Hajde! Srest ćemo se u Lordsburgu, ako stigneš onamo. Platit ćeš mi jelo i bocu pića, a pozajmit ćeš mi za poker i za kakvu ljepoticu.

Tascosa opsuje i potjera konja.

Od postavljanja zasjede Apašima protekla su dva dana i nigdje im nije bilo traga ni glasa. No to nije ništa značilo. Apaš se malo kad može vidjeti, osim kad želi biti viđen.

Ross Starkey klatio se u sedlu. Vrućina, groznica i žeđ sasvim su ga iscrpili. Kad je tko zna koji put osjetio Tascosin optužujući pogled, procijedio je:

— Morali smo pucati po njima upravo onako i brzo, jer nije bilo izbora.

— Zacijelo — reče Tascosa trpk.

— Morali smo pobiti šaku ratnika da bismo navukli na vrat pedesetak drugih. Do vraga, baš si me udesio! Da nisi govorio o tom izvoru, nikad me ne bilo na tomu prokletomu mjestu.

— Nitko nije od tebe zahtijevao — branio se Ross — da vjeruješ mojem buncanju.

— Pedeset tisuća u zlatu! — reče Tascosa. — Ondje leži pedeset tisuća, i mi ne možemo do te gomile!

Rekao je »mi«, mislio je Ross, sjetivši se ponovo Tascosina lica i zapetoga revolvera kojim mu je Meksikanac prijetio kođ skrovišta.

Pred njima se prostirao niz niskih brda. U titravoj omari činilo se da ne miruju. Iza njih bi trebala biti granica, no to Apašima nije značilo ništa.

Ross se okrene u sedlu. U razarenoj dolini tu i tamo plesali su kovitlaci prašine.

— Bilo bi ti draže da sam te osta-

vio dugokosima? – gundao je Mek-sikanac.

Ross je jahao šuteći. Pri svakom pogledu brda kao da su tonula u magličastoj oseki.

U vrelom kanjonu našli su plitku vrtuću s vodom. Kanjon kao da je usjekla divovska sablja, ranjavajući predgorje. Voda bijaše prekrivena crvenkastim oblogom. Slijedili su je kroz svoje prijava rupce, da je donekle pročiste, oslobode larvi i smeća. Tekućine bijaše dovoljno upravo da se napiju jahači i konji te da se napune boce.

Tascosa smota cigaretu.

– Tvoj je konj na izmaku snaga – rekao je.

Ross to potvrdi.

Sunce je zalazilo, no vrućina je još okivala izmučenu zemlju, paleći sve do očajnoga beznada. Ždrijebac bijaše premoren i više nije mogao valjano pratiti Tascosina vranca.

– Ovdje ćemo mirovati neko vrijeme – reče Tascosa.

Ross je uštedio odgovor. Uzeo je pušku, popeo se do pogodnoga mjesta i počeo pretraživati južni, zapadni i istočni smjer.

– Ima li što osobito? – pitao je Tascosa.

Ross pokaže puškom prema zapadu, gdje se na nebu opazio tračak dima. Razdaljinu je procjenjivao na osam kilometara.

– Možda gori ranč – reče Tascosa.

Ross zaniječe glavom.

– Logorska vatra?

Ross se umorno nasloni na pušku.

– Ondje se skupljaju – rekao je.

– Namjeravaju se uvući između nas i granice.

– Možemo izmaknuti prema istoku.

Ross ponovo zaniječe glavom.

– Jamačno su poslali izviđače da nas motre. Uskoro će nas otkriti i javiti kamo se krećemo. Kad bismo prošli pokraj njih, izbili bismo pred vladine vojnike.

Tascosa otpuhne dimni kolut.

– Prem jugu također ne možemo

– rekao je. – Niti smijemo ostati ovdje gdje jesmo.

Tascosa je ponovo promatrao crvenka. Konj je stajao raširenih nogu i oborene glave. Sapi su se neredovito gibale. Nije bilo potrebno izricati prosudbu. Konjće će možda prijeći još osam kilometara. A vranac može izdržati još najmanje osamdeset.

Ross se spustio s promatračnice. Tascosa ga pogleda postrance.

– Vraška stvar, ha?

Ross potvrdi. U glavi mu je zujalo od veranja. Ako crvenko legne da krepa, mora umrijeti i Ross. Put bez konja bio bi ionako polako patničko umiranje.

– Ne preostaje nam drugo nego da nastavimo prema sjeveru – reče Tascosa, uzjaše i pođe.

Mala pustinjska gušterica sjajnim je očima promatrala Rossa, zatim se trgnula i nestala u procjepu koji se činio manjim od nje.

– Tebi je najmanje triput bolje negoli nama ljudima – promrmlja Ross.

– Sunce je tonulo, opijeno crvenom i zlatnom maglicom. Slabašan vjetrić počeo je švrljati pustinjom i zavirivati u izbrazdana brda, iza kojih su se izdizali surovi vrhunci.

Podno jednoga od tih brda crvenko je stao. Spustio se na tlo i više nije ustajao. Ross je pravodobno sišao sa sedla, izvukao pušku i odvezao posudu s vodom. Iz bisaga je izvadio samo bucu s viskijem i gurnuo je pod košulju. Osluškiavao je i zurio u tamu. Djelovala je meko i bila je gusta od prijetnji. Tascosa bijaše toliko odmakao da od nje nije bilo glasa.

Na istočnom obzorju nazirao se blijedi trag skorašnje mjesečine. Možda Apaši više ne mogu Tascosu odrezati od granice, no pješaka zacijelo uvijek mogu stići.

Ross je hodao nesigurna koraka gustom tamom. Kroz izlizane slamnate sandale osjećao je vrućinu što se zadržala u stijenama po kojima je koraćao. Pojave li se Indijanci, preostajala mu je jedino nada da će imati dovoljno vremena kako bi

gurnuo puščanu cijev u usta i potegnulo obarač.

Sto su koraci bili tromiji, u usamljenu čovjeku oživljavalo je više uspomena. Mislio je na ranč u Canadianu, gdje je rođen. Polovica je dapače njegovo vlasništvo. Druga pripada bratu. No na ranču trenutno ne živi nijedan Starkey. Lloyd Starkey je studirao. Postao je odvjetnik i naselio se u Santa Feu. Zadnje što je o njemu čuo govorilo je o tome da igra stanovitu ulogu u lokalnoj politici.

Ako ikad ispliva iz škripca, mislio je Ross, otići će na ranč i dati se na gospodarstvo. Na žalost, izgledi bijahu slabi i Ross se trpkio nasmiје. Kod izvora Božje Oko ležalo je dovoljno zlata da od Lloyda kupi njegov dio i još dva ranča jednake veličine, ali bogatstvo je i ostalo ondje.

U turobnim mislima Ross se spotakao i pao na koljeno. Udarac se čuo kao da se nešto drobi. No putnik je ustao i teturajući krenuo dalje.

— Prokletstvo — govorio je glasno — zamalo mi je trideset godina a nemam dovoljno pameti da shvatim kako se ne izlazi gologlav na kišu i gologuz na zimu. — Pri tom je opipao raspucane usnice i ovlažio ih gutljajčićem iz boce. — Pitam se gdje je sad Mary Ellen Spragg. — Cerekao se i nastavio: — Možda više i nije onako vitka kako je bila. Možda je postala debela raščupanka koja čuva krdo djece. — Zamislieno je zatresao glavom i dodao: — Ali bila je luda za starim Rossom!

Ross izvuče ispod košulje gotovo praznu bocu s viskijem.

— Mogla mi je biti dobra žena, ha, što misliš, drugar viski, je li? Reci nešto iz toga staklenoga trbuha! Nešto lijepo!

Ross isprazni bocu. Donekle se okrijepio pićem. Nepotrebno staklo stavi na kamen i krene dalje.

Prešavši nekoliko koraka, okrenuo se. Boca je svjetlucala na mjesecni kao oklopnik ispod svijećnja-

ka. Kao mrtav vojnik, mislio je Ross.

— Koliko sam ih ispraznio u zadnjih deset godina — gundao je putnik. — A ipak, ni sreće, ni pameti.

U koljenu je nešto kljuckalo. Svaki je korak bio mučenje. Kad bi stao na kamen ili nenadano zagazio u rupu, žarka bol sijevala je cijelom nogom.

Mjesec bijaše visoko kad je Ross stigao do ušća u neki kanjon. Plašio se da uđe u tu duplju, ali nije imao snage da se vraća i da, je obilazi.

U kanjonu je vladala grobna tišina. I najmanji šum izazivao je jeku. Kako god pažljivo koračao, to se nije moglo spriječiti. Kanjon je brujao poput bubnja.

Mjesec je radoznalo škiljio u klanac kad je Ross klonuo, upravo kao njegov crvenko prije stanovitoga vremena. Više nije imao snage da se uspravi. Ako ne dođu za mjeseci, ne, mislio je, naći će me i u tami. Neumivenoga i preznojenoga nagnusit će ga izdaleka i životinje i ljudi. Dugokosi, polunagi ratnici stići će u kanjon najkasnije u svitanje. U svojim pustinjским mokasinama doći će tiho. Odjednom će iznad sebe ugledati lica s bijelom ratničkom bojom i sjajnim tamnim očima. Ništa se na njima neće moći pročitati. Ali ono najvažnije zna se unaprijed: prednost ima spora, mukotrpna smrt.

U tami je počeo frktati konj.

Valjano kljuse, mislio je Ross. Da njušim samoga sebe, i ja bih frktao. Za ovaj jad dovoljan je običan pristojan nos.

Ross se smijuljio sam svojim mislima.

Na tvrdom tlu začuli su se koraci. Zatim ponovo tišina. Pa opet koraci.

Ross otvori oči. Iznad sebe ugledao je zategnuto Tascosino lice.

— Mislio sam da si zaostao još dalje — rekao je Meksikanac.

— Bio bih rado zajahao oblak, ali... — reče Ross i sklopi grozničave oči.

— Ne mogu te ostaviti ovdje, mislim, živoga — reče Tascosa.

Ross podloži glavu rukom.

— A ne možeš pucati — rekao je podrugljivo. — Pucanj bi se čuo kilometrima daleko.

— Nisam to namjeravao — uzvratila Tascosa razdraženo.

— Dobro. Ali vjerojatno znaš kako se barata nožem.

Tascosa čučne pokraj Rossa i položi mu dlan na čelo.

— Mogao si rashladiti ruku! — obrecnuo se Ross.

Tascosa uze pušku.

— Tebi nije potrebna. Imaš revolver.

— Možeš uzeti i njega — reče Ross. — Prodaj ga u Lordburgu.

Računaj s deset dolara.

Tascosa protrlja neobrijano lice i zagleda se u kanjon.

— Apaši vjerojatno vrve naokolo — promrsio je.

— Možda je i ovaj kanjon za njih tabu — reče Ross. — Tako sam sanjao.

— Podsjećaš me na jednoga margarca — reče Tascosa zajedljivo.

— Tvoj znanac ili rod?

Tascosa se okrene i nestade u tami.

Ross s mukom izvuče revolver i provjeri ga. Bio je pun.

Konjska kopita kloparala su po kamenju. Tascosa je dovodio umornoga vranca.

Meksikanac se sagne i podigne Rossa. Težina ga je malo zanijela, no ipak ga je brzo postavio u sedlo. S puškom u desnoj i uzdama u lijevoj ruci krenuo je klancem prema sjeveru.

Ross se probudio u dubokoj tami. Podigao je glavu i pogledao naokolo. Noć bijaše mirna kao grob.

— Tascosa?

Odgovora nije bilo. Ni konj se nije čuo.

Ross ustanovi da je bosonog. Kolt je ležao na prostirci pokraj njega, puška naslonjena na kamenu grobnu.

Zašto mu je Tascosa uzeo pohabane sandale?

Ross opipa oko sebe i naide na

jednu čizmu. Zatim na drugu. Bila je to fina Tascosina obuća izrađena po mjeri. Ross se obuče i počeska se po glavi. Nipošto si sve to nije uspijevao protumačiti.

Polako i oprezno počeo je istraživati položaj. Otkrio je da se nalazi visoko na uzvisini koja pada prema istoku. Uvjerivši se u to, Ross se nasloni na stijenu. Desno je koljeno nateklo i boljelo. Bio je prikovan uz mjesto gdje se nalazi. Čak i da nije ozlijedio koljeno, ne bi imao snage da se vuče dalje. Preostalo mu je još upravo toliko snage da pritisne obarač na oružju. Tascosa mu je ostavio tu mogućnost, kako bi izbjegao apaškim mučenjima.

Ostale su i misli. Lutale su oko Sangre de Christo Mountains, oko hladnih i brzih tamošnjih potoka. Zemlja je ondje tako različita od ove pustinje kao bijelo od crnoga. U sjećanje su navrle zelene visoravni Sierra Blanca. Sjetio se Ross također gradića u kojemu je upoznao djevojku Serafinu. Ne, bila je to Filomena. Da, ona. Bio bi se možda i oženio njome da ga nije opterećivalo njegovo anglosaksonsko porijeklo. Ali ljepotica vjerojatno već kopni. Tako to ide s Meksikankama. One ljube žarko i predano, ali brzo se debljaju. Koliko joj je bilo godina? Sedamnaest? Ne, petnaest. Dovoljno za vjenčanje u toj zemlji. Možda bi je uzeo unatoč anglosaksonskom ponosu da nije imala tri brata koji su jahali za ranč Seven Rivers, dok je Ross radio za San Patricio. A između jednih i drugih nije bilo mira. Ah, bilo je to prije čitave vječnosti. To jest, prije nekoliko godina.

S vremenom na vrijeme pogledavao je Ross niz mračnu strminu i osluškivao. Htio je smrt dočekati spremnim revolverom.

Zaspao je ne znajući ni sam kako i kad. Niti je znao kako je dugo spavao. Bio je to mrtav san, poslije kojega se Ross osjećao donekle oporavljenim.

Trgnuo ga je jasan šum. Ispod njega nešto se micalo. Ross je stegnuo revolver. Znoj je ovlažio držak.

Disanje bijaše brzo i naporno. Protiv toga nije mogao ništa poduzeti, iako je znao da ga svatko može čuti.

Neka se sjena pomakla. Ne, bio je to čovjek! Ross podigne revolver. Šest metaka. Prije negoli će zadnji upotrijebiti za sebe, htio se pobri- nuti da na najduži put ne ide sâm.

Začulo se tiho zviždanje.

Ross ovlaži nabrekle usnice. Pogledom je zvjerao na sve strane. Samo da ga netko ne zaskoči iz tame!

Ponovo se čulo zviždanje. Zatim je netko zazvao:

— Ross?

Do bijesa! Ross je pao poleduške na stijenu iza sebe. Olakšanje ga je potpuno oslabilo. Nekoliko trenutaka bojao se da će se onesvijestiti. Zatim se javio:

— Tascosa, evo me!

Čuo je korake koji su se udaljavali. Zatim je iz tame doprla kloparanje konjskih kopita.

Tascosa je dovodio tri konja, među njima svoga vranca.

— Hombre — govorio je — možeš li se pribрати toliko da jašeš?

Ross opazi da Tascosa nosi njegove slamnate sandale.

— Odakle ti konji? — pitao je promuklo.

Mladi se Meksikanac smješкао.

— Bio je to jedini način da ih pribavim — rekao je.

— Od Apaša? — pitao je Ross u nevjerici.

— Dakako.

— Nemoguće! — izusti Ross.

Tascosa slegne ramenima.

— Mislio si da nešto takvo možeš izvesti jedino ti? — upita uzdahnuvši umorno. — Za petama su nam bila samo dvojica. Ostali vjerojatno idu u luku, da nas prestignu. Prema tome, ne možemo se odmarati. A, da, jedan je bio neiskusni ratnik i s njim nije bilo teško. Stariji nije znao za šalu i promašio me za vlas. Bilo je gusto. Imao si pravo kad si govorio o tome kako se upotrebljava nož.

III

Ross Starkey je sjedio u sjeni trijema, na stolcu naslonjenom na zid.

S otvorenoga prostora puhao je topao vjetar. Sjeverno od ranča neki je jahač lutao surovim predjelom.

Prošlo je tjedan dana otkako je Ross izbio do Deminga, otkako ga je Tascosa predao na negu Bassu Orcuttu i njegovoj ženi Meksikanki. Tascosa je ovdje neko vrijeme mirovao, oklijevajući da krene dalje. No u međuvremenu se ipak potrudio da provjeri je li mu Ross rekao istinu kad je govorio o tome da je u Verde Countyju povučena optužnica kojom bijaše okrivljen za umorstvo. Nekako kao da je računao s tim kako je i to bio Rossov »san«.

Ross se uvijek smješкао kad je mislio o tome kako su se Apaši malo držali tabua iz njegova sna o izvoru Božje Oko.

Ross ustade. Koljeno još nije bilo zdravo, ali popravljalo se. Consuela Orcutt brinula se o tome a i pokazivala svoje kuharsko umijeće, od čega su došla i tri kilograma težine. Pri tom je Ross mislio o tome kako Consuela nije bila od loših roditelja i kako je isluženo armijsko kljuse Orcutt našao takvu ženu koja je htjela poći s njim na usamljeni ranč, na sam rub apaške zemlje.

Jahač bijaše Tascosa.

Kad se približio, Ross se iznenadio novim izgledom. Šesir i kaput bijahu tamnosivi, košulja bijela, a na njoj šarena kravata.

— Ureden si kao iz izloga — napomene Ross.

Tascosa ga obraduje:

— Imam nešto za tebe! Nove krpe i bocu dvije viskija!

— Nije mi danas rodendan!

Tascosa spuzne sa sedla i otrese se sebe prašinu.

— Kako je bilo u Demingu?

— Jahao sam odmah do Las Crucesa — objasni Tascosa.

— To je sasvim blizu Verde Countyja, Tascosa — pripomene Ross.

Tascosa se obazre oko sebe.

— Do vraga — reče — napomenuo sam ti da me ovdje zoveš Polk! Ross se smješкао.

— Sami smo. Stari Bass poveo je svoju ljepoticu u Columbus. Htjela

je novu haljinu i druge koještarije. Čini se da je ponovo veseli život, otako ti je Bass dao posao.

Tascosa pljune pred noge.

– Bilo i prošlo! Imao si pravo, Ross! Ljudi su uvidjeli da je posrijedi bila poštena borba i optužba je povučena. Sad se mogu vratiti kući.

– I gdje je to?

– Nemam ništa protiv Verde Countyja.

– Ah! Dakle, žrtva poštene borbe nema rodaka i prijatelja? Dobro, to je tvoja stvar. U međuvremenu je stari Bass mnogo pričao, a ja sam slušao. Preporučio bih to i tebi, umjesto što se muvaš oko njegove žene.

– Dalje!

– Daj mi najprije bocu!

Tascosa izvadi viski. Ross dobrota no potegne i obriše usta.

– Blaženstvo! – reče. – Užitak poslije Bassovih splaćina. Mana!

– Htio si reći: nektar – dobaci Tascosa. – Mana se jede.

– Aha! Nisam znao da si učen čovjek. Nego, kako rekoh, stari je Bass mnogo pričao. Čini mi se da ga time što si se prozvao Polk nisi smeo. Vraški dobro zna tko si. Možda je opazio i tvoje očijukanje sa ženom.

– Čim gutneš – Tascosa se ljutio – počneš blebetati.

– Pričakej! U Verde Countyju koješta se promijenilo, i to ne naprosto. Susjedima je dosadio mir i počinje rat.

– Što je starom kopunu dobro poznato, je li?

– Bass zna kakvi su odnosi u Verde Countyju jer je dugo živio ondje.

Tascosa doda Rossu i drugu bocu, izvuče stvari iz svežnja i dobaci ih. Zatim je iz bisaga izvukao par nošenih čizama.

– Još su dobre – reče. – Tvoje veličine nije bilo, hombre. Služit će te dok ne budemo stigli u civiliziran kraj.

– Za tim ne čeznem. Posla ima i ovdje.

Tascosa pogleda niz škrtu zemlju.

– Ovdje? Ne nasmijavam me! Kad

se ovako smijem, bole me stare rane. Hoćeš li i nadalje skakutati oko nekoliko krava?

– Nudiš li što bolje?

– U Verde Countyju poznam nekoliko utjecajnih ljudi. Oni ti mogu ponuditi štogod.

– U Verde Countyju ne privlači me baš ništa.

– Onda se oprostite od njega.

– Prejaka riječ! Budem li odlazio iz ovoga kraja, htio bih te posjetiti u Verde Countyju.

Tascosa kimne.

– Dobro – reče i pruži Rossu ruku.

Tascosa ode u kuću za kauboje i za nekoliko minuta vrati se s vrećom za spavanje i zavežljajem. Pričvrstio je to uz sedlo i uzjahao.

– Prema tome, do skoroga vide-nja!

– Previše ti dugujem da bih te razočarao – reče Ross.

– Ništa mi ne duguješ – dobaci Tascosa i podbode konja.

Ross je gledao za njim sve dotle dok nije nestao na sjeveroistoku. Prašina što je je uzvitlao crvenkast je titrala na zalazućem suncu.

Rossa spopade osjećaj potpune samoće.

On i Tascosa spasili su jedan drugome život i zajedno su prošli kroz pakao. Ali tek je sad Ross Starkey potpuno shvatio kako su se zbližili time.

Večer se blago spuštala. Kad se začulo drndanje kola, počele su se već paliti zvijezde.

Kola su se zaustavila ispred trijema. S kočijaškoga sjedala skočio je mršav i koštunjav čovjek. Pomogao je ženi da side i onda joj je rekao:

– Connie, požuri s jelom!

Žena pogleda Rossa raširenim očima.

– Koliko će ljudi jesti? – pitala ga je.

– Polk nije ovdje – odgovori Ross.

– Još se nije vratio? – upita Or-cut. – Baš bih volio da ga dovedete. Ne plaćam ga badava.

– Uštedjet ćete – reče Ross. – Otišao je i neće se više vratiti.

– Kako znate? – upita brzo Consuela.

– Došao je ovamo, spakirao stvari i oprostio se.

Orcutt skine s kola vreću.

– Otišao je u Verde County?

– Ne znam – odgovori Ross.

– Ovaj će ga put ubiti. To je sigurno – promrmlja Orcutt.

Ross šepesavo pride kolima promatrajući Consuelu. Ona pode prema kući, srdito se ljuljajući u bokovima. Ross skine s kola kutiju sa živežnim namirnicama.

– Zašto se ljuti vaša žena? – pitao je.

Bass Orcutt se smješкао.

– Ah, ovaj, zapravo to nismo nikome htjeli reći. Još ne.

Bass Orcutt premjesti gvaljicu duhana u ustima i žmirkne prema Rossu.

Ross je s nelagodom mislio o Tascosi.

Orcutt prebaci vreću preko ramena i reče:

– Do bijesa, već sam mislio da nikad nećemo imati djece. Iako sam se trudio, kad vam kažem, Ross. Prije u Verde Countyju bio sam pravi pijetao.

– Aha – reče Ross.

– Liječnik kaže da više nema sumnje. Kažem vam, ona mi je donijela sreću.

– Drago mi je – reče Ross, trzne ramenima i pomisli da sreća izgleda drukčije negoli je pretpostavljao.

Za stolom je Orcutt naveliko lamatao vilicom.

– Tako je, Ross! – nadimao se.

– Isplatit će vam se ako ostanete. Bit ćete predradnik, čim dovedem stvari u zamah. Dotle ćete dobivati dvadeset dolara na mjesec, smještaj i hranu. I to kakvu! – Orcutt zaljubljeno pogleda Consuelu. – Ona je sjajna kuharica. I jednako dobra domaćica. I još bolja supruga. Boga, Ross, bit će isto takva majka.

Ross odgurne tanjur i ljubazno pogleda Consuelu. Na licu se nije vidjelo ništa kao u Indijanca, no oči su osvetnički svjetlucale. K vragu, mislio je Ross, ona uopće ne okrivljuje onoga lupeža Tascosu. Napro-

tiv, Rossa Starkeyja optužuje za njegov odlazak i najradije bi mu prerezala grkljan.

Consuela ustade, donese kavu i ponovo ode. Možda upravo traži prikladan nož da mi njime izvadi srce, mislio je Ross.

Orcutt podigne pogled s tanjura.

– Ne razumijem zašto je Polk otišao – rekao je. – Zgodan momak. Razumije se u konje. No u radu sa stokom nije vam ravan, Ross. Dakako, ne može se umjeti sve. Što ste rekli, kamo je otišao?

– Nema pojma – odgovori Ross i natoči kavu.

– Jamačno je odjezdio u Verde County – zavitla Bass ponovo vilicom. – Zato što ondje opet počinje gužva.

– Gužva?

– Mislim na koškanje između stranca i staroga Hardyja Newcomba. Newcomb je vladao Countyjem kao da je njegovo vlasništvo. I onda se pojavio Englez Fitzgerald.

– Nije li Irac? – upita Ross.

– Možda i jest – slegne Orcutt ramenima. – Svakako, nisam ga podnosio. Nosio je izglućana odijela i bijele ovratnike. Cuo sam da je kod kuće jeo uz svijeće, iako ima dovoljno petrolejki. Kažu da se kupao svakoga dana.

– Zvuči zaista ludo – reče Ross.

– Svakako, sukob je počeo – nastavi Orcutt. – I to zapravo onda kad je Newcomb prodavao Englezu zemlju. Newcomb je vrazji čovjek, kažem vam. Prodao je strancu mnogo zemlje, pilanu i koješta drugo. Fitzgerald je poslije otkrio da je kupio sve, osim prava na korištenje vode. Hahaha!

Ross dopije kavu i pogleda prema kuhinjskim vratima. Unutra nije bilo svjetla, no činilo mu se da iz mraka Consuela gleda kao tigrica. Zbog čega je na zatiljku osjećao hladno bockanje.

Orcutt odgurne tanjur i podigne.

– Aha, sad imam mjesta za kavu – rekao je.

– Pričali ste o Verde Countyju – podsjetio ga je Ross.

Bass napuni šalicu i poče srkati kavu.

— Aha kako rekoh, Fitzgerald je kicoš, ali nije kukavica. Neki od tih stranaca odlučni su dapače poput pravih Amerikanaca.

— Je li? — upita Ross s licemjermim zanimanjem.

Orcutt mudro kimne.

— Fitzgerald je otišao na sud. Newcomb se nije dao zbuniti. No kad su izbila neprijateljstva, umiješao se guverner i oni su se nagodili. Ali sad imamo novoga guvernera i stari Hardy Newcomb ponovo diže glavu.

Ross je kimao ali mislima je lutao. Consuela umišlja da je on kumovao Tascosinu odlasku, kako bi sâm zauzeo njegovo mjesto. To bi moglo prouzročiti dva jednako gadena zla. Consuela bi ga mogla progoniti mržnjom i klevetati ga kod svoga muža šmokljana. Ili će zahtijevati od njega da zamijeni Tascosu. Ne bude li to htio, opet će ga progoniti. Do vraga, pomisli Ross, najbolje bi bilo da što prije otrese s čizama prašinu toga ranča i ode.

— Prema tome, sukob između Fitzgeralda i Newcomba počinje ponovo — govorio je Orcutt. — Newcombu je dobro došlo što su jahći Seven Riversa ostali bez posla, jer poslije vlasnikove smrti ranč je rascjepkan i rasprodan. Fitzgerald je također morao nešto poduzeti. Obratio se preživjelima sa San Patricija. Jeste li štogod čuli o tim ljudima?

Ross potvrdi.

— Ponešto.

On je jahao za San Patricio. Upali su u zasjedu ljudi sa Seven Riversa i polovica je jednostavno posmica-na. Ostatak se rasuo. I Ross je otišao ne ostavivši nikakvu adresu. Sad čuje da su se momci okupili oko Fitzgeralda.

— U Verde Countyju dakle ponovo vrije. Na dnevnom su redu pucnjave i premlaćivanja. Svatko se mora opredijeliti. Nitko si ne može priuštiti da bude neutralan.

— A Tascosa je odjahao u taj ko-

tao! — reče Ross kao da govori sebi samome.

Orcutt slavodobitno udari šakom po stolu.

— Tascosa! Čitavo sam vrijeme znao da je to bio on. Mene nitko ne može povući za nos, kažem vam!

Ross je pripalio cigaretu i otpuhivao je dim.

— Na kojoj se strani Tascosa borio onomad?

Orcutt se posluži Rossovim duhanom i papirom.

— Možda će vas iznenaditi. Nije se tukao za Newcomba!

— Da, to me iznenađuje — prizna Ross.

— Tascosa je bio mlad ždrijebac kad je upoznao Fitzgeralda. A Fitzgerald je, kako sam vam rekao, džentlmen. Za njega su i kravari džentlmeni. Tako se ophodi s njima. To je čisto gubljenje vremena, no Tascosi se svidjelo. U Fitzgeraldu je počeo gledati idola.

Ross pogne glavu. Bile su to najpametnije riječi što ih je dotad čuo od Orcutta. Ali upravo zato zacijelo nisu njegove. Vjerojatno ponavlja nečije misli.

— Fitzgerald će i sada dobro iskoristiti Tascosu — nastavi Orcutt.

— U Columbusu sam čuo da ga je Newcomb natjerao u škripac. Ljudi kažu da će ga uništavati svim mogućim trikovima i onda će kupiti ono što mu je prodao za djelić onoga što je Fitzgerald platio. Taj je Newcomb lukav kao stari lisac.

Ross je zijevnuo.

— Vrijeme je da se opružim na šijenu — rekao je. — Što ćemo raditi sutra?

Orcutt uozbilji lice.

— Popravljaj se ograda. Prije negoli počnemo u velikom stilu, ranč mora na nešto nalikovati.

— Tako je, gazda!

Kad se u rančerskoj kući ugasilo svjetlo, Ross Starkey izjaše iz dvorišta. Bez oproštaja.

* * *

Rzanje konja probudilo je Rossa Starkeyja u kanjonskom skloništu i on brzo obuje čizme. Na glavu je

nabio šešir. Na ognjištu je još svjetlucala žeravica. Zatrpao ju je zemljom. Pokrivač je gurnuo u grm, uzeo pušku i spuštao se sve dotle dok nije našao dobar zaklon.

Iz kanjona su se čuli šumovi. Pojavio se jahač, s puškom preko koljena. Pogledavao je na sve strane. Njegov pogled prošao je i preko Rossova položaja.

Zamukalo je govedo. Stoka je tapkala po mekom tlu uz potok. Gonila su je tri užurbana jahača.

— Momci s dugom užadi! — promrsi Ross.

Prolazili su na stotinjak metara udaljenosti, mlateći bičevima i pogledavajući preko ramena. Za pet minuta nestali su s vida.

— Ovo nije mjesto za dremuckanje! — promrmlja Ross.

Iza ukradene stoke uglavnom se pojavljuju razjareni jahači koji često stavljaju omču oko vrata prije negoli postavljaju pitanja.

Ross se uspne do svoga logora i počne brzo spremati opremu. Žurno ju je odnio do konja koji bijaše sklonjen u slijepom klanu i privezao je uz sedlo.

Kad je izjahivao van, opazio je kretanje na onoj strani odakle je dotjerana stoka. Zato je mamuznuo ždrijepca i pojurio za kradljivcima.

Kad je izbio na mjesječinstu čistinu, iza njega je planula puška. Metak je prozujao sasvim blizu glave. Strijelac je zacijelo imao apaške oči i vraški sigurnu ruku. Ross se odbije od potoka. Ridan je mlatarao kopitima po kamenitom tlu. Ross pogleda preko ramena. Vidio je plamen koji je pratio pucanj i još jedan metak što je udario u stijenu.

Ross potjera konja uzbrdo, priljubivši se uz njegov grivast vrat.

Još jedan pucanj i Ross ostade bez šešira. Skrenuo je konja u bočni klanac koji je počinjao na polovici uzvišice i pustio životinju da pokaže što može.

Kanjon je doveo Rossa do širokoga sljemena. Prije negoli su se progonitelji približili, konj je grabio drugim kanjonom nizbrdo.

Kad se razdanilo, kiša je još padala. Došlo je i podne. Nakon nekoliko sati na drugoj strani potoka uz koji je jahao pojavilo se malo naselje.

Ross pojaši preko klimavoga mosta. Jedina cesta u naselju bijaše pusta. Iznad starih blatara uzdizao se dim. Slova na pročelju jednoga širokoga, niskog zdanja govorila su da je to Santo Tomas Cantina. Ross priveže konja pred trijemom i ude.

Po zidovima ispred zamućenih zrcala gorjelo je pola tuceta svijeća. Plamići su divlje titrali na propuhu. Nizak, odebeo čovjek jeo je za jednim stolom. Podigao je glavu i rekao:

— Molim vas, zatvorite vrata!

Ross poslušao, pokloni se i upita:

— Može li se ovdje dobiti štogod za jelo?

— Senjor, meni je ovo previše, izvolite!

— Gracias!

— Por nada!

Pred Rossom se našla zdjela s grahom i umakom čili s debela kriška mirisavoga kruha te boca piva.

Gazda je proučavao došljaka.

— Izgubili ste šešir — rekao je.

— Vjetar ga je odnio u potok — uzvрати Ross uza zadnji zalogaj. — Možete li zdjelu napuniti još jednom?

— Sa zadovoljstvom!

Ross se nagne preko bara i dohvati paketić durhama. Dok je gazda punio zdjelu, smatao je cigaretu.

— Prije mnogo vremena neki je čovjek ovdje založio šešir — objasni Meksikanac. — Dobar je još. Možete ga dobiti za dva dolara.

— Možda će doći po njega i otkupiti ga?

Birtaš stavi pred Rossa zdjelu, izvuče debeo palac iz umaka i gurne ga u usta.

— Neće — rekao je. — Neće doći. Zatekli su ga sa stokom koja nije bila njegova.

— I zato mu više nije potreban šešir?

Meksikanac se osmijehne i okrene prema Rossu dlanove.

— U lijesu? Što će mu?

Ross gurne prema domaćinu dva dolara.

– Posao je sklopljen!

– Niste praznovjerni?

Ross zaniječe glavom.

Šešir bijaše donekle premalen, no rastegnut će se. Ross ga stavi na glavu i gurne prema zatiljku. Zatim se posvetio zdjeli s grahom.

– Na proputovanju ste! – upita gostioničar.

Ross potvrdi.

– Ovo nije dobar kraj za strance – pripomene gazda.

Ross podigne pogled.

– Nisam stranac – rekao je. – Na prolazu sam.

– Santo Tomas leži sasvim izvan velikih smjerova – zagunda Meksikanac.

Ross je žvakao kruh. Kad ga je progutao, pogleda čovjeka za barom hladnim pogledom.

– Mene ne zanima samo cesta, nego i ono oko nje – rekao je.

– Ništa, ništa – sustezljivo će sugovornik. – Nisam radoznalac, no u Verde Countyju velika je gužva, pa... Svatko je prisiljen da se opredijeli, jer...

– I vi ste se opredijelili?

Meksikanac ponovo podigne dlanove i slegne ramenima.

– Po mome mišljenju, odlučiti se mora svatko tko nosi oružje. Ja nisam borac. Osim toga, moj nećak Orlando jaše za Newcomba a drugi nećak, Gaspar, za Fitzgeralda.

Ross dovrši jelo.

– Dajte mi još pet durhama – rekao je. – Imate li duhana za žvakanje?

– Rock candy, winesap ili henry clay?

– Winesap. Dva.

Ross se protegne, spremi duhan i plati račun. Kad se htio okrenuti, vani su se začuli glasovi i zveckanje mamuza. Zvučalo je to kao opomena i gostioničar reče:

– Ovdje su stražnja vrata!

Ross kimne i pode. Bilo je prekasno. Glavna su se vrata upravo otvorila.

Ross stade pokraj bara.

– Dajte mi još bocu piva – naručio je.

Otpujuhući dimove Ross je promatrao ulaz u zrcalu. Pojavio se visok čovjek u ogrtaču s kojega se cijeđila voda, kao i s oboda šešira. Došljak je ostrim pogledom promatrao Rossa.

Ross prinese bocu ustima i krepko gutne. Činilo mu se da će mu snaga biti potrebna.

– Senjor Cassidy! – pozdravi vlasnik kantine. – Dugo vas nije bilo! Ne zalazite često na ovu stranu. Dobro došli u Santo Tomas!

– Idi na svoje mjesto, Cassidy! – reče glas iza došljaka. – Prije nego li nastavimo posao, priuštiti ćemo si piće.

– Možda smo uskoro gotovi – napomene Cassidy, pride baru i pogleda u Rossovu praznu zdjelu.

– Poslužujete i jelo, Fedro? – upita sugovornik.

Meksikanac zaniječe glavom.

– Bilo je to od mogega. Čovjek bijaše gladan i prokisao.

Mamuze su zveckale. Ušao je neki dugonja.

– Bocu! – naručio je. – Ben, hoćeš li rye?

Nizak i krivonog kauboj uđe i reče:

– Dobro je, Slim!

Krivonogi nije odmicao pogled od Rossa.

Fedro stavi na bar boce i čaše. Slim je točio. Ross je promatrao svoje pivo, kao da nešto slično nikad nije vidio. Čitavo vrijeme osjećao je prodorne poglede trojice pridošlih.

– Je li vani tvoj konj, mister? – pitao je Cassidy.

– Onaj ridonja? – upita Ross.

– Onaj premoreni i zaprljani – doda Cassidy.

Ross gutne pivo.

– Jest, moj je.

– Dugo si putovao, je li?

– Kako se uzme.

– I vraški si ga tjerao, ha?

– Kako kad.

– Odakle si stigao?

Ross se okrene prema Cassidyju.

– Tko si ti, momče?

Cassidy pogleda Slima.
– Htio bi znati tko sam! – čudio se.

– Reci mu – zucne Slim i gutne.
Ben potegne također i natoči ponovo.

– Šešir mu loše pristaje – dobacio je bezbojnim glasom.

Cassidy se zagleda u šešir.

– Mister, izravnaj ga – dobaci.

– Tako ga ne nosim – uzvratí Ross.

– Pogledaj – reče Ben. – Momak je mokar a šešir je suh!

– Izravnaj ga, kako je rečeno! – ponovi Cassidy.

Ross uze duhan i papir i počeo smatati cigaretu.

– Donesi šešir, Slim! – dobaci Cassidy.

Slim izide van.

Ross stavi cigaretu u usta. Slim se vratio. Donio je promočen i metkom probušen šešir. Bacio ga je pred Cassidyja na bar.

– Rekao sam da poravnaš šešir – podsjećao je Cassidy.

Ross zapali šibicu na noktu kažiprsta i podnese je pod cigaretu. Cassidy pride dva koraka i izbi je mu cigaretu iz usta.

– Jesi li čuo?

Ross je tresao šibicu dok nije ugasla i zagrozio se Cassidyju:

– Da si sâm, sad bi gutao svoje zube.

Cassidy se mračno osmjehne, izduži ruku i povuče Rossov šešir na čelo.

– Krivi broj, momci! – rekao.

– Razumljivo – javio se Ben. – Nije njegov! – Pogledao je Fedra. – Gdje je šešir kradljivca?

Fedro je problijedio.

– Nestao je!

Ben kimne.

– To sam mislio. Nije li to ovaj na njegovoj glavi, je li?

Fedro sažaljivo pogleda Rossa.

– Aha – rekao je.

– Skini ga! – naredi Cassidy.

Ross skine šešir i stavi ga na bar. Cassidy ga uze i okrene vrpcom.

– Kako ti je ime? – pitao je.

– Ross Starkey.

– Inicijali na vrpci glase J.C.N.

Ledena tišina zavlada prostorijom.

– Ovaj smo šešir našli u kanjonu Boca Grande – reče Cassidy. – Izgubio ga je momak koji se odvojio od svojih drugova kradljivaca da nas odvede na krivi trag. Ne lažeš li, dakle, da je to tvoj šešir.

Ross zaniječe glavom. Nije se isplatilo lagati.

– S kradljivcima stoke nemam ništa zajedničko – rekao je. – Logorovao sam ondje, vidio sam kako jašu mimo i zaključio kako je najbolje da se maknem prije negoli budem zamijenjen s njima.

– Mi ne griješimo – napomene Slim. – Čuo sam za tebe, Starkey! Prije nekog vremena jahao si za bandu San Patricija, je li?

– Ne kažem da nisam – dobaci Ross. – Poslije sam bio u Meksiku.

– U Meksiku? – začudio se Cassidy i pogledao svoje drugove. – Momci, on je bio u Meksiku!

– Čini se da ne zna tko smo mi – dobaci Slim.

– Jašemo za Hardyja Newcomba – reče Ben slavodobitno.

– Čestitam! – reče Ross hladno. Cassidy se nasloni na bar.

– Kako dugo jašeš za toga prokletoga Irca Fitzgeralda? – pitao je.

– Za njega ne jašem, niti sam ikad jahao.

– Htio sam reći da Fitz skuplja revolveraše – dometne Slim. – Nisi li ti od te vrste?

– Mene podsjeća prije no šugavo pseto – doda Ben.

Ross s mukom ovlada bijes. Revolver je držao ispod zakopčanoga kišnog ogrtača. Nije bilo prilike da ga izvuče.

Ben odgurne čašu.

– Cassidy, gubi se vrijeme – napomenuo je mrzovoljno. – Hoćemo li prijeći na stvar?

– Ne bih htio da bude neprilika – javio se Fedro.

Slim se nasmiјаo.

– Obradit ćemo ga vani – obćao je.

– Starkey, hoćeš li govoriti ili ne? – pitao je Cassidy.

— O kradljivcima ne znam ništa — odgovori Ross.

Cassidy ispruži ruku i rastrgne Rossovu kabanicu. Dugmad je padala lijevo i desno. Cassidy izvuče Rossov revolver i stavi ga na bar.

— Idi pred nama, hombre! — dreknuo je.

Ross pođe prema vratima. Nadao se da će vani imati bolju priliku.

Slim otvori vrata. Ben je podmetnuo Rossu nogu a Cassidy ga je gurnuo, tako da je izletio i pao ravno u blato. Ležao je potrbuške i slušao kako se trojka smije. Kipio je od bijesa.

Polako je podigao ruku i obrisao lice od debeloga blata.

Promoćena ga je odjeća hladila. U nos je udarao miris konjskih izmetina. Kad se podigao na laktove, vidio je konjsko smetište u koje je pao. Sake su mu se grčile.

— Ustani! — zapovijedio je Cassidy.

Ross ustade polako i okrene se. Njegovo blijedo lice bilo je u jakom kontrastu s onim u što je pao. Slim se nad tim cerekao, Cassidy je gledao podrugljivo, a Ben stajao bezizražajno kao kamen.

Sljedećeg trenutka bilo je Slimovo i Benovo lice zapljusnuto blatom, kojim je Ross ustajući neopazice napunio šake. Obojica su odskočila psujući i brišući se zbunjeno. Cassidyju se osvetilo što nije bio brži s revolverom. Ross je skočio na nj, udario ga blatnim pesnicama i gurnuo ga na Bena. Ben je zateturao i pao. Slim je urlao jer si je utrljao prljavštinu u oči. Razjaren i smuven plesao je na dugim nogama poput pijane rode.

Ross udari ljevicom Cassidyja iznad kopče na opasaču, čime ga je presavinuo tako da mu je brada došla upravo u pogodnu visinu da je podboči desnica. Zatim je lijeva žestoko okržnula desno uho. Cassidy se zanio, spotaknuo se o Bena i zaronio licem u kaljužu.

Slim je donekle progledao i tražio pod kišnim ogrtačem oružje. Upravo se time namagarčio. Bilo bi bolje da se brinuo o desnici koja se

zaustavila na njegovoj bradi, a ljeva je pljasnula po ustima tako da mu je izbila zub. Sa zakašnjenjem pokušao se Slim pokriti, no istodobno je dobio dva udarca u trbuh i tresnuo o zid krčme.

Ben se uspravio, ali čizma ga je pogodila u korijenu vrata tako da se opružio preko Cassidyja. Slim se odlijepio od zida i urlajući bacio se stisnutih pesnica na Rossa. Ross ga je očekivao, pognuo se i s nekoliko uzastopnih udaraca ponovo ga zalijepio za zid.

Ben se iskoprcao i opipavao se. Kašljao je i dahtao. Pri tom je zaradio udarac pozadi tjemena, koji ga je zamalo onesvijestio.

Cassidy se dobio na noge i zamahnuo napola naslijepo. Sreća ga je međutim, poslužila. Dohvatio je Rossa preko lijevoga oka i potresao ga. Desnicom ga je udario u nos i raskrvario ga.

Slim je priskočio u takvom žaru da je Cassidyja odgurnuo u stranu. Ross se nije iznenadio, no pravi udarci izostali su zbog toga što je zakoraknuo u lokvu i izgubio je uporište. Slim je naprotiv stajao čvrsto i odbacio je udarcima Rossa prema konjskom pojilu. Ross je pokleknuo a zatim se skotrljao u stranu da izbjegne Slimovu čizmu. U sljedećem trenutku uspio je uhvatiti protivnikovu nogu. Povukao ju je uvis koliko je mogao i trgnuo je. Slim se opružio u cestovnom jarku, gotovo, zaronivši u vodu.

To je ostalima dalo vremena da se srede i da se bace na Rossa. Cassidy ga je straga stegnuo za vrat, zatim ga je zaslijepo blatunjavim rukavima kišnoga ogrtača i počeo ga obrađivati desnicom. Ross je pokušao izići iz gadnoga zagrljaja bacivši se na koljena. Pri tom ga je Benova čizma pogodila u bradu. Kako se god poslije toga kotrljao, nije uspijevaio izmaknuti nogama koje su ga gazile.

Jedna čizma pogodila ga je u leđa, druga u slabine. Ross je pokušao ustati, no pao je. Ali udaraca više nije bilo.

— Onda, džentlmeni — govorio je nečiji glas — sad ćete se boriti jedan po jedan je li? Kladim se da će svatko dobiti svoje!

Ross otare oči. Kiša ga je umivala i ponovo je mogao vidjeti što se zbiva.

— Zdravo, Tascosa! — pozdravio je.

Tascosa Kid je sjedio na rasnom sivcu. Kiša se slijevala s oboda njegova šešira i cijedila niz kabanicu. Preko lijevog lakta bila je prebačena vinčesterka, cijev koje je zurila u trojku s Newcombova ranča.

Tascosa začudeno pogleda Rosa i nasmije se.

— Hej, pa tebe su vraški zagnojili! Na što je nalik moj prijatelj iz El Corralitosa! Nisam te još očekivao, stari druže. Kako je Consuela?

Ross se usprentao na noge. Disanje je na jednoj strani izazivalo bol.

— To bi ti, vjetrogonjo, mogao bolje znati!

Tascosa kao da se zbunio.

— Kako da to shvatim? Moraš mi objasniti. No, prije, što se događa ovdje?

Ross opipa bolnu bradu.

— Ova trojica bila su uvjerena da sam prošle noći imao veze s kradom stoke u konjonu Boca Grande.

Nisu htjeli vjerovati da laju na krivoga zeca. Ne znam što su htjeli izvesti sa mnom, kao ni to što se može dogoditi drugom sinu gospode Starkey u ovakvu društvu.

— Kid, bit će najbolje da se ne miješaš u ovo — reče Cassidy.

Tascosa se mršavo osmehnulo.

— Aha. Ali ostajemo pri tom da ste trojica protiv jednoga, je li? Samo trojica! Zašto nisi pozvao i ostale?

— Kid, Newcombeu se ovo neće svidjeti — upozoravao je Slim, vadeći raskliman zub iz usta. — Kopile udara poput mazge — gundao je.

Tascosin konj odjednom je počeo pobačke plesati. Puška se uprla u Bena.

— Ne vrdaj! — obrecnuo se Tascosa.

Ben odmakne ruku od kišnoga ogrtača.

— Nema razloga da se miješaš u ovo, Kid — reče Cassidy. — Ne jašeš više za Fitza.

Tascosa se nasmije i reče:

— Jesi li siguran?

Koliko se na Cassidyjevu i Slimovu zablacenu licu moglo razaznati, bili su blijedi. Samo na Benu nije bilo promjene. On je i nadalje buljio u Tascosu kao zmija koja hipnotizira zeca. Sila zmije i sila zeca, mislio je Ross.

S Tascosinim: »Jesi li siguran?« cijev njegove puške prijeteći se pomakla. Slim je pogledao niz ulicu i uz ulicu, no kao da nigdje nije vidio ništa utješno. Posvuda pustoš i praznina. Svaki je Meksikanac znao što se događa i što bi se moglo dogoditi. Nitko nije izlazio na prostor kojim bi mogli zujati meci.

— Zašto ne uzjašete i ne odete? — upita Tascosa prijateljski.

Cassidy pogleda Rossa.

— Hoćemo ga povesti sa sobom — rekao je.

Tascosa se nagne u sedlu.

— Aha — reče. — Cass, baci revolver i onda pokusaj. Ja ću prisustvovati tome događaju kao nepri stran sudac, s autoritetom koji mi daje ova puška.

Ben podigne glavu.

— Zbog nje si previše rječit — promrsio je. — Kid, sidi s kljuseta i pridi mi da se razjasnimo pod jednakim uvjetima.

Bio je to izazov za dvoboj revolverima. Svi su napeto čekali Tascosinu reakciju.

Tascosa zakima.

— Nemoj! A reci mi prije zašto bih uludo odbacio svoje adute? Hajde, gubite se!

Cassidy podigne ruku.

Hardy Newcomb htio bi ovoga čovjeka vidjeti iza rešetaka.

— Aha — reče Tascosa. — On je, znači, zakon u Verde Countyju?

— Fitz svakako nije — odgovori Slim.

Tascosa klapne rukom po ovlaženom kundaku vinčesterke.

– Ali ovoga trenutka ovdje je zakon ovo! – objasnio je.

Trojica Newcombovih jahača oslobode uzde i uzjašu. Kad su okretali konje, upita Cassidy:

– Opet jašeš za Fitza?

Tascosa kimne.

– Ne mogu vas poštediti od loše vijesti – rekao je.

– Dobro, dobro – promrsi Cassidy i pode.

ii Jedino se Ben okrenuo. Još je jednom pogledao Tascosu i zatim Rossa.

Tascosa je sišao sa sivca i doveo ga do Rossova konja.

– Do bijesa, ti još jašeš ovo kljuse iz zaprege?

– Ta me raga izvukla iz nevolje u Boca Grandeu.

– Ali nisi dospio dovoljno daleko – pripomene Tascosa suho. – Ide-mo unutra?

Ross pode prvi i nasloni se na bar, iza kojega se oprezno promolila Fedrova glava.

– Nemoguće! – uzdisao je.

– Čaše! – zahtijevao je Tascosa. Fedro je požurio.

Ross je gutnuo i počeo se osjećati bolje.

– Došao si u pravom trenutku – zahvalio je Tascosi. – Da si zaka-snio minutu, bio bih ubogaljen. Tako su me obrađivali.

– Sjajno si se držao – pohvali ga Tascosa, iskapi piće i natoči ponovo.

Ross nagne glavu i odmjeri ga.

– Kako si to dugo promatrao?

Tascosa se cerekao.

– Stigao sam na uvodni dio!

– Prokletstvo, zašto nisi ništa po-duze?

– Zato što je bilo napeto – obja-sni Tascosa i zagleda se u Rosso-v revolver na baru. – Tvoja stvarca?

Ross kimne.

– Priskrbio si mi je u El Corra-litosu.

– Aha – reče. – Ali ako želiš sa mnom jahati za Fitza, ne možeš biti naoružan takvom pucaljkom, čovje-će!

– Ne namjeravam jahati ni sa kim ni za koga – opre se Ross.

– Tako? Ali zacijelo bi bilo dobro da se nekoliko dana na ranču od-moriš, je li?

Ross uze bocu, spremi revolver i pode prema vratima.

– Serafina Padila često me pita-la za vas, senjor Kid – reče Fedro.

Tascosa se okrenuo.

– Sada je udana, je li?

– To tebe neće smetati – dobaci Ross.

Fedro se smješкао.

– Muž radi na željeznici i malo-kad je kod kuće – objasnio je po-tiho.

Tascosa uzvratil smiješak.

– Gdje stanuje? – pitao je.

– Zadnja kuća prema jugu.

– Gracisas!

Obojica su uzjahala i krenula. Newcombovi ljudi bili su otišli u drugom smjeru.

Ross pogleda Tascosu.

– Tko je noću gonio stoku? – pi-tao je.

Tascosa se smijuljio.

– Neki moji momci.

– Ti se nisi pokazivao.

– Imao sam drugoga posla.

– Zna li Fitzgerald za to?

Tascosa zaniječe glavom.

– Njemu je potrebna pomoć. Nje-gove su metode takve da će izgubiti rat. Dobiti možeš jedino ako vraćaš žešće negoli si pogođen.

– Dakle, ti razjaruješ rat koji bi vodio za Fitzgeralda i koji bi htio dobiti. Što ti znači taj čovjek?

Tascosa podigne pogled.

– Što? On je jedini čovjek u mom životu koji me poštovao, i više od toga. Optužba za ubojstvo otjerala me iz ovoga kraja. On se pobrinuo da bude povučena. Ali svojim nači-nom on ne može ništa postići. Jed-naki izgledi mogu se imati jedino ako prisilim Newcombea da razgo-varamo prahom i olovom.

Ross pogleda sa strane.

– Jesam li te dobro razumio? Tascosa Kid će iznuditi jednake iz-glede?

Tascosa se hladno smješкао.

Točno je ono što je Orcutt mislio, zaključil Ross. Tascosa Kid je u

strancu Fitzgeraldu našao svoga idola. Unatoč tome, rekao je:

– Ne shvaćam, Tascosa, da u stočarskom ratu želiš biti na strani onoga koji gubi.

Tascosa zategne uzde.

– Neće dugo gubiti ta strana. Ja sam počeo igru, Newcomb je mora nastaviti.

– Već je u igri – promrsi Ross.

– Vraški je malo nedostajalo da platim račun za to što si naljutio Newcombea. Slim je znao da sam prije jahao s momcima San Patricija. Bass Orcutt znao je da je Newcomb zaposlio jahače ranča Seven Rivers i da je Fitzgerald pokupio ostatke San Patricija.

– Tako? Onda ti je sve jasno. Stari Bass zacijelo ti je razložio stvari u tancine.

Ross potvrdi.

– Rekao sam ti kako bi bilo bolje da si slušao staroga umjesto što si udvarao njegovoj ženi. Do bijesa, da si vidio kako je sijevala očima kad je čula da si zauvijek otišao! Čovječe, kažem ti da bi me bila najradije ubila zato što te nisam spriječio da odeš.

Tascosa se udari po stegnu i počeo se smijati tako da su mu suze navrle na oči.

– Ej, ej! – grcao je. – Tako zabavno valjda nije bilo?

– Meni ne! – procijedi Ross.

Tascosin smijeh prešao je i na Rossa kad se sjetio kako se Consuela gibala u kukovima. Zato je izvukao bocu iz džepa i dodao je Tascosi.

– Na ovo vrijedi gutnuti! – rekao je.

Tascosa otvori bocu i prinese je ustima. Ross je trljao bradu.

– Sad sam se sjetio da Fedru nisam platio ovo piće!

Tascosa ispljune viski jer se zagrnuo u iznenađenju.

– Nisi? Prvi put u povijesti Verde Countryja uspjelo je nekome da Fedru ostane dužan!

Ross se smijao. Osjećaj da je Tascosa opet s njim bio je vrlo ugodan.

Tascosa nadoknadi ispljunuti viski i obriše usnice.

– Slušaj – počeo je – pribavit ću ti posao kod Fitza!

– Ne želim ga – dobaci Ross.

– Znači da još imaš džeparca što si ga uzeo kod Božjega Oka?

Ross zaniječe glavom.

– Onda je najbolje da radiš kod nas. Ne moraš biti revolveraš, amigo. Fitzov je ranč velik. A kod njega se uzgajaju goveda najbolje rase na čitavu području. Dobar stočar kod njega uvijek može dobro doći.

– Do vraga, ja nisam nikakav prokleti stočar – promrsi Ross. – Ja sam jahač. No otkako sam jahao za San Patricio i zatim za Zaldivara, heroja slobode, nekih mi je stvari pun nos.

Tascosa ne reče ništa. Ross Starkey nije bio stabalce koje će pasti pod prvim udarcem sjekire. No Tascosa nije namjeravao dići ruke od toga posla. Vidio je Rossa kod Božjega Oka kako djeluje a zatim također u blatu Santo Tomsada, gdje se nosio s trojicom tvrdih momaka, najtvrdih u Verde Countyju. U borbi za Seana Fitzgeralda Tascosi je bio potreban svaki pravi momak koji se može dobiti. Previše je dobro znao kako loše stoje izgledi Shamrocka, makar to drugima nije htio priznati. Da, da, izgledi su bili proketo loši! Unatoč tome što je Fitzgerald pokazao upornost i mudrost.

– Maureen će se pobrinuti za tvoje ozljede – reče Tascosa.

– Maureen? Neka od tvojih ljepotica, je li? Vražje ime za Meksikanku.

Tascosa je mirno promatrao Rossa.

– Nije ona nikakva ljepotica iz saluna, niti je Meksikanka.

Govorim o Fitzgeraldovoj sestri. Te riječi izrekao je Tascosa tonom kao da govori o božanstvu.

Kiša je prestala padati i mjesečina se prolila u dolinu Rio Dulces. Na drugoj strani nabujale rječice titrala su svjetla velike kuće, zaštićene raslinjem.

– To je Shamrock – objasni

Tascosa. — Najbolji ranč na ovoj strani planina.

Jahali su preko mosta. Tik ispod mosnica šumila je voda. Tascosa pljune u nju i reče:

— Ovo će pomoći da se okrene kotač stare pilane.

Ross ga je pogledao.

— Bass Orcutt rekao je da je Fitzgerald od Newcomba kupio pilanu, ali ga je lukavac prevario za prava korištenja vode.

— Točno je — uzvratiti Tascosa. — Little Bonita je zajažena i dotok nije dovoljan ni za bocu od viskija. Newcomb tvrdi da mu je sva voda potrebna za stoku. Vraga! Na njegovoj zemlji ima dovoljno vode da je čitavu poplavi.

— Ali Fitzgeraldov se kotač ipak okreće?

Tascosa se osmehne.

— Fitz je doveo stručnja ka, Bucka Eliwooda iz Michigana, majstora koji o takvim uređajima zna više od bilo koga. Buck je sve rastavio u komade i dao prevesti na rukavac Rio Dulcesa. Ovdje je stvarce sastavio i sve opet radi. Old Hardy Newcomb za to još niti ne zna.

— Što će se dogoditi kad sazna, ne bude li mu vodenica po volji niti na tome mjestu?

Tascosa slegne ramenima.

— Ništa. Rio Dulces, to jest taj rukavac, teče posred Fitzove livade. Osim toga, vodotok je previše snažan i za Newcomba, da bi ga zajazio kao Little Bonitu.

Tascosa se odazove zaklonjenom stražaru i pojaše prema staji. Ross tiho zviždukne kroza zube. Ranč ga je podjećao na njegovu hacijendu kakvu je vidio u Meksiku.

Tascosa se ogleda za njim.

— Lijepo ha? Ovo zasjenjuje Newcombov brlog.

Ross kimne.

— Sad mogu shvatiti da se Fitzgerald ne da potisnuti.

Tascosa odvede konje u staju. Ross je začuo korake po vlažnom tlu.

— Vi ste, Tascosa? — pitao je smiren glas irskim naglaskom.

— Ne — javi se Ross. — Došao sam s njim. On je u staji.

— Tko ste vi, sir?

— Ross Starkey. Bio sam s Tascosom u Meksiku.

— Pričao mi je o vama.

Ross se osmehne. /i — Nadam se da je govorio samo o dobru.

Irac se nasmijao.

— Zacijelo ste ondje dolje živjeli uzbudljivijim životom. Zavidam vam na pustolovinama.

— Mislim da nista ništa izgubili, mister Fitzgerald.

— Vi me poznate?

— Pretpostavljam sam da ste to vi.

Rančer pride bliže. Mjesečina mu je osvijetljavala lice. Bio je to muškarac dobra izgleda, bistrih plavih očiju i brižljivo njegovana brka. Na licu se nazirao tračak neraspoloženja.

Fitzgerald spusti pušku.

— Ne zamjerite što vas dočekujem ovako ratnički — ispričao se.

— To je savim shvatljivo, sir.

— S kim razgovaraš? — pitao je Tascosa iz staje.

— Ja sam, Kid! — odgovorio je Fitzgerald.

Tascosa je izišao. Pozdravio je rančera tako da se Ross iznenadio kakvo je poštovanje izražavalo lice mladoga revolveraškog junaka Tascose Kida.

— Moj sujahač iz Meksika! — reče Tascosa. — No malo je izgreben.

— Da? — reče Fitzgerald i izblizega pogleda Rossovo lice. — Bilo je neprilika s konjem?

Ross zaniječe glavom.

— Ne — — objasnio je Tascosa. — Bila su trojica iz Newcombova krda. Ali Ross nijednome nije ostao dužan. Do bijesa, mister Fitzgerald, šteta je što niste vidjeli kako Ross istodobno obrađuje trojicu.

— Trojicu?

— Arta Cassidyja, Slima Bellewa i Bena Millera.

— Nemoguće — čudio se Irac. I izvukao je živu glavu!

— Srećom je došao Tascosa — reče Ross.

— Idemo u kuću — zahtijevao je rančer. — Razumijem se u vidanje

rana. U Belfastu sam studirao medicinu, no prekinuo sam. A Maureen je rođena bolničarka.

Ross je šepao prema ulazu u Fitzgeraldov dom. Koljeno ga je ponovo mučilo.

– Trojka je tvrdila – govorio je Tascosa – da je on prošle noći gonio stoku kod kanjona Boca Grande.

– Čiju stoku?

– Newcombovu – objasni Ross. – Logovoravao sam u kanjonu i vidio sam kako prolaze stokokradice.

Ross ispriča potanje što se sve događalo.

Tascosa otvori vrata. Svjetlo i toplina zapuhnu Rossa. Kao da ga je pomilovao mekan dlan, mislio je.

Na svjetlu su se jasno vidjele Rossove ozljede.

– K vragu! – iznenadi se Fitzgerald.

Ross se ogleda po sobi. Dvije stijene pokrivala su knjige, od poda do stropa. Do najviših polica dolazilo se ljestvama koje su se pomicale po glatkoj cijevi. Pod su pokrivali tepisi. Stol bijaše tako masivan da bi zadržao puščano zrno kalibra 44. Na njemu je bila ročesterska svjetiljka a naokolo kožnati stolac. Nešto slično Ross nikad još nije vidio.

Fitzgerald je otišao po zavoje. Tascosa se naslonio na zid.

– Klasa, ha? – rekao je ponosno kao da je sâm vlasnik.

– Nikad viđeno, je li?

– Samo u jednom klubu imućnih uglednika – prizna Ross.

– Hej, a kako si ušao?

– S preporukom.

– Ovako je sjajno uređena, cijela kuća – nastavi Tascosa. – Dosad nisam vidio jedino sobu koja pripada Maureen.

– Da? Što te zadržalo? – po-drugnuo se Ross.

Tascosa nije odgovarao. Gledao je pokraj Rossa. Zatim mu je dobio pogled kao da ga kažnjava za smrtni grijeh.

Ross se okrenuo. Njegovo zgnječeno lice porumenilo je. Na vratima se pojavila mlada žena. Vjerovao je

da zna tko je ona. Bila je slična svo-me plavom bratu, osim što je njezina kestenjava kosa imala blag crvenkasti odsjaj. Imala je burgundski crvenu haljinu, koja je isticala lako osunčano lice.

– Miss Maureen – rekao je Tascosa, stojeći kao svijeća – ovo je moj drug iz Meksika, Ross Starkey. Maureen se nasmiješila.

– Drago mi je što sam vas upoznala, mister Starkey – govorila je glasom koji je zbunjivao Rossa.

Ross odjednom postade svjestan toga da vonja na konjske izmetine i kaljužu i da se nekoliko dana nije brijao.

– Brat mi je rekao da vas je napalo nekoliko ljudi.

– To im je Ross vratio s kamata – pohvalio ga je Tascosa.

Tascosa je pomogao Rossu da gornji dio tijela oslobodi odjeće. Fitzgerald je došao s posudom tople vode, s nekim lijekarijama i zavojima. Pregledao je Rossovu desnu stranu i iznenadio se koliki su podljevi od pasa pa sve preko rebara.

– H, hm – gundao je – vaš je prsni koš od čelika!

Zatim je odveo Rossa do naslonjača.

– Maureen – rekao je – uredi mu lice, a ja ću se brinuti oko drugih ozljeda.

Maureen je lakom rukom počela čistiti Rossovo lice. Pri tom je osjetio svjež miris mladoga ženskog tijela i parfema od ljiljana.

– Koliko vas je ljudi napalo, mister Starkey? – pitala je Maureen.

– Trojica.

Maureen se smješkala.

– Ako ste im obračunali kamate, onda ni oni ne izgledaju osobito dobro.

Tascosa se nasmijao.

– Najprije je svu trojicu premlatio kao šugavce. Zato se odmah i nisam htio umiješati.

Ross to više Tascosi nije zamjerao. Da nije bilo takve borbe, ne bi izbliza upoznao Maureen. Ako Tascosa Kid u njoj vidi božicu, za Rossa Starkeyja ona je najčarobnija žena što ju je ikad sreo.

IV

Sean Fitzgerald pozvao je gosta da s njim obide njegove pašnjake. Rančer je sjedio na rasnom ridanu s engleskim sedlom. Imao je čudne hlače, uske na koljenu a kod stegna trbušaste. Na glavi je nosio jednostavan stetson. No nešto je nedostajalo i Ross nehotice namršti čelo.

– Nešto nije dobro? – upita Fitzgerald.

– Zar uopće niste naoružani?

– Ne nosim oružje – odgovori Fitzgerald. – Ono bi samo izazivalo. Ali vi ste naoružani do zuba. A mislio sam da želite miran život.

– Hja, moje mi oružje dode kao životno osiguranje – reče Ross.

Čitava prijepodneva Fitzgerald nije morao mnogo govoriti. Jahao je s pravim poznavaoцем poslova na pašnjacima. No ponos u njegovim očima nije se mogao mimoići. S pravom, mislio je Ross. Da nad Shamrockom ne leži sjena Hardyja Newcomba i njegovih jahača sa Seven Riversa, Fitzgerald bi imao idealan posjed. Shamrock je pružao sve što je potrebno pravom ranču: bogate pašnjake, vodu, šume, dobar položaj. Ljepota krajolika ne bi se mogla mjeriti novcem, kao ni zbir drugih prednosti.

Oko podneva izbili su na sljeme uzvišenja koje je nadmašivalo valovitó zemljište na istoku. U daljini se na suncu ljeskao potok između zelenih obala.

Ross smota cigaretu i reče:

– Ondje bismo mogli napojiti ko-
nje.

Fitzgerald zatrese glavom.

– Ne. Ono je Little Bonita.

– Da? Mislio sam da ju je Newcomb pregradio.

– Jest, ali niže – objašnjavao je rančer. – U podnožnju uzvišenja moja je meda. Ona prati brdo do šumarka, kod kojega Little Bonita skreće prema zapadu. Ondje iza vidokruga nalazi se brana. Ponekad se s našega položaja može vidjeti ljeskanje vode. Mjesto je bilo pogodno za branu. Pokrajnja udolice

pruža mogućnost da se suviše odvede na Newcombovu zemlju.

– Pri tom je voda Newcombu jednako potrebna kao rupa u glavi – dobaci Ross.

Rančer kimne, uze srebrnu kutiju i odabere cigaru. Ross žmirkne. Na rubu šume nešto se micalo. Jedna je vrana poletjela grakćući.

– Dolje s konja! – reče Ross oštro.

Istog trenutka bacio se sa sedla i povukao za sobom rančera. Na tlu su čuli graktaj puške. Oblačić dima brzo se raspršivao. Jeka se pucnja gubila.

– Kotrljajte se nizbrdo! – zahtijevao je Ross. – Brzo!

Rančer ga je poslušao. Ross uhvati uzde konja i povede ih tako da budu između njega i strijelca. Tako je stigao u zaklon.

Fitzgerald je ustao i počeo otrešati odijelo.

– Ode moja dobra cigara! – rekao je mirno.

Ross podigne srebrnu tabakeru i doda mu je.

– Makar metak nije pogodio, strijelac je majstor – rekao je.

Rančer je odmahivao glavom.

– Nije bio posrijedi pogodak. Bila je to prijetnja.

– Po čemu to zaključujete?

– Po tome što se to događalo česće – odgovori Fitzgerald, uze drugu cigaru i pripali je.

– A uopće nismo bili na Newcombovoj zemlji – pripomene Ross.

Fitzgerald otpuhne dim.

– Nismo. No u njegovu je ratnom planu da me terorizira. On govori o podgrijavanju. Ali ovako ili onako, posao je prljav. – Fitzgerald pogleda Rossa. – Vi kao da imate nešto čulo! Nisam uopće slutio da bi netko mogao pucati po nama. Kako ste to naslutili?

– Jednostavno. Vjetar puše prema istoku. Jedan se grm povio prema zapadu. Uznemirena je vrana poletjela. – Ross okrene glavu. – Imate li u blizini ljude na poslu?

– Ne znam.

– Ali neki se vrzmaju naokolo.

— Evo ga opet — reče rančér smješkajući se. — Kako znate?

Ross pokaže smjer kretanjem brade.

— Ondje.

Na blagom brežuljku pojavilo se pet jahača.

Ross smota cigaretu. Obuzimao ga je loš osjećaj. Kanjon Boca Grande, kojim su prošle noći prolazila goveda, nije daleko.

— To nisu moji ljudi — napomene Fitzgerald.

Ross pride svome konju i izvuče pušku.

— Ne — zabrani rančér. — Ne želim nepravilike.

— Nisam siguran da i drugi misle tako — reče Ross. — Poznata su mi dva konja. Jahala su ih dvojica momaka koji su me htjeli premlati u Santo Tomasu.

Fitzgerald je motrio došljake.

— Možemo biti bezbrižni — objasnio je. — Među jahačima je šerif Hurley.

— Aha — promrsi Ross — on je velika pomoć. Dan Hurley! Kažu da mu je posao pribavio Newcomb. Korisno za obojicu.

Fitzgerald pogleda Rossa.

— Opasna tvrdnja — napomenuo je.

— To opasnija što je istinita — doda Ross.

Ross je žalio što ujutro nije dao petama vjetra, umjesto što je krenuo u šetnju s tim ludim strancem. No kad se pitao zašto je tako postupio pred njim se pojavljivalo lijepo lice Maureen.

— Mister Fitzgerald! — dovikivao je šerif kad su jahači stigli do podnožja. — Trenutak!

Šerif i jedan čovjek jahali su dalje, dok su ostali zaustavili konje. Ross je ponešto čuo o Hurleyju. Radio je kao važan civilni činovnik kod vojske. U tom svojstvu proglasio je gotovo novu opremu neprikladnom i prodao je meksičkoj armiji. Malo vremena poslije toga on i Newcomb kupili su u Verde Countyju mnogo zemlje.

Ross zaboravi Hurleyja i ostalu trojicu jahača kad je prepoznao

čovjeka pokraj šerifa. Njegov je šešir bio upravo vodoravno nasaden na glavi. Prosijed brk bio je jedan-ko vodoravno rezan. Sve je na Hardyju Newcombu bilo nevjerovatno ravno. Šešir, obrve, usnice, ramena. Sve osim savjesti, koja bijaše uveliko naherena. Ali u Verde Countyju on je bio sila. Newcombove hladne plave oči odmjerile su najprije Fitzgeralda, zatim su se zaustavile na Rossu Starkeyju. Rossa odmah podide nelagodan osjećaj. Iz toga čovjeka zračila je nadmenost i agresivnost.

— Izvolite! — reče Fitzgerald uz lak osmijeh.

Ross se mimo Hurleyja zagledao u razbijeno Cassidyjevo lice i u jednako obilježenoga Slima Bellowa. Taj mu je pogled godio. Momci su dobili jasan njegov žig. Ben Miller je nedostajao, ali zacijelo ne zbog toga što ne bi mogao jahati, mislio je Ross. Vjerojatno leži negdje u zasjedi. Ben Miller bijaše jamačno najopasniji u trojci. Malo je ljudi koji bi se usudili na dvoboj izazvati legendarnoga revolveraša Tascosa Kida.

— Ross Starkey — počne Newcomb uvredljivim tonom.

— Dobar dan! — uzvрати Ross prijateljski.

Newcomb ga više nije gledao. Obratio se Hurleyju.

— Sumnja se da je s njima bio i ovaj čovjek. Njegov glas što je svojedobno ostao u Verde Countyju bio je loš. A kako se vidi, sad jaše za Fitzgeralda.

— On je moj gost — objasni Fitzgerald.

Newcomb je srdito gundao.

Hurley se držao službeno.

— Preprošle noći ukradeno je misteru Newcombu dvadeset grla. Goveda su otjerana kanjonom Boca Grande, mister Fitzgerald.

— Ništa ne znam o tome — odvrati Irac.

— Jedan od vaših ljudi praćen je od Boca Grande do Santo Tomasa — nastavio je Hurley. — Drugi je vaš čovjek prijetio ondje ljudima

mistera Newcomba puškom, kako bi ih prvi mogao premlaćivati.

— Čuj, čuj! — promrsi Ross.

— Jezik za zube! — obrecnuo se Newcomb.

Ross Starkey ušuti. Još se nije moglo zaključiti dokle će Hurley ići. A zbog čiste šale Ross se nije htio sukobiti s Hardyjem Newcombom.

— Jeste li vidjeli tu stoku, sir? — pitao je šerif.

— Nisam — odgovori Fitzgerald.

Hurley pogleda Rossa.

— Vi?

Ross kimne.

— Gdje je?

— Nemam pojma — odgovori Ross. — Logorovao sam u kanjonu Boca Grande i kad sam čuo pregon, brzo sam se povukao.

— Zašto?

— Do vraga, zato da me ne uhvate Newcombovi ljudi i da me ne objese.

— Oni su pokušavali da vas zaustave, a ne da vas vješaju.

Ross se smijao.

— Jeste, ali su pri tom koristili metke kalibra .44.

— Vi niječete da radite za mistera Fitzgeralda?

— Tako je.

— Laže — dobaci Newcomb.

— Ne, jer zaista ne radi za mene — reče Fitzgerald. — Mister Newcomb, ne znam čiji su ljudi otjerali vašu goveda, niti znam gdje je stoka sad.

— I on laže — reče Newcomb.

— Sir! — glasno će Fitzgerald. — Imate moju riječ!

Newcomb pljune rančeru pred noge.

— Toliko mi je ona vrijedna — objasnio je.

Fitzgerald je problijedio. Stisnuo je šake, no uspio se svladati.

Newcomb se premjestio u sedlu.

— Dan, Starkeyja povedite sa sobom — izgovorio je kao da izdaje zapovijed.

Hurley se smijuljio.

— Dakle, mister Starkey, idemo!

— Kamo? — pitao je Ross.

— Samo na malo saslušanje. Nema razloga za paniku.

— Kamo? — ponovi Ross.

Zatim se zagledao u okamenjena lica trojice Newcombovih jahača. Svoje izgleda da čitave kože dođe u Las Piedras ocjenjivao je je vrlo nisko. Las Piedras bijaše u srcu Newcombova carstva. Pola grada bilo je njegovo vlasništvo, a druga polovica dugovala mu je novac ili je radila za njega.

— Dakle, idemo? — reče Hurley.

— Vi ga još pitate? — otegnuo je Newcomb i pognao svoga konja bliže.

— Imate li valjan nalog za hapšenje? — pitao je Fitzgerald.

— Čuj njega! — podsmjehnuo se Newcomb.

Nemam — prizna Hurley pomalo nervozno. — Lišavam ga slobode zbog sumnje.

— Šerife, ulazem za svoje jamstvo — reče rančer. — Kad ga želite saslušati u gradu?

— Sad je dosta! — dobaci Newcomb.

Newcombovi jahači krenuše naprijed kao da im je netko dao mig.

— Penjite se na konja, Starkey! — govorio je Newcomb zapovjednički.

Ross ovlaži sasušene usnice. Nije vidio nikakav izlaz. Njegova puška bijaše spuštена i nije se usudio da je podigne. Prije negoli je upotrijebi, bio bi napunjen olovom.

Hurley pogleda Newcomba.

— Sklon sam tome da prihvatim riječ mistera Fitzgeralda, kojom jamči da će osumnjičeni doći u grad — objasnio je.

— Gluposti! — obrecnuo se rančer.

Hurley je porumenio.

— Ali, Hardy!

— Ali, Dan! — podrugivao se Newcomb.

Hurley je nesigurno odmjeravao Rossa.

— Upravo ste primili zapovijed, Hurley! — dobaci Ross.

Vjetar je promijenio smjer. Počeo je podizati konjsku grivu i lamatati nezakopčanim dijelovima odjece. Donio je i nove zvukove. Jugoza: padno od mjesta gdje se igrala

neodlučna igra između Rossa i zakona začuo se konjski topot.

Cassidy se nelagodno promeškalo u sedlu.

— Mister Newcomb, to nisu naši jahači.

Newcomb se zagleda u došljake koji su galopirali. Na njegovu licu nije se vidjelo ništa osobito.

— Strijelac žutokljunac! — promrsio je.

— I osam jahača — dobaci Slim.

— Znam brojiti — obrecnuo se Newcomb.

Serif Hurley zamišljeno je trljao glatku, okruglu bradu. Zatim reče Fitzgeraldu:

— Dovedite ga, dakle, sutra u Las Piedras.

Newcomb pogleda Rossa pa Fitzgeralda.

— Čuli ste! — dodao je, trgnuo je konja i ošinuo pogledom Rossa. — Ako vas šerif pusti, ne zaustavljajte se. Jeste li čuli?

Ross ne odgovori ni treptajem trepavica.

Newcomb i njegovi ljudi odoše na vrh bijega i odatle su promatrali kako Tascosa i njegovi jahači prilaze s puškama preko koljena. Tascosa je domahivao šeširom i dovikivao:

— Meda je točno zapadno od vas!

Kad je Ross ponovo podigao pogled, Newcomb je nestao. No nešto je ostalo. Nešto neopipljivo, no odbojno kao plin koji guši.

Ross izvadi iz džepa duhan i papir.

— Tascosa, opet si došao u pravom trenutku — rekao je.

— Srećom za tebe, ha? — dovikne jedan jahač. — Zdravo, Starkey!

Ross komne.

— Zdravo, Mac! Jesi li čitavo vrijeme poslije našega videnja u Verde Countyju?

McArthur se nasmije.

— Do vraga, nisam. Momci Seven Riversa bili su nas temeljito isprasilili.

— Hej, Ross! — javi se lijep, mlad Meksikanac.

Ross žmirkne.

— Poznajemo li se?

— Pomalo. Ja sam Francisco Ochoa.

Ross pripali cigaretu.

— Ochoa? Poznavao sam Diega Ochoju. Svojedobno.

Ross ušuti. Sjetio se što se dogodilo Diegu Ochoji.

— Moj brat — objasni Francisco ponosno. — Sad sam ja taj koji jaše s Rossom Starkeyjem i s Tascosa Kidom.

Ross otpuhne dim, u nadi da će taj oblačić sakriti njegove osjećaje ako ih počne odavati lice. Kad su bili upali u zasjedu jahača Seven Riversa, Diego Ochoa pao je smrskane kralješnice. Zazivao je majku i polako umirao. No majci to nisu rekli.

— Moj je brat pao kao hrabar momak — reče mladi Ochoa.

— Bio je pravi čovjek — dometne Ross i pomisli: Nadajmo se da neće tako odvažno završiti, mladiću.

Tascosa je sjašio.

— Opazio vas je Joe Bacon, mister Fitzgerald — rekao je. — Sreća je što smo radili ondje.

Fitzgerald kimne. Zamislio se.

— Sve mi se to nipošto ne sviđa

— progundao je u bradu.

— Na vatru se uzvraća vatrom — procijedi Tascosa.

Fitzgerald ga je ljutito pogledao.

— Tako mora biti? I kod mene?

To nije pravi život. S jedne i druge strane mede zveckaju se oružjem. Ljudi su došli dotle da samo čekaju priliku da ubijaju. Prije jednoga sata netko je pucao na mene i na Rossa. Iz šumarka na ovoj strani.

— Do vraga! — promrsi Tascosa i pogleda McArthura.

Rekavši to, okrenuo je konja i jahao duž podnožja brijega.

— Ne želim neprilike! — dovikivao je za njim Fitzgerald.

* * *

Sjene noći počele su obavijati dolinu Rio Dulcesa. Hladan vjetrović šušкао je u krošnjama. Na ranču bijaše neobično tiho kad je Ross sedlao svoga konja. U kaubojskom zdanju nije bilo nikoga.

Ross pogleda u nebo. Mirisalo je na kišu.

Domaćinska kuća kao da je već spavala. Rossu bijaše žao što se ne može oprostiti od Seana Fitzgeralda i Maureen. Nju nije ni vidio otkako mu je vidala rane. No dubok dojam koji je ostavila time nije bio oslabljen. Jače negoli ikad osjećao je Ross da je u njegovu životu praznina koja se povećava iz dana u dan. Možda čovjek ipak mora jednog dana negdje stati, ustaliti se, naći ženu i osnovati obitelj. Kako će još dugo živjeti poput vuka, jahati bez mira i prestanka kao progonjenik, čovjek bez krova nad glavom?

Između Rossa i velike kuće promakla je nečija sjena. Rossova ruka spuzne na kundak.

– Vi ste, Starkey? – pitao je glas Seana Fitzgeralda.

Da, sir! – odgovori Ross.

Prokletstvo! Rančer ga je zatekao kako se pod plaštem noći sprema na bijeg.

– Kamo ćete?

Fitzgerald pride bliže. S rijeke je vjetar donosio glasove.

Ross ovlaži usnice. Je li rančer računao s njegovim namjerama i čekao ga?

– Htjeli ste otići, zauvijek? – pitao je Fitzgerald.

– Da – prizna Ross.

– Zaboravili ste da sam obećao kako ću vas sutra dovesti u Las Piedras?

– Bila je to vaša zamisao, a ne moja.

– Svakako, dao sam riječ.

Čula su se konjska kopita.

– Ne znate s kim imate posla.

– Što se vas tiče, znam.

– I ja, u vašem slučaju – mirno će rančer.

– Slušajte – uzvratí Ross – klijani su se zanimali ponajprije za mene osobno. Znaju me otprije i žele me isključiti. A nisu zaboravili ni batine iz Santo Tomasa. Ta vrsta zna samo jedan jedini način za izravnavanje takvih dugova. A to ne ide bez nevolja. Za čovjeka miroljubiva kakav ste vi, ja sam samo neprilika.

– Obećao sam da ću vas dovesti u grad – ponavljao je rančer.

Netko je otvorio dvorišna vrata. Ross se baci u sedlo i vikne:

– Ne zatvaraj!

– Ti si, Ross? – pitao je Tascosa.

– Da.

– Kamo ćeš?

Ross pogleda rančera.

– Žao mi je – reče – ali ništa drugo nema smisla. Pozdravite gospodicu Maureen i još jednom hvala za sve ljubaznosti i brigu.

– Iznenadujete me – Fitzgerald će razočarano.

Ross nije imao odgovora. Bocnuo je konja u slabine i pojahao prema Tascosi.

– Neprilike, Ross? – pitao je Tascosa.

– Ni govora. Odlazim.

Tascosa pogleda Fitzgeralda.

– Što se dogada, mister Fitzgerald? – zanimao se.

Rančer slegne ramenima.

– Pitajte svoga prijatelja – odgovorio je.

– Rossa?

Ross potisne razdraženost koju je počeo osjećati.

– Odlazim – počeo je objašnjavati. – Mister Fitzgerald obećao je šerifu da će me sutra dovesti u Las Piedras.

– Ne razumijem – reče Tascosa.

– Prije negoli ste stigli, šerif ga je htio povesti sa sobom – objašnjavao je rančer. – Da to spriječim, dao sam riječ. Bio je to jedini moguć način.

– I vi ste još pri tom da ga sutra predate Hurleyju?

– Dao sam riječ.

– Svoju – pripomene Ross – a ne moju.

– U usporedbi s riječju mistera Fitzgeralda, tvoja je sitniji – cikne Tascosa.

Ross ga je odmjeravao. Tascosino lice upozoravalo je na opasnost.

Tascosa se ogleda za dvojicom svojih pratilaca.

– Kreveti vas čekaju – reče.

Ljudi su se pogledali i otišli.

– Sjaši! – naredi Tascosa Rossu.

– To radim samo kad hoću – dobaci Ross.

Tascosa se smješкао, no u njegovim očima nije bilo ničega prijateljskoga.

— Aha, tako? Mister Fitzgerald je obećao da će te sutra dovesti u Las Piedras. To je dovoljno da jašeš s njim.

Rossu nije bilo ni na kraj pameti da se sukobljava s Tascosa Kidom, no nije se htio ni ponižavati.

— Sidi s konja! — zahtijevao je Tascosa.

Ross ovlaži usnice.

— Ne prihvaćam ni tvoje ni bilo čije zapovijedi — protivio se — Nisam radnik ovoga ranča.

— Slušaj ti njega! — priprijeti Tascosa. — Mister Fitzgerald dao je riječ i on je ne gazi. Riječ je kod njega, svetinja.

— Čast i poštenje — reče Ross — ali znam vrlo dobro da Hardy Newcomb ne bi propustio priliku da me udesi. Kod njega nitko ne prolazi nekažnjen. U to je čvrsto uvjeren i toga se drži. Vrlo dobro znaš da ga ništa ne bi promijenilo. Prema tome, do čega je tebi stalo? Do toga da me ubiju? Možemo li znati ne čeka li to i mistera Fitzgeralda?

Tascosa zaniječe glavom.

— Nitko nikoga neće pipnuti. Za to ću se ja pobrinuti.

— Ne želim naoružanu pratnju — reče rančer. — U Las Piedrasu bio bi to otvoren izazov za Newcoma. Time bih mu dobacio rukavicu. Isključeno!

Tascosa se smješкао.

— Samo ću ja poći s vama — objasni, kratko.

— Onda je sve podmazano — dodao hladno Ross.

Tascosa kimne.

— Dakle, raspremi konja — rekao je raspoloženo.

Ross se predao. Da je htio proveći svoj naum, morao bi se boriti s Tascosom. Fitzgerald je zaista za Tascosu božanstvo i u takvim odnosima Ross Starkey ne vrijedi pišljiva boba. Revolveraški dvoboj s Tascosa Kidom zacijelo je ravan samoubojstvu. Osim toga, mnogo što se mijenja time što Tascosa sam ide u lavlje gnijezdo.

Ross Starkey sjaše i odvede žrijepca u koral.

Poslije večere bio je pozvan u veliku kuću. Na trijemu ga je dočekala Maureen Fitzgerald i on brzo skinje šešir.

— Htjela sam čuti kako ste — rekla je.

— Oh, izvrsno — odvrati Ross.

— Udite. Htjela bih još jednom pregledati ozljede i učiniti što je potrebno. Bilo bi loše da nastane kakva upala.

— Nema takvih znakova — reče Ross.

Maureen se smijala.

— Ipak valja slušati!

— Ne radim ovdje, pa... — mucao je Ross.

— Hajde, meni za ljubav.

Ross se više nije mogao opirati.

Ni on ni Maureen nisu opazili da ih promatra Tascosa Kid. Kad su se za njima zatvorila vrata, Tascosa baci cigaretu i zgazi je. Oči su mu svjetlucale.

* * *

Meke ruke Maurren Fitzgerald radile su spretno. Rossa je zbunjivala njezina blizina. Nešto slično nikad nije osjetio.

Maureen ga pomiluje po licu.

— Imate zaista zdravu kožu — napomenula je odmaknuvši se tako da se u njezinim pramenovima poi-grao odsjaj plamćaka iz kamina.

— Sutra idete sa Seanom u Las Piedras, je li?

Ross se kiselo osmijehne.

— Moj izbor nije bio osobit. Vaš je brat dao riječ, a Tascosa ne dopušta da zbog mene postane lažac.

Maureen ga je začuđeno pogledala.

— Mislim da ni vi niste stvoreni za laž — rekla je. — Želite li šeri ili tokajac?

— Ah, strane tekućine meni ne leže. — Osjetivši da je pocrvenio, brzo je dodao: — Dakako, nisam mislio ništa loše.

Maureen se smijala.

— Svako je vino tekućina, pa i tokajac.

— Ljudi moje vrste više vole nešto žestoko. Zapravo, u prisutnosti

dame ne bi trebalo da pijem. Tako me učila mati dok sam bio dječak. Otac se nije držao toga. On je u njezinoj prisutnosti pio, ponekad čak mnogo. A mama je bila prava lady, kažem vam.

Maureen je napunila čašu iz kristalne boce.

— Prema tome, samo zbog Tascose pomoći ćete mome bratu da održi riječ. Bojite se Tascose?

— Ne.

— Nego?

— Uvijek se trudim da djelujem razumno. Kad bih se upustio u borbu s čovjekom kakav je Tascosa, morao bi postojati razlog da se ide na život i smrt.

— Što bi to, na primjer, moglo biti?

Ross kao da je tražio prikladnu usporedbu. Onda odjednom izusti:

— Na primjer, žena kakva ste vi!

Ross nije slutio da su te riječi proročanske.

Maureen kimne.

— Razumijem — rekla je. — No dosad je svatko pokleknuo pred Tascosom. Vjerujem da vi to ne biste učinili. Držim da ste mislili upravo ono što ste rekli.

Maureen je proučavala toga mršavoga orla. Njegova jednostavna, čestita muškost privlačila ju je. Bio je dovoljno tvrd da ubije, kad bi morao, ali pod površinom bilo je u njemu nečega što ga je temeljito razlikovalo od čovjeka kakav je Tascosa Kid. Za to nije uspijevala naći pravu riječ, no osjećala je da je posrijedi osobita ljudska vrijednost. Nešto ju je privlačilo k tom vuku samotnjaku, čovjeku koji je okružen ljudima i sâm. Privukao ju je odmah, no znala je da se između njih nalaze svjetovi koji će ih dijeliti.

— Više niste ovdje — šaljivim će glasom Ross.

Maureen se prenula iz misli.

— Zao mi je — ispriča se. — Nego, zašto ste zapravo došli u Verde Conty? Zašto ste se vratili?

— Nisam se vratio. Samo sam na proputovanju. Idem prema sjeveru.

— Dolazite iz okolice Columbusa. Idete dakle prema istoku.

Ross porumeni.

— Zapravo više prema sjeveroistoku.

Maureen se smješkala.

— Došli ste ovamo da vidite Tascosu, ne?

Ross žmirkne.

— Ako je bilo tako, bila je to teška greška. Točno je, trebalo je da jašem ravno prema sjeveru.

— Kamo i zašto, Ross?

Ross gutne.

— Bratu i meni pripada još stari obiteljski ranč kod Canadiana. Brat je pravnik u Santa Feu. Ja bih se vratio na zemlju.

— Zato što to zaista volite, ili?

Ross je pogleda u oči. Činilo mu se da su tako duboke da se iz njih ne može izroniti.

— Sit sam lutanja, borbi, španjolske kuhinje i španjolskih postelja.

— objasnio je ispričavajući se smiješkom. — No to vama nije poznato. Značenje je drukčije od onoga na što riječi upozoravaju.

— Što to znači, Ross?

— Tko mora stezati remen, bio je na španjolskoj kuhinji. U španjolskom je krevetu čovjek koji leži na licu a pokriva se ledima.

Maureen kimne.

— Vi ste, dakle, na putu da promijenite život. Ali otkako vas je Tascosa razočarao, je li?

Ross je morao priznati da Maureen pronađe u njega bolje negoli sâm u sebe. Imala je pravo.

Neko su vrijeme šutjeli. Zatim Maureen uzdahne.

— Gdje će sve to svršiti? — pitala je.

Ross je pogleda.

— Odgovor znate — napomenuo je. — Ali možda možete učiniti nešto da svršetak bude drukčiji. Vaš brat nije smio doći u ovaj kraj. Ako ostane, ne smije dopustiti da stvari vodi čovjek poput Tascosa Kida.

Ross ispije piće i ustade.

— Zahvaljujem! — rekao je.

Tascosa se vratio u kuću za kauboje. Nigdje nije bilo nikoga. Nikad još nije vidio ranč na kojemu bi lju-

di provodili toliko vremena u sedlu, pogotovu noću. Našao je Tascosinu bocu i dobrano je potegnulo. Kad je došlo vrijeme spavanja, imao je dovoljno da potisne misli o Kidu, Hardyju Newxombu i čitavu Verde Countyju. Ostala je samo Maureen. Misao na nju nije htio odagnati.

Noću su ljudi ulazili i izlazili. Dogovarali su se vani. Ross se nije trudio da ista od toga čuje i shvati. U zoru je osjećao jaku glavobolju. Kad je poslije doručka krenuo s Fitzgeraldom i Tascosom uz rijeku, svatko mu je s lica mogao čitati kako se osjeća. Zato su sva trojica većinom šutjela.

Sunce je blijede krajolike odjednom čarobnjački pretvorilo u pravo pijanstvo jesenskih boja. Pošumljeni bregovi zaodjenuli su se u grimiz i zlato. Taj bogat plašt prošaralo je zelenilo borovice. Blag povjetarac baškario se u zraku koji je bila isprala kiša. Vuneni oblaci jedrili su visoke gore na putu prema istoku. Po zemlji su ih pratile njihove sjene.

Kad su stigli u Las Piedras, bilo je već gotovo podne.

Trg je mirovao. Konje su vezali pred šerifovim uredom. Tu i tamo pred kućama stajale su grupice muškaraca. Pojedinci su iskrenuli vratove da promotre došljake. Neobično bijaše to što nigdje nije bilo žena i djece.

Većina konja na trgu imala je oznaku HN, Newcombov žig. To nije bilo neobično, ali moglo je biti značajno.

Sean Fitzgerald ogleda se naokolo.

— Ne bih mogao reći da mi se svida ovo što vidim — napomenuo je.

Tascosa je smatao cigaretu i promatrao ljude na trgu.

— Sve će biti dobro — rekao je i pogledao Rossa. — Ondje su tri tvoja prijatelja iz Santo Tomasa.

Ross potvrdi glavom. Stajali su u trijemu saluna udaljenoga tri kuće od šerifova ureda. Kad su stigli na trg, vidjeli su se samo Newcombovi konji, a ne i ljudi. Sad je na cestov-

nom ušću stajala četvorka i zatvarala put kojim su došli. Ross se proklinjao što nije odmaglio prošle noći.

— Vrijeme je za malo piće — mislio je glasno.

Fitzgerald se nije slagao.

— Ne sad.

Tascosa otvori vrata šerifova ureda i pusti obojicu da uđu. Ross mu sa strane dobaci brz pogled.

Šerif Dan Hurley podigne glavu sa svoga stola. Hardy Newcomb zajahao je stolac i naslonio se laktovima. Njegov je šešir opet bio vraški vodoravan položen, iznad vraški vodoravnih obrva i takvoga brka iznad jednaki usnica. Kao kip kineskoga božanstva, pomisli Ross.

— Vidim da ste održali riječ — počne Hurley i doda tome uobičajen gladak smiješak.

Sve je na Danu Hurleyju bilo glatko, izuzevši možda savjest.

Fitzgerald se pokloni.

— I mister Starkey također — dodao je.

— Bio bih se kladio da je sad s one strane Tres Cerrosa — mrmljao je Newcomb.

Newcomb i Tascosa odmjeravali su se međusobno. Nijedan nije htio prvi odvratiti pogled. Nalikovalo je to na trenutak kad bik predvodnik procjenjuje svoga mogućega nasljednika.

Fitzgerald je skinuo šešir i poravnao meku plavu kosu.

— Mister Hurley — rekao je — sve što biste mogli iznijeti protiv mistera Starkeyja samo su indicije. Nijedna nema prave težine.

— To ćemo prosuditi — napomene Newcomb.

— Tko?

— Mi!

— Mi? Znači, vi i još netko? — podrugljivo će Tascosa.

Fitzgerald ga je prijekorno pogledao i nastavio:

— Koliko ja znam, mister Starkey bio je slučajno u Bosa Grande u trenutku kad su onuda tjerala ukradeni stoka. On je odmah napustio kanjon, ali nekoliko jahača mistera Newcomba počelo ga je goniti i pri

tom je izgubio šesir. Nemate nikakva dokaza da je radio s ljudima koji su gonili stoku. Tko su oni? Ni to ne znate. Prema tome, u rukama nemate ništa što bi govorilo protiv Starkeyja.

– Šerif će ga zatvoriti kao sumnjivca – objasni Newcomb.

Ross osjeti prazninu u želucu i pomisli na gomilu Newcombovih jahača koji vrebaju vani i čekaju mig. Tascosa se opušteno naslonio na zid. Promatrao je ljude oko sebe i s vremena na vrijeme pogledao bi kroz prozor.

– Protestiram! – Fitzgerald će ljutito.

– To govno možete uštedjeti! – dobaci Newcomb i ustade.

Hurley je pocrvenio. Nije mogao odobravati Newcombovu nediplomatsku grubost.

Mister Fitzgerald – objasnio je – unatoč svemu, moram ga ipak zadržati.

– Dajem jamčevinu! – priskoči rančer.

Hurley to najprije odbije kretanjem ruke.

– Nije dopušteno. Uhapšenik mora u samicu.

Tascosa se podrugljivo smijuljio.

– To znači da ne smije ni zahod, je li? – dobacio je.

Hurley ga prijekorno ošine pogledom.

– To znači da se ne mogu odobriti posjeti. Katkad mi stajete na žulj, čovječe.

– I vi meni – odsiječe Tascosa.

– Daleko ste od svoga bunjišta, Kid – napomene Newcomb. – Zašto ne paradirate ondje ispred svojih kokoši? Ovdje bi se to moglo izroditi u nevolju.

Ispred ureda čuli su se žurni koraci. Vrata su se naglo otvorila. Ušao je postariji čovjek i obratio se Newcombu.

– Sasvim prokleta stvar, gazda – govorio je bez daha. – Goveda koja su otjerana kroz Boca Grande opet su na pašnjaku i mirno pasu.

– Nema zabune, Marty?

– Ni govora, gazda! U mene se možete pouzdati.

Newcomb kimne. Pogledom je potražio Rossa.

– U mojim očima to vas ne oslobađa sumnje – promrsio je.

– Šerife – reče Fitzgerald – eto, više nema nikakva razloga da zatvarate mistera Starkeyja.

Hurley je pogledao Newcomba. Newcomb je tresao glavom. Hurley se okrenuo:

– Tako je, mister Fitzgerald!

Tascosa pride vratima i otvori ih. Fitzgeralda je na pragu zasmetalo sunce. Ross radoznalo pogleda Tascosu. Tascosa zalupi vrata.

– Jesi li sad za piće, amigo? – pitao je.

Trojica Rossovih »suigrača« iz Santo Tomasa u međuvremenu su se približila šerifovu uredu.

– Prije sam zato da odmah nestanemo – odvrati Ross.

– Nitko ništa neće pokušati – napomene Fitzgerald. – Optužba koja vas je teretila pala je u vodu.

– Aha, kako znamo mi – objasni Ross. – Ali ne znaju oni.

Vrata šerifova ureda otvorila su se i Hardy Newcomb izađe na ulicu. Pripalio je cigaru i zagledao se preko plamena šibice ravno u Rossove oči.

– Možete ići – rekao je kroz dim, govoreći svima istodobno.

– Gracias! – podrugivao se Tascosa Kid. – Sad je sve kako valja, jer carska se ne poriče.

Newcomb je tresao šibicu dok se nije ugasila, ne maknuvši pogled s Tascose. Ross je u tom pogledu vidio zle slutnje. Okrenuo se i zakoračio. Tascosa dobaci za njim:

– Što je s našim pićem?

– Više nisam žedan – objasni Ross.

Fitzgerald je odvezivao svoga konja.

– I ja mislim da bismo mogli krenuti – rekao je.

Tascosa slegne ramenima. Zatim je uzjahao i polako su krenuli s trga, praćeni hladnim pogledima Newcombovih jahača. Newcomb im je pokazao tko je gdje gazda.

Kad su izašli iz grada, Fitzgerald ponudi cigare. Zapušili su i odah-

nuli. Fitzgerald je zamišljeno govorio:

– Zapravo sam mislio da je Newcomb očekivao vijest koju mu je donio onaj čovjek.

Ross je pomislio da se i njemu činilo kako je posrijedi namještaljka.

– Po mome, planira se mračna, zasad nepronicljiva igra – istaknuo je.

Tascosa otpuhne dimni kolut i gurne kroza nj prst.

– Nije on takva silesija kako misli – podsmjehnuo se.

– Što time želite reći? – pitao je Fitzgerald.

Tascosa zanjiše glavu.

– Ništa osobito, sir – ustvrdio je. Fitzgerald ga oštro pogleda.

– Vi ga razdražujete – rekao je.

– Kid, to se ne slaže s mojim željama. Pisao sam novom guverneru i zamolio ga da se pobrine za to da Newcomb obustavi napade i da se mir vrati na pašnjake. To je put kojim želim ići.

– I na kojemu biste mogli dobiti metak u leđa – opominjao je Tascosa. – Novi guverner neće ništa poduzeti, kao ni njegov prethodnik. On zna tko vlada u Verde Countyju i stalo mu je do glasova birača.

– Guverner nije biran! Njega je postavila vlada – napomene rančer.

– Zacijelo – zagunda Tascosa.

– Ali bira se većina drugih činovnika ovoga teritorija. Oni se brinu za biračku podršku, a mogu također guvernera poduprijeti ili onemogućiti. Oni neće maknuti prstom protiv Harryja Newcomba. Guverner će se ravnati prema njima. Nije se isplatilo pisati u Santa Fe. – Ne vjerujem da je tako – reče Fitzgerald i obrati se Rossu. – Što vi mislite?

– Po mome, čovjek se mora boriti za svoju zemlju. Ali ne mora to činiti oružjem.

– Čuj, čuj! – rugao se Tascosa.

Ross ga ošine pogledom sa strane. Tascosa Kid sjedio je u sedlu dobro raspoređen dimeći kao parnjaka, vrlo zadovoljan sa samim sobom. Sa svijetom oko sebe nije bio

tako zadovoljan, ali namjeravao je da ga promijeni. Činilo se da on nije ni naslutio ono što je palo na um čak i Fitzgeraldu. Newcomb je znao da ukradena stoka opet pase na njegovim livadama i on je smislio protuudar.

U pola poslijepodneva bili su opet u dolini Rio Dulces. Fitzgerald se zadovoljno smješkao.

– Nije li divno? – rekao je okrenuvši se prema Rossu. – Ne biste li ipak ostali kod nas?

Ross zaniječe glavom.

– Nema smisla. Newcomb me ovdje neće trpjeti. Kako sam već rekao, zbog mene biste imali samo neprilike.

Tascosa se smijao.

– I ti dopuštaš da te otjera stari pas?

Ross nije odgovorio. Zadubio se u misli koje su se bavile razlozima da ode. Samo jedan od njih upravo je bio spomenuo. O dojmu koji je kod njega izazvala Maureen šutio je, ali sâm je sebi govorio kako za muškarca nije dobro da ostane ako ga neka žena tako nesavladivo privlači a od nje ga dijele cijeli svijetovi. Treći je razlog bio Tascosa, možda i najvažniji, mislio je Ross. Kad bi i imalo smisla da ostane Newcombu uprkos, da pomogne Fitzgeraldu i Maureen, Tascosa ne bi bio prikladan da otvoreno ili skriveno vodi kormilo.

V

Kad je nakon dva dana Ross napuštao ranč Shamrock, ljetna vrućina još nije bila popustila.

Odlazak nije bio lak. Koliko ga je god Tascosa sve jače odbijao, toliko je veća bila naklonost i poštovanje prema Seanu Fitzgeraldu. U tome je Rossu išlo slično kao Tascosa Kidu. No Tascosino obožavanje Fitzgeralda prelazilo je granice odanosti, pretvaralo se u opsjednutost i nerazumnost u kojima su bile klice propasti.

Ross se oprostio i od Maureen. Tek kad je otišao, palo mu je na um mnogo lijepih riječi koje joj je htio izreći. No ovako je jamačno bolje.

Bolje, makar je osjećao kako se u njegov život vraća stara, gorka osamljenost.

Gdje god čovjek boravi, ostavlja dio sebe. Na taj način sjecka život čovječje tijelo i dušu, reže je dok ne postane šuplja. Katkad u toj šupljini ostane ponešto što se pojavi poslije mnogo godina i muči. Čovjek tad vidi pred sobom vagu mudrosti ili pravde, koja važe njegove čine i pokazuje što je trebalo da učini.

Uza ženu koja je ostala na ranču Ross Starkey doživio je nešto njemu dotad nepoznato. Zato je i na Shamrocku ostalo nešto njega, u mekim dlanovima i dubokim očima Maureen Fitzgerald. Možda je to bio i bolji dio njega. Možda mu je ostala samo ljuštura, neživ pepeo.

Što ga je ridan nosio dalje od Rio Dulces i Maureen Fitzgerald, to su se te misli dublje gnijezdile u njemu.

Za kasnoga poslijepodneva ujahao je u kanjon Boca Grande kod ušća potocića koji se odnekud probio i ovdje se smirivao. Ross skrene konja u sjenu pod drveće. Tu i tamo u kanjonu mirovala je stoka sa Shamrocka.

Kanjon je izbijao na Newcombove livade. Sa svoga mjesta Ross je mogao vidjeti ogradu.

Opustivši se, Ross smota i pripali cigaretu. Preko nje je gledao plavo nebo. Na jednomu je mjestu opazio crne sjene.

Sjene su lebdjele, zatim su kružile, spuštajući se sve niže. S vremena na vrijeme jedna bi se spuštala i nestajala iza ograde. Vjerojatno ondje leži strvina.

Ross se nagne u sedlu i nastavi promatrati strvinare. Ti gadni vrazi čine nešto korisno, mislio je. Čiste pašnjake.

Jedan za drugim spuštali su se supovi. Samo je jedan ostao kružeći u plavetnilu, trepereći kao komadić novinskoga papira, gonjen vjetrom. Vjerojatno je to stražar, mislio je Ross. U svakom slučaju, strvinari bi se podigli poput oblaka kad bi se približio čovjek na puškomet.

Ross polako krene uz potok. Kako nije htio doticati Newcombovu ogradu, morao je pratiti njezin tok da ne mora mučiti konja velikim obilascima po brdima. Na to ga nije mogao nagnati ni Hardy Newcomb glavom.

Približivši se, pogledao je prema strvinarima koji su se gegali po tlu. Njihovi goli vratovi podizali su se i spuštali odmah iza ograde. Otkinute zalogaje sitnili su kljunovima kao škarama i gutali koliko se dalo stjerati kroz grlo. Prašina se taložila na njihovu crnom perju.

Kad je mogao vidjeti strvinu, Ross prema veličini procijeni da je posrijedi poveće tele. Strvinari ga još nisu opazili. Stražar u visini, ako je obavljao tu službu, nije bio osobito budan. Kružio je neumorno, ali nije podizao uzbunu.

Ross skrene konja od ograde. Bio je stigao do područja na kojemu se osjećao slatkast zadah. Zbog toga Ross zgnječi cigaretu na sedlenoj jabuci i odbaci je. S dimom je uvlačio smrad supova i strvine. U bisagama je napipao bocu koju je dobio na rastanku sa Seanom Fitzgeraldom. Nadao se da će viski isprati neugodan vonj iz usta i grla. Gutnuo je krepko i nabio čep u grlić. Tad su ga strvinari opazili i počeli se kreštavo udaljavati, uzimajući zalet za povlačenje u visinu. Uzlijetali su teško i tromo. Krenuli su prema vrhovima brda.

Ross je pogledom pratio klepetav oblak a onda pogledao plijen koji su ostavili. Istoga trenutka snažno je zategnuo uzde.

Bila je to najčudnija govedska strvina što ju je ikad vidio. Nogu nije imala. Samo valjak od kože, iz kojega je stršala nekovrsna glava. Ross se nagne naprijed i zabezekne se. Zar je Fitzgeraldov viski bio tako jak da ga je jedan gutljaj opio? Činilo se da ga iz te kožne vreće promatra ljudska lubanja.

Ross obriše znoj s lica. Protrljao je oči, ne vjerujući samome sebi da nema prividenja. Pogledao je još jednom.

Spustio se s konja i prišao ogradi.

Oklijevao je trenutak ali onda je čizmom pritisnuo donju žicu, podigao srednju rukom i provukao se na drugu stranu. Polako je zakoračio na Newcombovo zemljište.

Na drugom koraku Ross je zastao i pokrio usta dlanom, kao da je želio ugušiti krik. Okrenuo se u stranu i počeo povraćati. Osjećao se kao da će iz sebe izbaciti želudac, kao da ga potpuno napušta snaga i izdaju noge.

— Oh! — uzdisao je otirući suzne oči.

Ross se polako ogleda oko sebe. Na livadi nije bilo nikoga i ničega. Strvinari su ponovo lebdjeli visoko u drhtavu zraku. Jedrili su u velikim lukovima, čekajući da se taj živi čovjek makne i da ih ne smeta za obroka.

Ross pogleda glavu koja je virila iz smotane sirove govedske kože. Oči bijahu nestale. Jezik što ga je jadnik isplazio iz usta bio je iskidan do korijena. Zubi su pokazivali čudno cerekanje, jer i usnice bijahu pojedene, a i veći dio lica. Na drugoj strani strašne vreće virile su kosti s mamuzama.

Ne jednom slušao je Ross o užasnim mučenjima, ali nikad u to nije pravo vjerovao. Niti kad je bila riječ o Komančima, kojima su pripisivali taj način ubijanja. Tvrdilo se da oni ljudsko tijelo umotaju u svježegu govedu kožu, ostavivši vani samo glavu i noge. Zatim se napola izludena žrtva ostavi na žarkom suncu. Koža se počne sušiti i stezati. Na kraju žrtvi izlijeću oči iz šupljina a jezik ispadne kroz plavocrne nabrekle usnice. Ponekad su strvinari brži od smrti.

Ross još jednom pogleda naokolo. Nigdje nije bilo znaka života, ako se izuzmu strvinari gore u sunčanoj izmaglici. Prisilio se da pride sasvim blizu tome umorenog stvoru. Bio je očito mlad i tamnokos.

Ross izvuče nož i razreže kožnate vrpce da bi oslobodio mrtvaca jezične stege. Kad ga je odmotao, prisilio se da odgrne kaput i posegne u džep. Borio se protiv ponovnoga

povraćanja koje ga je spopadalo, iako je želudac bio potpuno prazan.

Iz novčarke koju je izvukao ispalila je fotografija. Ross je podigne i pogleda. Prikazivala je okruglo, jednostavno lice Meksikanke, jedva dorasle do djevojaštva. Ross okrene sliku.

•Franciscu s ljubavlju! — promrmlja na španjolskom. Sad je već slutio strašnu zbilju, premda u nju nije htio vjerovati. Pregledao je papire što su bili u džepu i vrati ih. Tužnim i gorkim pogledom promatrao je što je ostalo od Francisca Ochoje, od njegova mladenačkoga lica.

Tascosa Kid zloupotrijebio je ljude koji su mu bili povjereni, iskorištivši ih za krađu stoke. Mladi Meksikanac slijepo je slijedio naloge svoga uzora, i to je prouzročilo njegov užasni kraj.

Ross donese pokrivač, zamota ukočeno tijelo zajedno s kožom i odnese ga do konja. Konjče je počelo frktati nozdrama i uzmicati, tako da je Ross s mukom privezao leš.

Još jednom pogledao je Ross na Newcombovu livadu. Strvinari su shvatili da im je plijen otet i udaljili su se. Tražili su drugu priliku.

Rossu nije promakao odsjaj sunca s metala. Zagledao se u rub udaljenoga šumarka. Predaleko za dobar pogodak, mislio je. Ništa nije sijevnulo, nije bilo barutnoga dima, pa onda ni metka. Ako je netko vrebao u šumarku, htio je samo promatrati a ne pucati. Zatim je valjalo žuriti k Newcombu, koji je želio da Francisco Ochoa bude brzo naden. A htio je to ujedno odmah saznati.

Ross odvede ridana u sjenu drveća na obali.

Možda mu nije dano da napusti zemlju oko Rio Dulcesa i ranč Shamrock, mislio je. Ili makar ne danas i sutra.

Kad je zastao na brežuljku koji je omeđivao dolinu Rio Dulces, sunce je zalazilo. Daleko u šumaglici raspoznavao se Fitzgeraldov dom s okolnim nastambama okruženim grmljem. Iz dimnjaka se mirno penjao mekan dim.

Ross je šepuckao nizbrdo, vodeći iza sebe konja. Na smrad nabrekloga i osakaćenoga tijela koje je konj nevoljko nosio bio se već priviknuo. To ga je stajalo pola boce viskija i kutiju duhana. Vraćao je na ranč paklenski dar. Još se previše dobro sjećao toga kako je teškom smrću umro Diego Ochoa. Bio je pouzdan drug i rođeni borac, ali pao je kao žrtva podmuklih jahača Seven Rivera. A sad je Francisco Ochoa našao još strašniju smrt.

Ross priveže konja za stražnju ogradu, dovoljno daleko od kuće da se ne osjeti smrad. Zatim je šepao dalje kroz tamu.

– Stani gdje si! – zapovjedi nečiji glas.

Ross je prepoznao Maca McArthura. Odgurnuo je šešir prema zatiljku i rekao:

– Gdje je Tascosa?

– Unutra – odgovori Mac.

– Reci mu da bih ga htio vidjeti. McArthur se nasmijao.

– Starkey, kaži mu to sâm. Ne bih htio sjesti stražnjicom u kopri-ve. – McArthur pljune. – Osim toga, ne bi bilo najbolje doći sa spomenom tvoga imena.

– Simpatija je obostrana – po-drugne se Ross.

– Ali ne bi trebalo da ga razdra-žuješ – rekao je Mac. – Cijeloga dana ponaša se kao nastrojeljeni grizli. Čini se da je nestao Francis-co. – Ja sam ga našao.

– Gdje je?

– Dovedi Tascosu.

Stražar je otišao do nastambe kaubojâ i zovnuo Tascosu. Trenu-tak nakon toga pojavila se na vra-tima plecata sjena.

– Ti si, Ross? – pitao je Tascosa hladno. – Našao si Francisca? Je li dobro?

– Dodi i pogledaj.

– Prokletstvo! Ne zadirkuj me! Gdje je?

Ross se okrenuo na petama i kre-nuo prema svom konju. Doveo ga je bliže.

– Do bijesa, Starkey! – zaustio je pridošli Nelson. – Morat ćemo te iskuhati.

– Ne laj na mjesec! – reče pro-muklo McArthur i pogleda Tascosu. Tascosa pride.

– Što je, do vraga?

Ross uze nož i prereže uže, ne pa-zeći pri tom na to što upropaštava tako vrijedan laso. Podigao je leš i odnio ga na svjetlo što je padalo kroz vrata družinskoga zdanja. On-dje je položio strašan zavežljaj na tlo i bezizražajnim glasom rekao Tascosi:

– Pogledaj!

Netko je dolazio iz rančerske ku-će i pitao:

– Tascosa, tko je?

Ross prepozna Fitzgeraldov glas.

– Ross Starkey, mister Fitzge-rald – objasni Nelson.

– Mislio sam da ste otišli – reče Fitzgerald.

– Morao sam se vratiti – oštro će Ross.

Tascosa makne pokrivač s glave mladoga Meksikanca.

– Nemoguće! – zavapio je, po-krio rukom usta i nos i koraknuo u stranu.

– To je Francisco Ochoa – reče Ross. – Našao sam ga na istočnom izlazu iz kanjona Boca Grande, od-mah s druge strane vaše mede, mi-ster Fitzgerald. Netko ga je umotao u svježu govedsku kožu i ostavio ga dva dana na suncu. Prije mene na-šli su ga strvinari...

– Oh! Zašto, zašto? – zapoma-gao je Fitzgerald.

– Pitajte Tascosu – upozori ga Ross.

Tascosa se okrenuo.

– Do vraga, Starkey, što hoćeš ti-me reći?

– To ti dobro znaš, Tascosa – odgovori Ross. – Ili si zaboravio Printa Olivu? Nisi li rekao da si ja-hao jednom za njega, ili si to izmi-slio?

– Ne razgovaraj tako sa mnom!

– Netko je morao – uzvрати Ross. – Ispalo je da to budem ja.

– Tko je Print Olive? – pitao je Fitzgerald.

– Najžilavija junačina jugoza-padnih pašnjaka – objasni Mac. – Kad je on nekoga uhvatio u kradi

stoke, ustrijelio bi jedno govedo, oderao ga, umotao kradljivca i ostavio ga ležati na suncu. Kažu da je poneki živio dva dana.

— U to ne vjerujem — čudio se rančer.

Ross ga pogleda i dodaje:

— Do vraga, vidite to pred svojim nogama!

— Ne razgovaraj tako s misterom Fitzgeraldom! — opominjao je Tascosa Kid.

Ross se okrene prema njemu.

— Točno, bolje bi bilo da razgovaram s tobom. Ti si dao otjerati onu stoku s Newcombova pašnjaka. Ti si svoje ljude pretvorio u kradljivce. Ali sâm nisi sudjelovao. Zatim si naredio Franciscu Ochoji i nekolicini drugih da stoku vrata na Newcombovu zemlju. Trebalo je da Newcomb ispadne ludakom. Tako si ti to zamislio. Ali nisi dovoljno prepređen da ometaš Newcomba u njegovoj igri. On je znao da je stoka vraćena i da su njegovi ljudi uhvatili Francisca. Znao je i to što su izveli s njim. Znao je to i onda kad si se šepurio u šerifovu uredu kao pijetao na bunjištu. Eto, to si bio i takav jesi, kratkovidan, umišljen, lažljiv ushljivac!

Tascosina ruka klizne prema revolveru, no bilo je prekasno. Ross bijaše spreman. Udario ga je ljevicom i odmah zatim desnom tako da je Tascosa naletio na Nelsona i McArthura.

— Ne povlaćite oružje! — viknuo je Fitzgerald.

Tascosa obriše raskrvavljene usnice. Smješкао se preko šake i bijesno odmjeravao Rossa. Zatim je otkopčao ukrašeni opasač s bogato urešenim revolverom i dodao ga Nelsonu.

Ross je također odbacio opasač. Tascosa je prilazio mačjim korakom, izazivajući ljevicom. Kad je Ross udario desnicom, Tascosina lijeva ruka klizne iznad njegove obrane i pogodi ga ispod lijevog oka kao ujed stršljena. Odmah zatim Tascosina desnica odbacila ga je natraške.

Tascosa se smijao, ne prekidajući napad. Pogadao je u pravilnim razmacima kao malj. No tad, odjednom, sasvim neočekivano za Tascosu, nade Rossova desnica njegovu bradu, dok se lijeva zabila u trbuh. Slijedio je kratak aperkat i Tascosa je ledima udario u zid.

Ross ga je držao u tom položaju žestokim uzastopnim udarcima, protiv kojih nije bilo prave obrane. Tascosa je najprije spuznuo na zemlju, zatim se trgnuo, ali samo da bi nos oslobodio navrle krvi. Cerekao se, doduše, no Ross je znao da ga je uzdrmao.

— Gotovo! — dovikne Fitzgerald.

— Do vraga, nova runda! — reče Ross i ponovo napadne.

Stajali su jedan nasuprot drugome, stisnutih šaka, ali gotovo iscrpljeni.

— Ostavi se toga, Kid! — vikao je kuhar, mašući uzbuđeno tavom.

Tascosa kao da ga je poslušao. Zanjihao se i krenuo pokraj Rossa. No kad je bio blizu, pognuo se i napao ga. Više nije mogao udarati punom snagom ali nije ju ni štedio. Ross ga je pratio također raskrvavljena lica. Nekoliko puta primio je teške udarce, ali pesnicom bi našao Tascosinu bradu ili osjetljivo mjesto iznad pasa.

Tascosa je ponovo morao na pod. Opružio se na ledima i mutnim pogledom zurio u Rossa.

— Dosta! — zapovijedao je rančer.

— Nije! — ciknuo je Tascosa, podižući se polako na noge.

Čim se uspravio, Ross je bio na njemu. Udario ga je glavom u lice, bubnjajući istodobno po rebrima. Tad pogodi Rossa takav aperkat da mu je glava poletjela natraške, dok ga je koljeno zgodilo među noge. Presavio se. Tascosa priljubi pesnicu uz pesnicu i udari ga po vratu. Ross pade kao pokošen. Činilo mu se da zemlja juri prema njemu. Sudar bijaše teži negoli je očekivao.

Tascosa pogodi dvaput Rossa čizmom, prije negoli se on mogao okotrljati u stranu.

– Nepošteno! – povikne rančer.

Tascosa pokuša ponoviti udarac, no Ross ga uhvati za nogu i povuče je tako da je napadač pao. Pri tom Tascosa jako udari stražnjem dijelom glave o utabano tlo i ostade ležati staklastih očiju.

Ross obriše lice, opipa kosti i zagleda se u Tascosu. Lijevo oko bilo mu se gotovo sasvim zatvorilo.

Tascosa se okrene potrbuške i pokuša ustati. Nemoćno je klonuo natrag. U drugom pokušaju nekako se uspenrao na noge i okrenuo se. U ruci je imao dvocijevni derringer. Revolver bijaše na korak od Roosova trbuha.

Ross se sledio. Očekivao je udarac metka koji će mu na izlasku smrskati kralješnicu. Činilo mu se da Tascosa dugo čeka. No tad se spustila ruka s oružjem.

Tascosa lijevom rukom obriše krv i reče:

– Mislim da ti još dugujem za ono što si za mene učinio u El Corralitosu.

– Nikakav metak ne može oživjeti Francisca – reče Ross.

Tascosine riječi sjetile su Rossa još nečega. Vidio je sebe kako leži u miraçnom kanjonu, bez konja, potpuno iscrpljen, sa smrću pred sobom. Tad se Tascosa vratio i oteo joj ga je.

– Rukujte se, momci! – reče Fitzgerald.

Tascosa se okrenuo i otišao prema kuhinji. Ross podigne svoj opasač i odšepa prema konju.

– Hm, hm! – gundao je Charley Nelson.

Sean Fitzgerald pride Rossu i stavi mu ruku na rame.

– Nemojte odmah otići – rekao je. – Morao bih razgovarati s vama. Budite moj gost makar ove noći. Čekam vas u kući.

Ross kimne. Fitzgerald je otišao. i Ross se nasloni na sedlo. Mislio je na prijateljstvo koje je nastalo u smrdljivoj ćeliji u El Corralitosu, očvrslo je u nevoljama i pred smrću, a sad ga osjeća kao pepeo u ustima.

VI

Vrućina je trajala upravo tako dugo da bi sudjelovala u ubojstvu Francisca Ochoje. Već u noći poslije njegova pogreba u brdima je počelo nevrijeme. Sutradan u podne stigao je jahač kojega je poslao Buck Ellwood da javi kako premještena pilana ima dovoljno vode. Buck Ellwood bijaše gotov s poslom i htio je gazdi pokazati kako rade uređaji.

Ross je pratio Fitzgeralda.

– Zabezeknjo sam se – rekao je Fitzgerald – kad je Tascosa uperio u vas revolver. Nisam znao da ima skriveno oružje.

– To ima većina, kao zadnji spas. – I vi?

– Imao sam. Oduzet mi je u El Corralitosu. Posije toga bilo je nekoliko slučajeva kad sam žalio za tom stvarcom.

– Još se pitam što ga je zadržalo da ne puca – reče Fitzgerald.

– Vi.

– Šutio sam kao sleden.

– Bila je dovoljna vaša prisutnost.

Fitzgerald podigne pogled.

– Teško je u to vjerovati. Ali moram priznati da on u meni vidi nešto osobito. Nego, napisao sam još jedno pismo za guvernera. Potrebam mi je pouzdan čovjek koji bi ga odnio i koji bi ujedno dao dopunske usmene obavijesti o ovdašnjim prilikama.

– Mislite na mene?

– Da. Hoćete li?

– Što je uvjetovalo taj izbor?

– Ne znam nikoga drugoga kome bih mogao vjerovati.

– A Tascosa?

Rančer zatrese glavom.

– Kid bi htio ovdje voditi protiv Newcomba svoj osobni rat. Najprije mi se činilo da mi je došao kao izvanredan pomoćnik. No sad bih se najradije oslobodio Tascose.

– To ne bi išlo jednostavno.

– Ah, ne plaši on mene – reče Fitzgerald.

– Bolje bi bilo da se plašite. Slu-
tim da bi se Tascosa mogao okre-
nuti protiv vas. Kaže se da ljubav
lako prelazi u mržnju.

– Govorite kao filozof!

Ross se osmjehne.

– Ne znam je li to kompliment.
Što je zapravo filozof?

– Ljubavnik istine – objasni
rančer.

– Hej! – šaljivo će Ross. – Nije
loše. Mislio sam da ćete reći kako
taj hombra u svom dućanu prodaje
lažne lijekove.

Između drveća pokazala se pila-
na, postavljena na obalnoj čistini.
Veliki kotač brzo se okretao u stru-
ji.

– Kao da će odjuriti nizvodno! –
čudio se Ross.

– Buck Ellwood zna svoj posao –
reče rančer i čvrsto pogleda Rossa.

– Hoćete li odnijeti pismo? Moram
vam međutim, priznati da u njemu
ima mnogo informacija koje terete
Hardyja Newcomba i Dana Hurley-
ja. Kad bi oni to samo naslutili, po-
duzeli bi sve moguće da guverner
ne dobije pošiljku.

– Znao sam da nije posrijedi iz-
jahivanje u šetnju – napomene
Ross mirno.

– Dakle, preuzimate? Kamen mi
je pao sa srca. Ako bi se meni što-
god dogodilo, pismo će vam dati
Maureen.

– Ništa vam se neće dogoditi!

– Loše slutnje – nastavi rančer.

– Ako se obistine, odnesite guver-
neru pismo Maureen za ljubav. Ina-
če će sve izgubiti. Jahali biste dakle
za nju, ne za mene.

Prelazili su preko primitivnoga
ali čvrstoga mosta. Ispred pilane
stajao je vitak muškarac u plavoj
bluzi.

– Raduje me što ste došli, sir! –
dovikivao je Fitzgeraldu smiješeći
se. – Htio bih sve provjeriti i pode-
siti, ako bi bilo potrebno. Čim se
putovi isuš, možemo početi s dovo-
zom i rezanjem.

Sjahali su.

– Ovo je Ross Starkey. Ross, evo
Bucka Ellwooda – upoznavao ih je
rančer.

Graditelj vodenica pruži lijevu
ruku.

– Žao mi je – reče – ali desna
je ostala kod Chickamauge, Star-
key.

– Zato lijeva ima dvostruku sna-
gu – doda Ross Starkey.

Ross odvede konje u daščaru iza
pilane, zatim se vratio i slušao kako
Ellwood objašnjava postavu i po-
boljšanja što ih je izveo. Poslije ne-
kog vremena popustilo je njegovo
zanimanje pa se opružio u sijenu.

Zadrijemao je. Ali nešto ga je
nagnalo da otvori oči. Majstor i
rančer čučali su pod strojem koje-
ga je rad Ellwood objašnjavao. Ross
zijeve i potraži duhan. No sjetio se
da ga je potrošio. Dva paketića
imao je u torbi na sedlu. Ustao je,
prišao bočnim vratima i otvorio ih.
Zastao je začuvši glasove koji nisu
dopirali iz pilane.

Ross izide van i ode do ugla. Pro-
virio je oprezno. Kod brane stajali
su ljudi ledima okrenuti prema nje-
mu. U razgovoru su očito pokaziva-
li prema brani i vodeničkom kota-
ču. Ross se zamisli. U blizini nije bi-
lo Fitzgeraldovih jahača.

Neki se čovjek okrene i zagleda
u pilanu. Rossa podide hladan žma-
rac. Bio je to Art Cassidy. Visok mo-
mak pokraj njega zacijelo je Slim
Bellew, a sasvim kod vode Ben Mil-
ler.

Ross pogleda preko ramena. Nje-
gova vinčesterka bila je na sedlu.
Ako ode po nju, doći će pred oči
čovjeku koji je Newcombovim ljudi-
ma čuvao konje. No puška mu bija-
še potrebna. Fitzgerald nije imao
oružja. Ellwood nije nosio revolver,
a sa svojom jednom rukom slabo bi
mogao baratati puškom.

Jedan od Newcombovih ljudi sta-
vi pokraj brane posudu s barutom.
Lukava namjera očito je išla za tim
da se jednim zahvatom unište bra-
na i pogonski kotač, a krivnja će se
pripisati nevremenu i poplavi. No u
jednomu su se Newcombovi ljudi

preračunali. Mislili su da u pilani nema nikoga, jer konji se nisu vidjeli.

Ross je morao nešto poduzeti. Revolverom nije mogao mnogo postići. Nasuprot njemu našle su se pušćane cijevi.

Ross obide ugao i pode prema ulazu u daščaru u kojoj su bili konji. Napravio je tri koraka kad je iza njega neki hladan glas rekao:

– Kamo, hombre?

Kad se okrenuo, našao se pred plećatim čovjekom s podignutom puškom.

Ross podigne ruke. Bio je svjestan opasnosti. Svjedoci nisu poželjni.

– Produži prema mojim prijateljima! – zapovijedao je čovjek s puškom.

Ross se pokorio.

– Cassidy, dovodim posjetioca!

– govorio je plećati.

Cassidy se okrene i hladno se osmijehne.

– Oho! – rekao je zadovoljno. – Ben, pogledaj tko nam je došao.

Benov pogled osjeti Ross kao udarac u lice.

– Mislio sam da si otišao iz ovoga kraja – Ben će Rossu. – To mi je zamalo slomilo srce. Ali sad si ondje i prilika je da platiš račun iz Santo Tomasa.

– Sam si? – upita Cassidy.

Ross kimne. Cassidy mu izvuče revolver i ogleda ga.

– Smeće – napomenuo je i bacio ga u vodu.

– Gdje ti je konj? – pitao je Slim.

– U šumi – odvrati Ross i pokaže smjer glavom.

– Dovest ćemo ga poslije – reče Cassidy. – Sid, radi dalje.

– Mogao bih eksploziv postaviti ovdje – objasni Sid pokazujući udubljenje iznad vode.

– Kako će biti s detonacijom? – pitao je jedan jahač.

Cassidy pljune u potok.

– To je jednostavno, Lefty. Između nas i ranča leže dva brijega. Osim toga, mislit će da grmi.

Grmljavine je bilo cijeloga prijepodneva.

– A što je s njim? – upita Sid pokazujući Rossa.

– Jest, što je s njim? – ponovi Cassidy.

– Htio sam otići – počeo Ross ovlaživši usne. – Momci, rat će se voditi bez mene. Krenuo sam prema sjeveru.

– Zaista? – upita Slim. – A mi smo mislili da si se priljubio uz Fitzu. Što si namjeravao? Udvarati njegovoj sestri ili ukrasti nekoliko krava?

– Kao kod nas – reče Ben Miller.

Ross je znao da mu ti ljudi izriču smrtnu presudu.

Sid podigne pogled.

– Donesite još eksploziva. Brzo ćemo napraviti dobar posao.

Prednja vrata na pilani otvorila su se i na njima se pojavio Sean Fitzgerald. Krenuo je prema Newcombovim ljudima.

– Što radite na mome posjedu? – viknuo je.

– Želi znati što radimo ovdje! – rugao se Ben Miller.

Cassidy pogleda čovjeka koji je u šahu držao Rossa.

– Do vraga, Walt, rekao sam da dobro pogledaš. Sad smo u sosu!

Fitzgerald pogleda u pripremljen eksploziv, zatim u čovjeka koji je donosio još dvije posude. Probljedio je i rekao uzbuđeno.

– Sve ću vas prijaviti!

Cassidy pljune rančeru pred noge.

– Zašto? Zbog čega? Ništa nismo napravili.

Slim odgurne šešir.

– Glupost.

– Prava riječ – rekao je Ben Miller.

Pred pilanom se pojavio Buck Ellwood sa spencericom repetirkom u ruci.

– Mičite se od splavnica! – doviknuo je oštro.

Cassidy se iznenadeno zagleda u Ellwooda.

– Do vraga, koliko ih još ima u rupi?

– To je majstor Yankee – objasni Ben Miller.

Sid pogleda eksploziv, zatim Cassidyja.

– Do vraga, da radim ili da prekinem? Ovdje postaje neugodno!

– Stavi stvar na njezino mjesto – naredi Cassidy. – Brana mora letjeti u zrak, i letjet će!

– Pobrinut ću se da to okajete u zatvoru – prijetio je Fitzgerald.

Cassidy zastade.

– Ne bojiš se valjda jednorukog kopileta? – podjarivao je Miller. – Njega ćemo jednostavno otpuhnuti.

Cassidy kimne Sidu.

Sid postavi prvu posudu u udubljenje. Spencerica je opalila i teški metak pogodi Sida u glavu. Pao je u vodu bez glasa.

To je izazvalo grozničave akcije. Čovjek kod konja izvukao je vinčesterku. Ross se bacio na tlo. Buck Ellwood pomagao si je bradom i čelom. Začas je puška bila spremna. Pucao je istodobno kad i Walt, koji je čuvao Rossa. Ellwood se trznuo. Walt se bacio pobočke, zakotrljao se i onda ostao mirno ležati. Ross posegne za njegovom puškom, no Miller mu je stao na ruku i udario ga u glavu. Zatim je fantastičnom brzinom izvukao revolver i zapucao u Ellwooda. Ponovo pogoden, Ellwood se naslonio na zid ali opet je ubacivao metak.

Slim, koji je pazio na Fitzgeralda, podigne revolver. Ellwood skoči naprijed i pogodi Slima Bellewa u ruku. Napunio je ponovo i uzeo na nišan Millera. Promašio je. Miller ga je pogodio sa dva metka. Jednoruki je čovjek pao, no na tlu je ipak uspio napuniti pušku i zapucati na čovjeka kod konja, koji ga je također uzeo na nišan. Čuvar udari u najbližega konja, spuzne na koljena i ispusti pušku.

Čim se Ross pribrao poslije udarca u glavu, koji ga je ošamutio, povukao je k sebi Waltovu pušku i pokušao isključiti Bena Millera. Lefty je to opazio i probušio mu metkom

ovratnik kaputa. Ross promijeni cilj i opali prema Leftyju. Lefty zatureta natraške i krikne. Ross izbaci čahuru, no oružje bijaše prazno.

Skočio je na noge i potrčao prema drveću. Jedan metak prošao je kroz njegov lijevi rukav, drugi mu je otkinuo petu sa čizme. To ga je zanijelo i ujedno mu spasilo život. Jer dva su se metka zarila ondje gdje je bio trenutak prije. Bili bi to sigurni pogoci.

U luku potrči Ross prema potoku. Bacio se u vodu i zaronio, makar nije imao zraka. Voda bijaše hladna, zaronjavanje duboko. Probijajući se na površinu, udario je nogom u grubu branu. Struja ga je vukla prema velikom kotaču i za pedalj je promašio njegove okovane lopatice. Zatim ga je struja odbacila prema suprotnoj obali.

Nečiji metak bacio mu je vodu u lice. Kad je pogledao natrag preko ramena, vidio je kako Ben Miller puca u Seana Fitzgeralda koji je stajao pred njim uzdignutih ruku. Metak je pogodio usred rančerovalica.

Voda je Rossa vukla oko obalske izbočine. Čizme i otežala odjeća vukli su ga prema dnu. Očajnički se borio da održi glavu na površini, da može disati.

Lamatajući rukama Ross je naišao na stablo koje je bilo napola zaronjeno. Okliznuo se i voda ga je progutala. Struja ga je povukla, no udario je u drugo deblo. Taj se put uspio zadržati na skliskom drvetu. S mukom se izvukao na obalu, gdje je ostao u debelom blatu hvatajući zrak.

Spustio se pljusak i vidljivost se pogoršala. Ross se izvukao iz blata i počeo teturati obalom. Ništa se nije čulo. Kod pilane nije bilo znaka života. Konji su nestali, kao i Newcombovi razbojnici. Živi i mrtvi.

Ross se dočepao mosta i požurio prema pilani. Buck Ellwood ležao je licem nadolje. Rukom je još držao pušku kojom se tako hrabro borio.

Sean Fitzgerald sklopčao se kod podzida. Krupan metak razmrskao mu je glavu.

Pilana je ostala neoštećena. Njezin se kotač okretao kao da se ništa nije dogodilo.

Ranču Shamrock opet se približavao iscrpljen, šepav čovjek. Ovaj put vodio je dva konja. Preko svakoga bio je prebačen po jedan leš.

Mac Arthur pretrčavao je po kiši prostor između staje i kuće za kauboje. Opazivši došljaka, zastao je i izvukao revolver ispod kišnoga ogrtača.

– Ti si, Starkey? – pitao je.

– Ja sam! Gdje je gospodica Fitzgerald?

– U kući razgovara s Tascosom. Što se dogodilo?

– Dovedi još nekoga.

McArthur požuri i vrati se začas s Greenerom.

Obojica su se zabuljila u terete što su ih nosili konji.

– Starkey, nemoguće! – zavapi McArthur.

– Ne urlaj – reče Ross. – Donio sam mistera Fitzgeralda i majstora Ellwooda.

– Tascosa će poludjeti – reče McArthur. – Tko je to učinio?

– O tome poslije. Kamo da ih sklonimo?

– Dodi ovamo!

Odveli su konje iza kuće za kauboje i sklonili mrtvace u daščaru. Greener je htio otkriti Fitzgeralda.

– Ostavi! – obrecnuo se Ross. – Prisjelo bi ti.

– Tako je gadno? – upita Mac.

– Jest – reče Ross.

– Tko će joj reći? – upita McArthur pokazujući prema rančerovoj kući.

– Pametno pitanje – dobaci Ross.

– Najbolje je da to učiniš ti – nervozno će Greener. – Ne bih htio biti u Kidovoj blizini kad...

– Ah! – odmahne Ross i pode.

– Kao da je među duhovima – čudio se Greener.

McArthur se zagleda u zamotane leševe.

– On je vidio i gore stvari – napomenuo je.

Ross pokuca na vratima. Kad su se otvorila, pred njim je bio Tascosa.

– Ti? – rekao je hladno.

– Gdje je gospodica Maureen?

– Reci, pa ću joj ja reći.

– Pitao sam te gdje je?

– Tko je? – javila se Maureen Fitzgerald i pojavila na vratima. – Ross? Potpuno ste mokri. Gdje je moj brat?

Ross je stajao ukipljen i bez riječi.

Tascosa je žmirkao.

– Odgovori na pitanje! – naredio je.

– Što se dogodilo, Ross? Plašite me – bojažljivo će Maureen i pride bliže.

Ross obriše usta i izusti:

– Nisam to mogao spriječiti.

– Ranjen je. Gdje je?

Tascosa otvori usta kao da će nešto reći, i zatvori ih ponovo. Znalo se što je htio pitati.

– Mrtav je, zar ne? – kukala je Maureen.

Tascosa pojuri van. Naureen je htjela ići za njim, ali Ross ju je zadržao.

– Nemojte – molio ju je. – Nemojte sad.

Naureen zagnjuri lice u njegova mokra prsa i počeo plakati. Stajali su tako dotle dok se nisu začuli koraci.

Tascosa se vratio.

– Tko je to učinio? – vikao je.

– Polako! – reče Ross.

– Pitao sam i hoću odgovor! – vikao je Tascosa.

– Tiše – opet će Ross. – U trenu nećeš ništa popraviti. Tvoj je način ionako potpuno pogrešan.

– Tko je to učinio? – ciktalo je Tascosa.

– Daj mi vremena da odjašem do Hurleyja – tražio je Ross. – Ovaj put morat će nešto poduzeti.

– Govori, tko je to bio? – nastavljao je Tascosa.

Ross je uvidio da će biti borbe, i to pred očima zaplakane Maureen. Ali možda će se Tascosa srediti ako mu se trijezno nešto kaže.

– Bilo je sedam Newcombovih jahača – počeo je. – Art Cassidy, Ben Miller, Slim Bellew, neki Sid, neki Walt, Lefty i još jedan.

– Gdje su sad?

– Sid, Walt, Lefty i taj neimenovani sad su mrtvi, koliko ja znam. Slim Bellew je ranjen. Cassidy i Miller izvukli su vjerojatno zdravu kožu, ali ne znam kamo su odjahali.

– Tko je pobio tu četvoricu?

– Trojicu Buck Ellwood.

– Fitzgerald nikad nije nosio oružje. Kako se dogodilo da ti makneš samo jednoga?

Ross slegne ramenima.

– Tako što sam imao samo jedan metak. U tvoj puški.

– A pet metaka u tvoj koltu?

– Wat mi ga je oduzeo.

– Sjajno! – drekne Tascosa.

Brzim koracima Tascosa ode prema staji.

– Ostanite ovdje! – zvala ga je Maureen. – Ubit će i vas.

Tascosa se nije obazirao na taj poziv. Trenutak nakon toga izveo je zekana, bacio se u sedlo i krenuo.

– Smrt jaše na sivcu! – pripomene Greener.

Ross odvede djevojku u kuću.

– Vi ostajete uz mene? – pitala je Maureen molećivo.

Ross bi to učinio vrlo rado, no morao je čuvati glavu.

– Moram u Las Piedras – objasnio je. – Moram obavijestiti šerifa.

– I vas će ubiti – jadikovala je Maureen ridajući. – Čekat ću vas svim srcem!

Ross obujmi njezino lice dlanovima i nježno je poljubi.

– Ništa me neće zadržati. Vratit ću se – obeća Ross i pode.

U prostoriji za kauboje presvuкао se i opasao, provjerivši revolver.

Kad je napuštao dolinu, kiša je prestajala. Sa sumrakom stigao je u Las Piedras.

Svjetla su se odražavala u kišnim lokvama. Pred šerifovim uredom sišao je s konja, protegnuo se zbog ukočenosti, odložio kišnu kabanicu i olabavio kolt.

Kad je ušao, Dan Hurley podigao je glavu. Bio je blijed.

– Mislio sam da ste otišli iz Verde Countyja – promrsio je.

Ross zaniječe glavom.

– Nisam. Moram prijaviti dvostruko ubojstvo na Shamrocku.

Šerif se trgnuo.

– K vragu, tko je ubijen?

– Ovaj put Sean Fitzgerald i Buck Ellwood.

Šerif uzdahne i teško ustane.

– Tko?

– Tko je to učinio? Newcombovi jahači!

– Možete li ih spomenuti pimenice?

Ross potvrdi.

– Art Cassidy, Slim Bellew i Ben Miller. Bili su i neki drugi, ali oni su mrtvi.

– Tko je njih pobio?

– Ja jednoga, Ellwood trojicu.

Hurley kao da nije mogao doći do daha.

– Nije li bilo obrnuto? – izustio je.

Ross slegne ramenima.

– Na žalost, nije – osmjehnuo se.

– Dobro su me čuvali, šerife. Ja sam jedini živi svjedok optužbe. Trojici preživjelih ubojica to se neće sviđati.

Hurley obriše znoj s okrugloga lica.

– Pričekajte da to sazna Newcomb. Do bijesa! To nije želio. Ni govora! Nikad!

– Tako? A ipak se dogodilo – podrugivao se Ross, smatajući cigaretu. – Nego, još nešto. Tascosa Kid zna za ubojstva. Upravo traži Cassidyja, Bellewa i Millera. Vjerojatno ovdje, u gradu.

Hurley izbulji oči i stavi na glavu šešir. Zatim je skinuo ogrtač s vješalice.

– Moram naći Newcomba – objasnio je.

Ross se isprijedi pred šerifom.

— Zašto? Ne bi li trebalo da radi-te svoj posao? Ne možete primati tude zapovijedi i biti šerif. Događaji nadmašuju Newcombovu veličinu, Hurley. Ili ćete raditi svoj posao, ili ćete predati tu zvijezdu. Možda u državnom zatvoru.

— Protiv mene ne može nitko ništa reći — dobaci Hurley.

— Ništa? — otegne Ross.

Hurley opazi u Rossovim očima nešto što mu se nije svidjelo. Ta lutalica kao da je znala nešto što Danu Hurleyju nije donosilo dobro.

— Najbolje je da podete sa mnom — rekao je šerif. — U mojoj prisutnosti bit ćete sigurni.

— Da se uzdam u to? — podsmjehne se Ross.

Čuvar zakona kao da se odjednom promijenio.

— Da — rekao je odlučno. — Imate pravo, Starkey. To je moj posao i ja ću ga obaviti kako valja.

— Dobro.

Izišli su na blatnjavu ulicu.

— Newcomb je u hotelu — reče šerif. — Moram ga upozoriti.

Neki snažan čovjek zamakao je za ugao, ogledavši se preko ramena. Desnu ruku nosio je na podvezu. — Ne! Ne! — vikao je. — K vragu — dobacio je šerifu — pomozite mi. Kid me hoće ubiti.

Bio je to Slim Bellew.

Tascosa Kid dolazio je napola u trku. Njegova vitka desnica posegnula je za revolverom.

— Miruj, Tascosa! — vikao je Hurley.

Ali Tascosa je potegnuo i pucao u Slima. Bellew se zanio oko svoje osi i zateturao. Pogodila su ga još dva metka. Pao je u blato.

Netko je prilazio zvečkajući mamuzama.

— Ben, ubio je Slima! — govorio je neki glas.

— Ne miješajte se, Cassidy! — opominjao je Hurley.

Cassidy je potegnuo i pucao. Tascosin pucanj djelovao je kao jeka.

Cassidy je klonuo na koljena. Pogledao je Tascosu i rekao:

— Nemoj više pucati!

S tim je pao na lice.

Između kuća pojavio se Ben Miller. Pogledao je dvojicu na tlu, zatim Tascosu, i krenuo naprijed.

Vrata su se počela otvarati. Na vanjskim hodnicima i u blatu čuli su se koraci. Ben Miller prekorači nepomičnoga Slima Bellewa.

Kad je opazio čovjeka koji ga je izazvao u Santo Tomasu, Tascosa je živahnuo.

— Sad se nećeš maknuti ispred moga revolvera — reče Ben Miller.

— Došao si kao naručen — uzvratila Tascosa. — Bez tebe sve bi bilo siromašno.

Govoreći to Tascosa spremi revolver i podigne ruku.

Ben Miller posegne za svojim oružjem, no Tascosa je bio brži za djelić sekunde. Pogodio je Millera u prsa. Pri tom se okrenuo i opalio drugi put. Miller je pucao također, no bol od prvoga pogotka ometala ga je i smanjila je njegovu sigurnost. Tascosa ispali zadnji metak. Miller se presavio. Još je jednom pritisnuo obarač, ali morao je na koljena i ispraznio je svoj kolt u blato. Zatim se prevrnuo pobočke.

Radoznalci su se počeli okupljati.

Tascosa se sagne nad Cassidyja i podigne njegov revolver.

— Natrag! Svi! — urlao je.

Ljudi su zastali, zatim su se počeli povlačiti. Čule su se poluglasne psovke.

— Newcombovi zakoni! — uzvraćao je Tascosa. — Gdje je on?

— Dolje s oružjem! — ponavljao je Hurley, idući prema Tascosi ispružene ruke.

Tascosa je spustio revolver i onda pucao s boka. Hurley je pao.

Ross pogleda u Tascosino lice.

— Gdje je Newcomb? — pitao je Tascosa prebijenim glasom.

— Gubi se, Kid, prije negoli te srede s leda! — vikao je nečiji glas iz mnoštva.

Tascosa se zagledao u Rossa. Iz revolvera pod opasačem vukao se dimni oblacić. Ross je znao da gleda smrti u oči.

Tascosa se odvoji, požuri za ugao i nestade.

– Uхватite ga! – vikao je Hardy Newcomb, gurajući se kroz mnoštvo.

– Lovite ga sami, Newcomb! – reče netko. – Vi ste sve ovo započeli.

– Tko je to rekao? – urlao je rančer.

Nitko se nije javio.

Ross se naslonio na stup trijema i počeo smatati cigaretu. Iz sporedne ulice začuo se konjski topot. Udaljavao se.

Newcomb pogleda Rossa.

– Starkey, kakva je vaša uloga?

Ross pripali cigaretu.

– Nikakva. Ali još ću biti u igri.

– Kako?

Ross otpuhne dim.

– Vidjet ćete – reče, ode k svom konju i odveže ga.

Newcomb ga je pratio.

– Je li Tascosa Kid poludio? – pitao je.

Ross se okrenuo.

– Aha. Sad ga lovite. Vaši su ljudi ubili Fitzgeralda i Ellwooda kod pilane.

– Što? Lažete!

Ross pogleda u lica Newcombvih jahača.

– Ne lažem. Istina je. Došao sam u grad da to javim Hurleyju. I on je napokon htio postupati po zakonu.

– Ne razgovarajte tako sa mnom! – bunio se Newcomb.

– Je li? Zašto? Što rekoh, to je istina. Tako će biti i ubuduće, mister!

Newcomb je napola zažmirio. Ta ga skitnica iskušava. Pri tom je tako uporna da je to morao uzeti u obzir.

– Moji su ljudi ubili Fitzgeralda i Ellwooda? – pitao je gotovo prijateljski.

Ross kimne.

– S tim nemam nikakve veze – napomene rančer.

– Osim što ste im naložili da miniraju branu kod pilane – uzvratil Ross vrlo glasno.

Newcomb pogleda slušače.

– Ne morate to ovdje priznati – dobaci Ross.

Newcomb protiv svoje volje postade nesiguran.

– Nije trebalo biti pucnjave – procijedio je.

– Ne? Ali pucalo se. I to obilato. Pokrenuli ste lavinu i ne možete je zaustaviti, Newcomb! Požnjet ćete ono što ste zasijali u ovomu prokletom Countyju.

Ross se baci na svoga ridana i skrene ga u smjeru koji je vodio prema Rio Dulcesu.

– Kamo ćete? – vikao je za njim Newcomb.

Ross se okrenuo u sedlu.

– U Santa Fe! Moram obaviti nešto za Seana Fitzgeralda!

Kiša je ponovo počela padati. Bila je tako gusta da je spirala krv s lica mrtvih.

VII

Ross Starkey se raspitao u Santa Feu za stan svoga brata i privezao je pred kućom konja. Prišao je velikim vratima i zvecnuo alkom.

– Quien es? – javio se ženski glas.

– Senjor Ross Starkey – reče Ross španjolski. – Brat senjora Loyda Starkeyja.

– Pričekajte trenutak!

Ponovo je prošlo nekoliko minuta dok nije zaškripala brava i dok su se vrata otvorila. Lloyd Starkey stajao je iza njih, nasmiješen i očigledno raspoložen.

– Izgubljeni sine! – rekao je. – Baš sam danas mislio o tebi.

Ross je radoznalo pogledao brata, idući za njim i čudeći se onomu što je vidio oko sebe, od cvijeća do vodoskoka. Vraški mu dobro ide, mislio je.

Lloyd je pogodio njegove misli i objasnio mu smješkajući se:

– Znaš, kuća ide uz moj sadašnji posao.

– A to je?

Lloyd pozove kretnjom ruke Rossa u sobu za dnevni boravak.

– Guvernerov pravni savjetnik.

– Napredovao si.

– Raskomoti se. Jesi li jeo?
– Nisam, otkako sam jutros krenuo iz Galisteja.
– Hej, znači da si u jednom danu došao iz Rio Dulcesa!

Lloyd izda naloge kućnoj pomoćnici. Ross se dotle ogledao po bogato namještenoj sobi.

Lloyd pride vitrini.

– Nešto ćeš popiti prije jela? – pitao je.

– Konjak – reče Ross. – Prije i poslije!

Lloyd se nasmijao.

– Nisi se osobito promijenio! – dobacio je.

– Kako znaš odakle dolazim? – pitao je Ross.

Lloyd stavi čašu pred njega, natoči sebi i sjedne.

Odavno se zanimamo za Verde County – objasnio je. – Čuli smo da si stigao onamo. Znamo također za sukob u Santo Tomasu, i za onaj užas s Franciscom Ochoajom. Novi guverner opunomoćio me da se pobrinem za mir u Verde countyju. Što prije, to bolje!

Ross opipa džep u kojemu bi moralo biti pismo što mu ga je dala Maureen Fitzgerald. Zatim je gutnuo i rekao:

– Popij kao i ja, i natoči! Kad čuješ izvještaj, bit će ti potrebno ohrabrenje.

Lloyd je slušao šutke o krvavim događajima kod pilane i na trgu u Las Piedrasu. Djevojka je dotle postavljala jelo. Lloyd je pročitao pismo.

– Da – počeo je. – Guverner je pisao Newcombu. Mislim da je taj čovjek našao pravoga suigrača, na suprotnoj strani stola. Guverner zahtijeva da se u Verde Countyju počne razlučivati pravo od samovolje i da se nezakonje počne kažnjavati.

– Mnogo sreće! – dobaci Ross.

– Misliš na Tascosa Kida, je li? Nadamo se da će on napustiti taj kraj.

Ross podigne ramena.

– Što će učiniti čovjek njegova kova, ne može nitko znati – napomenuo je.

– Tako je – reče Lloyd. – Ali sutra ili prekosutra to ćemo ipak vidjeti. Ali, kakvi su tvoji planovi? Hoćeš li konačno preuzeti obiteljski ranč?

Ross iznenadi brata osmijehom.

– Moj dio možeš otplatiti kad ti bude pogodno – reče Lloyd. – Ali nekako mi nisi nagao? Što je posrijedi? Neka žena?

– Da – prima Ross. – Nikad ti nisam htio lagati.

– Tko je ona?

– Maureen Fitzgerald.

– Oho! Uvijek si iznenadivao. Jesi li je već zaprosio? Koliko sam čuo, ljepotica je.

Ross otpuhne dimni kolut.

– Nije važno. Dovoljno je lijepa da nisam siguran u to kako bi se htjela udati za isluženoga ratničkog konja. Ali pitat ću je čim se vratim.

* * *

U dva sljedeća dana stigle su nove vijesti o Verde Countyju. Tascosa je ubio još jednoga Newcombova čovjeka i ponovo nestao na ranču. Slijed događaja nije svjedočio ni o čemu dobromu. Stanovnici meksičkog porijekla u Verde Countyju simpatizirali su s Tascosa Kidom kao s junakom koji se opire tlačenju što ga provode Americanos.

Rossa je pozvao guverner, strog bivši vojnik iz građanskoga rata, bradonja koji je uistinu obećavao da je Newcomb našao pravoga protivnika.

– Taj Tascosa Kid luta još naokolo – rekao je guverner dodajući braći kutiju s cigarama. – Još je u Verde Countyju, i to na ranču Shamrock. Kako stvari stoje, to će potrajati. Newcombovi ljudi boje se ćići za njim kad se povuče u brda, makar su nadmoćni. Ostali rančeri ne žele imati s tim posla, dok se to god ne tiče njihove kože. Stanovnici koji govore španjolski vide u Tascosi junaka. Dokle to bude trajalo, on je neuhvatljiv.

Ross pripali cigaretu.

– On je ipak samac – istakne Ross mirno.

Lloyd i guverner razmijene poglede. Ross se brat nagnuo naprijed.

— Nema u Verde Countyju čovjeka koji poštuje pravdu a ne želi da zakon stigne i Tascosu. Mi smatramo da je taj čovjek bio isprovociran, ali unatoč tome djela koja je počinio ne mogu se opravdati i moraju biti kažnjena. Moramo ga uhvatiti već i zbog toga da se u Verde County vrati mir. Zato je guverner spreman da Tascosi olakša položaj. Izdržavat će vremensku kaznu. Neće biti osuđen na smrt.

Ross otpuhne dim.

— Oduzimanje slobode za Tascosu gore je od oduzimanja života. Ne poznate ga tako dobro kao ja.

Guverner se zagledao u žar svoje cigare.

— Vjerujem da ga uistinu nitko ne poznava kao vi — priznao je.

Ross pogleda brata.

— Guverner je, eto — rekao je Lloyd — spreman da za Tascosu pribavi djelomično pomilovanje. Problem je u tome kako doći s njim u dodir. Guvernerovu poruku morao bi mu odnijeti netko, tko uživa njegovo povjerenje.

Ross je shvatio.

— Na primjer netko kao ja.

— Mogao bih vas imenovati specijalnim šerifskim zamjenikom — ponudio je guverner.

— Ah, to se Tascose neće dojmiti — napomene Ross. — Moram reći i to da više nismo prijatelji. Moja cijena kod njega nije veća od cijene bilo kojega Newcombova razbojnika. Kod Hardyja Newcomba nisam ništa omiljeniji.

— Newcombu sam upravo telegrafirao — iznenadio je guverner Rossa. — Imam njegovu čvrstu riječ da vas ničim neće ometati.

Ross pogleda guvernera u oči. Uvjerio se da je Newcomb zaista naišao na pravoga čovjeka.

— Onda, Ross — reče Lloyd — ti se ionako vraćaš u Verde County. Morat ćeš se pozabaviti situacijom Maureen Fitzgerald.

Ross uznemireno podigne pogled.

— Što hoćeš time reći?

— Danas smo dobili vijest da je Tascosa preuzeo djevojčinu »zaštitu«. Sam je s njom na ranču. Tko bi je htio posjetiti, sukobljava se s Tascosom. Maureen je praktički njegova zarobljenica.

Ross je ustao. Lloyd umirujući podigne ruku.

— On joj neće učiniti ništa nažao, zasad sigurno ne. Drži je kao svoju božicu. Pitanje je, dakako, što se s vremenom može promijeniti i dogoditi. Ovoga trenutka kneginju čuva dvoglavi zmaj!

— Čuvar sa dva revolvera! — dodade guverner.

Ross ugasi cigaru.

— Napišite moje imenovanje, sir — zamolio je. — Neko vrijeme već ionako osjećam da ću se morati boriti s Tascosom.

Guverner izvuče ladicu i izvadi papir s pripremljenim imenovanjem. Nedostajao je samo žig i potpis.

— Podignite desnu ruku na zakletvu — rekao je.

Sat nakon toga jašao je Ross Starkey u susret Verde Countyju i svojoj sudbini.

Ona se zvala Tascosa Kid.

Ross Starkey se probijao sa uskim, strmim prijevojem zapadno od Rio Dulces. S vremena na vrijeme činilo mu se da do njega niz strmine na lijevoj strani dopire zvuk zvana. Pogledavao je kamenite visove koji su još bili obasjani zalazećim suncem, ali ništa nije opazao. Pitao se zato je li zaista čuo zvono. Gore nitko nije živio, barem koliko je on znao. Šala vjetra? Zvukovna utvara?

Ridanova kopita također su na stijenju zveckala kao zvono, predajući taj zvuk jeki.

Na drugoj strani prijelaza Ross je zastao i zagledao se u krajolik pod sobom. Gledao je prema jugu, u nadi da će otkriti krovove Shamrocka, ali daljina je sve, stapala. Stiskom je pogodio konja i počeo se

spuštati zavojitim putem. Pri tom je ponovo čuo kako iz daljine dopire glas zvona. Okrenuo se u sedlu, promatrao je brda, ali od kakve ka-pele i života nije bilo traga. Ostajala je samo priča koja je govorila u napuštenom gradu, no Meksikanci nešto slično pričaju posvuda. Zaci-jelo sve ipak posrijedi mušice pri-rode, igra vjetra.

Kad je stigao u dolinu, sunce bija-se zašlo. Zahladilo je. Ross zakopča kaput i smota cigaretu. Gledao je preko potoka u smjeru u kojemu bi se morala pojaviti svjetla, ali nije ih bilo.

Prelazeci most, Ross je upro po-gled prema šumarku u kojemu je Tascosa uvijek postavljao stražare. Fičuknuo je triput kratko, no nitko nije odgovarao. Je li možda promi-jeđen signal?

S nelagodnim osjećajem jašio je dalje. Dvorišna vrata su šrkipala. Ali ni to nije dozvalo nikoga. Nije se čuo oštar poziv, koji je uvijek pratio zvuk zatezanja kokota. Nije bilo niti pasjega laveža. Samo tišina i mrak.

Ross spuzne s konja, zgazi ciga-retu, izvuče pušku, prebaci uzde preko lijeve ruke i pode mirno da-lje.

Između kaubojske i rančerske kuće stao je i osluhnuo još jednom. Svjetla nije bilo. Šuma također. Ross spusti uzde i pride kauboj-skom zdanju. Pritisnuo je kvaku i gurnuo vrata. Zapalio je šibicu. Ti-travo svjetlo otkrivalo je pustoš. Po-stelje bijahu bez posteljine. Pod ne-pometen. U predradnikovu pre-gratku bila je samo prazna boca od viskija.

Ross izide i razgleda kuhinju. Lo-zilo se nije. Stol za jelo u susjednoj prostoriji bio je također zaprašen.

Ni u jednomu koralu nije bilo ni-čega.

Na poziv izviknut pred kućom nitko nije odgovorio.

Kućna vrata bila su zaključana. Kroz jedan labav prozor Ross se uvukao u malu kuhinju. Ovdje je našao svjetiljku i nažgao je.

Dvadeset minuta nakon toga bilo je pretraženo sve, do najmanje pro-storije. Od svih živih stvorova na-šao je Ross samo miša, koji ga je pogledao i nestao pod ormarom.

U knjižnici priuštio si je Ross pi-će i zavalio se u naslonjač. Gdje su Maureen i njezini ljudi? mislio je.

Čudno je bilo i to što nigdje nije bilo znaka pljačke, unatoč tome što je ranč očito pust danima. To se si-gurno brzo razglasilo naokolo, ali nitko to nije iskoristio.

Prevrćući naokolo nade Ross na-pola punu kutiju cigara i zapuši jednu. Možda je Maurren otišla iz tog kraja i uputila se k svojoj rod-bini u Irskoj? Ili se preselila u neki od obližnjih gradova? Nije mogla izdržati zarobljeništvo na ranču, na kojem ju je držao Tascosa?

Ross odjednom osjeti da ga netko promatra. Brzo se ogledao naokolo, no na kraju se nasmijao. Zatim je u lijevi i desni džep kaputa stavio po bocu i izašao je iz knjižnice. Skripavim hodnikom otišao je u kuhinju. Stavio je svjetiljku na stol, ugasio je i skočio kroz prozor.

Prokleta pustoš zatezala mu je živce. Izvukao je bocu i prinio je ustima. Toga je trenutka iz jednoga grma nešto zasjalo. Metak je raznio bocu u stotine komadića. Viski je pljusnuo po Rossovu licu. Bio je na-pola zaslijepljen. Bacio je grlo boce, legao i potražio revolver.

Zavladala je tišina. Ross je brisao oči i lice.

— Što tražiš ovdje, Starkey? — čuo se hladan glas iz grma.

— Tascosa? — pitao je Ross.

Nije bilo odgovora. Čuo je samo suškanje noćnoga vjetra u lišću.

Ross potegne revolver.

Glas se javio zdesna:

— Starkey, vidim svaku tvoju kretnju!

Kopile se kreće kao duh, mislio je Ross.

— Budi sretan što sam te prepo-znao — govorio je Tascosa.

— Zato se i čudim što si htio raz-biti samo bocu. Nismo se bih rastali prijateljski.

– Mislio sam na El Corralitos. Spasio si mi život. Takve stvari nikad ne zaboravljam.

Ross obriše krv s jagodice koju je ogrebala staklena krhotina.

– Gdje je Maureen? – pitao je.

– Zašto to želiš znati?

– Donosim joj poruku.

– Ja ću joj je predati.

– Gdje je?

Nastala je stanka. Zatim se Tascosin glas javi s novoga mjesta, iako Ross nije ništa opazio nikakvo kretanje niti je što čuo.

– Kako glasi poruka? – pitao je Tascosa.

– Moram je predati osobno.

– Od koga je?

– Od guvernera.

Tascosa se nasmijao.

– Misliš da lažem? – reče Ross.

– Jamačno. Tako si glup da ne znaš smisliti ni dobru laž.

– Gracias!

– Mislio sam da si odbauljao do Consuele Orcutt. Gdje si bio čitavo vrijeme?

– U Santa Feu. I bolje bi bilo da mi vjeruješ. Guverner će te dobiti u ruke, ovako ili onako. Poslao me ovamo da razgovaram s tobom. Nisam vjerovao da te čovjek može tako lako naći.

– Našao sam ja tebe. U tatbini.

– Do vruga, budi ozbiljan! Guverneru je dosta toga rata u Verde Countyju. Upoznat je sa svime što se događalo ovdje. Moj je brat njegov pravni savjetnik. Obojica su me ovlastila da razgovaram s tobom.

– Teško im je kad traže takvu pomoć – podrugivao se Tascosa. – Što nude?

– Pomilovanje.

– Za kakvu cijenu?

Ross je oklijevao.

– Nešto ne valja, ha? – javio se Tascosa s novoga položaja.

Činilo se kao da se taj glas seljaka po želji. Ross se loše osjećao. Da je Tascosu mogao makar vidjeti!

– Dakle? – pitao je Tascosa. – Kakva je cijena?

– Dobit ćeš vremensku kaznu.

Tascosa se nasmije.

– Kako velikodušno! Dobro, neka me potraže!

– To će i učiniti – reče Ross. – Čitav je kraj protiv tebe. A dovoljan je Hardy Newcomb sa svojim ljudima.

Tascosa samo što nije ijukao.

– Hardy Newcomb! Taj nikad više neće dosadivati ni meni ni miss Maureen.

Ni sjena nije odavala gdje je Tascosa.

– I njega si ubio? – upita Ross.

– A, ima i gorega od smrti!

– Što?

– Idi i pogledaj. Vrijedno je jahanje do Las Piedras. – Tascosa se opet smijao. – Drugu bocu ponesi sa sobom. Zajedno s komplimentima kuće. Hardyju Newcombu dobro bi došao gutljaj.

Ross je zurio u tamu.

– Tascosa?

Odgovora nije bilo.

Minute su prolazile. Ross je ustao, očekujući metak. Obrisao je lice i otvorio preostalu bocu. Taj je put mogao gutnuti. Kad je začepio bocu, pošao je prema niskom zidu iza kojega je stršalo grmlje. Mjesečina je razrijedila noć. Nikoga nije vidio iza zida. Kad se prebacio na drugu stranu, ogledao se za tragovima. Ništa nije našao. Počela ga je podilaziti jeza, kao da je među utvarama.

Ross ode do konja i uze pušku. Još jednom razgledao je teren oko sebe. Sve bijaše pusto kao i prije.

Pojahao je prema mostu. Mjesečina je osvijetljavala groblje ranča i potočno podolje. Samo na najsvježijem grobu, koji se uzdizao malo postrance, bilo je svježega cvijeća. Bio je to grob Seana Fitzgeralda. Jesensko cvijeće bilo je stavljeno na humak vjerojatno te noći.

Ross prijede most. Na zatiljku kao da su ga grickali mravi. Nije se usudio okrenuti. Plašio se da iza njega ne jaše duh na sivom konju.

Kad je Ross ušao u Las Piedras House, čovjek za prijemnim pultom podigao je obrve i zagledao se

namrštena čela u mršava i zaprašena došljaka. Ross mu je prilazio zvekcuci mamuzama, ne obaziruci se na radoznale poglede prisutnih.

– Htio bih razgovarati s Hardyjem Newcombom – rekao je čovjeku za pultom.

– S misterom Newcombom? – upitao je taj čovjek i ustuknuo kao da se htio izmaknuti mješavini mirisa znoja, prašine, konjske balege, duhana i viskija.

– Da, kako rekoh!

– Jeste li pozvani!

Ross se mršavo osmijehne.

– Na neki način jesam.

– Mister Newcomb ne prima posjetioce noću.

Ross pogleda pretince iza činovnika. Na jednomu od njih bilo je kitnjastim slovima napisano Newcombovo prezime.

– Soba broj četiri – rekao je i pošao prema stubama pokrivenim tepihom.

– Ne možete ovako jednostavno ići gore! – podizao je glas činovnik.

Ross se nije obazirao na opomenu.

– To je apartman! – govorio je činovnik.

Ross pokuca na vratima s brojem četiri. Kad su se otvorila, pred njim je u malom predsoblju stajao gradski odjeven čovjek sa crnom torbom u ruci.

– Izvolite? – pitao je.

– Zovem se Starkey – odgovorio je Ross. – Ross Starkey. Htio bih razgovarati s Hardyjem Newcombom.

– Ja sam doktor Daily. Mislim da mister Newcomb neće primiti posjet.

– Tko je, doktore? – pitao je prebijeni glas, koji je Rossa donekle podsjećao na Newcombov.

– Neki Ross Starkey – odgovorio je doktor.

Nastala je stanka. Zatim Newcomb pozove:

– Neka ude, doktore.

– Nemojte ostati dugo – opominjao je doktor Rossa.

– Samo nekoliko minuta – reče

Ross i doda prigušeno: – Što je s njim?

– Vidjet ćete – odgovori doktor, izide na hodnik i zatvori za sobom vrata.

Ross skine šešir i ude u sobu. Iznad naslonjača vidjela se sijeda glava. Stolac bijaše postavljen pred prozorom, kroz koji su se vidjela slobodna brda, zasanjana na jesenskoj mjesecini.

– Dodite, Starkey – rekao je rančer. – Ovdje ste sigurni.

– Nisam bio zabrinut – reče Ross.

– Niste vraga! – dobaci rančer.

Ross se smješкао. Što se god starom kopiletu dogodilo, još je znao ujesti.

Kad je Ross obišao naslonjač i kad je starca pogledao u lice, lecnuo se. Prije tri tjedna Newcomb je djelovao tako žilavo kao konjanički narednik, a sad sjedi smežuran, mučen bolovima.

Rančer mahne slabom rukom.

– Sjednite. Izgledam paklenski, to ne morate reći.

– Nisam ni htio.

Od pasa naniže bio je Newcomb umotan u debeo pokrivač.

– Guverner me obavijestio. Niste žurili.

– Nisam znao da se moram javiti k vama.

– Dakako, niste. No htio sam vas upozoriti na Tascosu. Čini se da je poludio. – Newcomb pogleda u svoje noge. – Ovo mi je on učinio.

– Ne razumijem sasvim – reče Ross.

– Pucao je na mene iz zasjede. Bio sam pošao na Shamrock da vidim što mogu učiniti za miss Maureen. Pred mostom me pogodio metak u leđa i ozlijedio mi kralješnicu.

– Newcomb obriše znoj sa čela. – Nikad više neću moći hodati. – Neka sam proklet ako Tascosa Kid nije htio postići upravo to.

– Vidio sam ga noćas, to jest, čuo sam ga.

– Govorite u zagonetkama.

Ross objasni.

Newcomb kimne.

To je njegov način. Meksikanci ga sada zovu El Espectro, Duh. — Newcombovo lice se zgrčilo. — To će mu se svidati.

— Gdje je Maureen Fitzgerald? — upita Ross.

Newcomb slegne ramenima.

— Vjerojatno ju je odvuкао u brda. Nitko se ne usudi otići na ranč. Ljudi su se razišli. Hoćete li potražiti pomoć?

— Kod vaših kaubojā? Ne! Tad ne bih stigao u Tascosinu blizinu.

— To vam vjerojatno ionako neće uspjeti.

Ross pogleda u brda. Ondje je negdje Tascosino skrovište.

— Moram pokušati — rekao je. — Znae li za guvernerovo pomilovanje?

— Da. Mislite li da će to Tascosa prihvatiti?

Ross zaniječe glavom.

— Ne vjerujem ni ja — napomene Newcomb. — Najbolje će biti da se vratite u Santa Fe i da sve zaboravite. Dok — su god Meksikanci na njegovoj strani, dok se krije u brdima, neće ga naći ni bataljon teksaskih rangera.

— Netko mora pokušati!

— Zašto biste to bili vi?

— Zato što neće nitko drugi.

— Zbog djevojke, je li?

Ross ga pogleda.

— Da. Volim je. Vjerujem da i ona mene voli.

— Starkey, uvijek sam govorio da niste osobito mudri.

— Hvala.

Newcomba su mučili bolovi. Više kao za sebe rekao je:

— Točno, netko mora. Možda zaista vi. Nebesa, ja ne bih poželio taj posao. Kreće se kao Apaš, okrutan je kao ratnik Komanča, strijelac za kakvoga nisam čuo. Niste mu dorašli, Starkey! Odete li u ta brda, nećete se iz njih vratiti.

— Nemam izbora.

Newcomb slegne ramenima.

— Je li vam što potrebno?

— Premorio sam konja.

— Recite Maxu Giffordu u staji neka vam da konja kojega izabere-

te. Još nešto? Smještaj? Novac? Recite, Starkey.

Ross se osmjehne.

— Uzet ću konja i vaše dobre želje!

Kad je Ross krenuo prema vratima, rančer je okrenuo za njim glavu.

— Sretno! — rekao je i ponovo se zagledao u brda. — Ako je ikad itko išao u paklensko iskušenje, onda idete vi. Volio viih vidjeti kako će to biti kad se sukobite.

VIII

Na mostu se Ross osvrne preko ramena. Las Piedras House bijaše najveća građevina i, razumije se, Newcombovo vlasništvo. Bio je to sad ujedno njegov zatvor, ništa manje siguran negoli onaj s rešetkama i stražarom pred vratima.

Ross je pratio put kojim je jahao s Tascosom poslije borbe s Artom Cassidyjem, Slimom Bellewom i Benom Millerom u Santo Tomasu. Napokon je ugledao ono malo svjetala Santo Tomasa i osjetio slab miris dima.

Vrata Cantine su se otvorila. Van su izbauljala trojica zasmijanih i zabrljanih gostiju. Pridošloga jahača nisu niti opazili. Ross side s vranca, priveže ga i pokuca na ulazu jer »Cantina« bijaše zaključana.

— Quien es? — pitao je Fedro. — Kasno je. Ne radimo više.

— Ja sam, señor Starkey — reče Ross.

— Idite! Kažu da je on mrtav.

Ross zvecne srebrnjacima. Trenutak nakon toga čulo se podizanje zasuna i vrata su se otvorila. Fedro je visoko držao svjetiljku i gledao u Rossa.

— Nemoguće! — uzdahnuo je. — Vi ste! Dodite! Udite!

Fedro zatvori vrata iza Rossa.

Ross pride tezi i nasloni se.

— Kako bi bilo da počnemo s jednim pićem? — rekao je.

— Ali najprije mi platite bocu što ste je odnijeli onoga dana kad je vani bila gužva. Pablo Diaz, naš pjesnik, ima Cancion o tome. Vrlo lijepa stvar.

Ross plati davno ispijenu bocu i Fedro mu tutne pred ruku drugu. Ross napuni čašu.

– Hoćete li gutnuti sa mnom? – pitao je.

Fedro se udvorno smješкао.

– Sa zadovoljstvom! Što vas do-
vodi natrag u Santo Tomas?

Ross gutne i uzdahne.

– Tražim Tascosu Kida.

Fedro ga začuđeno pogleda.

– K vragu! Šalite se!

Ross dosegne cigaru i pripali.

– Ne šalim se. Gdje je on?

Fedro raširi zdepaste ruke:

– Tko zna?

– Nije se mogao raspliniti, ami-
go – reče Ross.

– Možda, možda.

– Ross je promatrao Fedra kroz
duhanski dim.

– Hoćete li reći da je postao
duh?

– Mnogi kažu da je Tascosa Kid
mrtav, ali njegov duh jaše brdima.
El Espectro!

– Koja su to brda?

Fedro zanjiše glavu.

– On je posvuda. To će reći da
ove noći nože biti viđen ovdje, slje-
deće stotinu kilometra daleko
odavde. Na cesti je pred ljudima ne-
stao kao magla. Jahao je kroz San-
to Tomas u ponoći i ljudi su mogli
gledati kroz njega. Drugi su ga vi-
djeli na ranču kod Rio Dulcesa. Ni-
tko se više ne usuđuje ići onamo, se-
ñor Starkey.

– Tascosa Kid nije duh – reče
Ross mirno. – Živ je. Prošle sam
noći razgovarao s njim.

– Vidjeli ste ga?

– Nisam.

– Čuli ste njegov glas?

– Jesam.

– Ah! Ali, kažete, vidjeli ga niste?

– Nisam!

– Eto! – izusti Fedro slavodobit-
no.

Ross dodirne ranicu na licu što ju
je napravila krhotina stakla.

– Tascosa mi je metkom razbio
bocu pred ustima – objasnio je. –
Amigo, strijelac nije bio duh.

– To znači da neki duhovi mogu
pucati, senor.

– Govnarije! Nećete mi, dakle,
reći, gdje ga mogu naći?

– Ne mogu. Ne znam.

– A gdje je señorita Fitzgerald?

Fedro pogleda prema vratima i
snizi glas.

– Bila je u Santo Tomasu. Nedav-
no. Unajmila je kuću od moga neća-
ka Ferdinanda. Jedne noći u kući
nisu bila upaljena svjetla. Sutradan
je Rafaela Perez otišla onamo, da
počisti. Senorita Fitzgerald bijaše
nestala. I njezine haljine, i sve. Jed-
nostavno nestala. – Fedro se stre-
sao kao mokar pas. – Nitko nezna
gdje je.

Ross popije piće i natoči ponovo.

– Vjerojatno je ondje gdje i Tas-
cosa – napomenuo je.

Fedro kimne.

– Znači da je ludo zaljubljena u
njega. Tako je to sa ženama u Verde
Countyju. Muškarci ga se boje, žene
ga vole. Unatoč tome, ne bih htio
biti u njegovoj koži.

Ross potvrdi tu misao kretnjom
glave.

– Tko živi u brdima sjeverno
odavde?

– Nitko. Odavno. Prije mnogo
godina Apaši su pogubila većinu
ljudi koja su živjeli ondje. Nije ostao
nijedan padre. Preživjeli su otišli.

Ross se zamišljeno zagleda pred
sebe.

– Čuo sam klepkanje zvona. Ni-
su li to zvona mišije, ako su ondje
živjeli padres? – Kako Fedro nije
odgovarao, Ross ga je pogledao.
Meksikanac bijaše blijed. – Što je?

– pitao je Ross.

Fedro iskapi čašu i odmah je na-
puni.

– I to su duhovi! – rekao je. –
U koje doba dana ste čuli zvono?

– Bilo je kasno poslijepodne.
Sunce je već zalazilo.

– Duhovi! Najčešće se glasaju u
to vrijeme.

– Zvone duhovi, je li? Koješta!
Netko ipak mora biti ondje.

– Zvonjava dopire iz staroga
gradića negdje ondje gore – obja-
snio je Fedro.

– Kakvoga gradića? Opišite mi
to detaljnije.

Fedro slegne ramenima. – Nitko ne zna ništa više o njemu. Nitko se ne usuđuje otići u blizinu, jer ondje lutaju duše mrtvih.

– Znači da je sve zajedno samo legenda?

Fedro zanijeće glavom.

– Ne, jer s vremena na vrijeme čuje se zvono, señor. Ono opominje. Svakoga dvaput. Tko ga čuje treći put...

– Dalje! – požurivao je Ross. Fedro proguta slinu.

– Tko ga čuje treći put, izgubljen je. Taj se nikad ne vraća iz brda.

Ross se nasmijao.

– Kako se zove taj gradić?

– Puerta de Luna.

– Mjesečeva Vrata!? Dobro. Ali nije li to ludo ime za ljudsko naselje?

Fedro žmirkne.

– Señor, svaka stvar ima svoj smisao. Gore je prijelaz koji je tako uzak da ga danju nitko ne može naći, ako ga već dobro ne pozna. No kad je prava mjesečina, točno u ponoć, vidi se kratko vrijeme, kada se može proći. Kao kad se otvore vrata.

– I?

– Ona se zatvaraju. Izlaza nema.

– Priča! – reče Ross. – Netko vjeruje, netko ne vjeruje.

Fedro opet slegne ramenima i napomene:

– Kasno je, señor. Imam za vas spremljenu postelju.

Ross ispije svoju čašu. Pomisao na krevet uveliko ga je mamila.

Fedro ga je odveo u sobu i Ross sjedne. Fedro mu se osmijehnuo.

– U ovoj je postelji često spavao vaš stari prijatelj Tascosa Kid. Većinom u ženskom naručju.

– Takav je! – složi se Ross.

Fedro je zastao. Ovlažio je usnice.

– Vi ste dobar čovjek, señor Starkey – rekao je. – I señorita Maureen je draga. Ali tko bi želio naći Tascosa Kida, morao bi projahati kroz Puerta de Luna.

Fedro požuri van i zatvori vrata.

* * *

Ross Starkey odmarao se u sjeni grma. Tri je dana uzalud tražio Mjesečeva Vrata.

Tragajući tako naišao je na starca pred usamljenom kolibom i porazgovorio s njim. Starac ga je gledao mutnim pogledom i ponavljao da Puerta de Luna postoje. Kao dječak bio je na tome mjestu, ali bilo je to davno, davno. Još prije rata između Meksika i Sjedinjenih Država.

Mlad kauboj, koji je tražio zalutala goveda pričao je Rossu da se ne nade nijedno grlo koje ode u ta brda. Ross ga je ponudio viskijem. Kauboj je tad pogledao prema rasklini na sjeveru prijevoja, kroz koji je Ross prije tjedan dana ušao u dolinu Rio Dulces, i pričao nešto vrlo zanimljivo.

– Ako postoji naselje, ako Mjesečeva Vrata nisu izmišljena, moraju se nalaziti u blizini toga usjeka. Moj je brat jednom čuo to zvono. Bio sam s njim ondje gore, ali nisam čuo ništa. Poslije sedam dana on je zvono čuo ponovo. Dva dana nakon toga opet sam bio s njim gore. Bili smo u lovu i Jerry je tvrdio da je i taj put čuo zvono. Sutradan nije mogao odoljeti da ne pogleda odakle dopire zvonjava. – Kauboj pogleda Rossa značajnim pogledom i reče: – Nikad ga više nismo vidjeli.

Misleći na te kaubojeve riječi, Ross je pripalio cigaretu. Sve što je čuo govorilo je o tome kako u tim brdima ima prilike da se čovjek sakrije. Gore moraju postojati također zaboravljene staze prema istoku i zapadu. A prije svega čvrst krov, ispaša za konje, voda i divljač za hranu. Položaj je sigurno takav da jedan jedini čovjek može odbiti stotinu napadača. Čovjek kakav je Tascosa Kid.

Poslijepodne je sporo odmicalo. Ross je legao da spava. Kad se probudio, preko grebena iznad njega preljevala se mjesečina. Prizalagajlo je, osedlao ždrijepca i pojašio prema šumovitoj uzvisici. Dva sata poslije toga našao se na drugom

kraju pošumljenoga dijela. Ovdje je zastao i počeo se ogledavati naokolo. Mjesečina bijaše takva da je mogao vidjeti daleko, preko niskih bregova na istoku, iza kojih se prostirala glasovita Jornada del Muerto, Pustinja smrti. Ondje negdje iza nje zacijelo se nalazi Rio Grande.

Sat prije ponoći naišao je na put koji je zatim pratio više od kilometar. Gubio se u strmini, na kojoj ga je presjekla stjenovita popuzina.

Malo prije ponoći zaustavio je Ross konja i sišao sa sedla. Smotao je cigaretu i promatrao visove iznad sebe. Brisao je oči, ali ustanovio je da nema prividenja. Na jednom mjestu bila je stijena presječena okomitom tamnom crtom. Uzak procijep? Rossovo pogled spusti se niže i otkrije na strmini obasjanoj mjesečinom finu kolotečinu koja je zavijala prema sjeveru i serpentinom dosegla visinu. Samo na Rossovoj ravnini bio je trag prekriven odronjenim kamenjem.

Ross povede konja tragom. Vranac se spoticao na rasutom kamenju i stvarao buku koja bi mogla probuditi mrtve. Ta je pomisao izazivala u Rossa žmarce. Nije vjerovao u duhove i prividenja, ali priče o pustim naseljima, čudnom zvonu i o ljudima koji su nestali ipak su djelovale i na njega.

Mjesec se približavao zalasku kad je Ross stigao u blizinu mjesta gdje je vidio tamnu crtdu. Do bijesa, ovdje je zaista bio usjek! Nejasno je ostalo jedino, to postoji li na drugoj strani izlaz.

Ross povede konja u tamu.

Prolaz nije bio gladak i čist. Konj se morao probijati kroz grmlje. Kamenje mu se okretalo pod kopitima i izazivalo jeku. Tu i tamo zapadao je u kolotečinski usjek, koji kamenje nije ispunilo.

Na oznojenom licu Ross odjednom osjeti čuh hladnoga zraka. Zastao je i prinio ustima bocu. Opet je pirknulo. To strujanje donijelo je jedva čujan glas zvona.

Ross spusti bocu i napregne uši. Ali zvonjava se nije ponavljala. Čuo ju je dvaput. Što je ono Fedro re-

kao? »Svakoga opominje dvaput, señor. Tko je čuje treći put, izgubljen je. Nikad se neće vratiti iz brda.«

— Koješta! — reče Ross sâm sebi.

Jeka je ponavljala njegovu riječ.

Ross napipa ravno mjesto, sjedne, gutne viski i počne zvakati svoj winesap. U Puerta de Luna nije se osjećao ugodno i zato nije htio odati svoj položaj žarom cigarete.

Kad se prijelazom razmahao hladan jutarnji povjetarac, Ross se trgnuo iz sna. Ustao je ukočen, protegnuo se i počeo trljati bolno koljeno. Stare su ga rane boljale. Zglobovi bijahu kruti.

— Majko moja — uzdahne Ross — ostario sam!

Jeka je opet ponavljala.

Ross se osrnjehne.

— Zaveži, kopile! — obrecnuo se.

»...ile... ile...« rugala se jeka.

Pravo ti budi, mislio je Ross.

Za doručak je jeo sušeno meso i dvopek. Zatim si je priuštiio dobar gutljaj viskija i griz duhana. U međuvremenu bilo se dovoljno razdaniilo da nastavi traganje.

Poslije malo vremena naišao je na oštar zavoj, iza kojega se odjednom pojavio izlaz. Ross ispusti uzde, uze pušku, pogne se iza jedne stijene i počne proučavati teren. Ispod njega pružila se ravnica. Put ju je presijecao i gubio se među stijenjem.

Ross povede umornog vranca ravnicom, ostavi ga kod stijene i pode dalje. Iza stijena zemljište se spuštalo. Daleko na njegovoj desnoj strani vidjela se rasjekotina prolaza kroz koji je prolazio kad je prvi put čuo zvonu.

Prišao je konju i poveo ga dalje. Obišao je golem kamen i stao. Na maloj zaravni pred rijim bila je kamena kućica. Dio se krova prolomio. Vrata su visjela ukoso.

Ross pride bliže, zvjerajući na sve strane, ne bi li otkrio znak života. No samo je usamljeni orao jedrio visoko, tražeći doručak.

Ross odgurne vrata i ude. Trgnuo se kad ga je iz praznih duplji pogledala gola lubanja. Prišao je napola

zdrobljenom ležaju. Mrtvaca je prekrivala prašnjava hasura. Povukao ju je. Čovjek je umro odjeven. Na tračku sunca vidjeli su se inicijali na remennoj kopči: J. S.

Lijeva nogavica bijaše prerezana. Jedna goljenica bijaše zdrobljena. Jadnik je slomio nogu i dovukao se u staru kuću. Možda ga je svladala groznica, možda je umro od gladi i žedi. J. S., kauboj koji je tragao za stokom, ako je to onaj o kojemu je pričao Jerry kao o svom bratu. Mjeseceva Vrata za njega su postala Vrata Smrti.

Ross pokrije lubanju i izide van.

Put ga je vodio kroz šumu. Još nije bio stigao do njezina ruba, kad se zvono ponovo oglasilo. Odmah je odbacio uzde i potrčao prema mjestu odakle je mogao promotriti okoliš.

— Do bijesa! — izustio je.

U naručju brda pred njim je bilo selo. Sunce se ljeskalo u vodi potoka što je tekao pokraj ruševnih kuća. Mnogi su krovovi bili prodrti. Na drugima je rasla trava s korovom. Postrance je bila mala crkva s tornjem u kojemu je visjelo zvono. Pri naletu vjetra zvono se glasalo.

— Priče nisu uvijek lažne — reče Ross skrušeno.

Ross priveže kónja za stablo i obide napušteno naselje. Nigdje nije otkrio znak života. Groblje je mirovalo pod visokom, već napola povenutom travom. Most na potoku davno je bio ruševina.

Crkvena vrata bila su raspadnuta. Unutra nije bilo ničega. Samo goli zidovi. Ross se popne u toranj i ogleda pozelenjelo zvono. S njega je još visjelo uže. Ross ga cimne. Bat je dodirnuo zvono i ono je zabrenčalo. Minulih godina vjetar je obavljao službu zvonara.

Ross odgurne šešir i zagleda se van. Pogled je sezao daleko preko ruba istočnih bregova. Pod izmaglicom ondje zacijelo leži Las Piedras. Daleko na desnoj strani sunce se odbijalo od vode. Rio Dulces.

Ross se spusti i izide van. Sve bijaše pusto, no Rossu se činilo da su

prozori kuća oči koje promatraju nezvanoga gosta.

Sunce se spuštalo prema zapadu kad je Ross htio dovesti konja. No životinja bijaše nestala. Prokleta mrcina, mislio je Ross. Ne pozna me dovoljno. Krenem li na istok ili prema zapadu, preda mnom je dug put do ljudi.

Tražeci paketić s duhanom, Ross opazi na jednomu mekom mjestu otisak čizme. Proučavao ga je. Premalen za njegov broj. Kad je pregledavao svaki centimetar oko otiska, vidio je da se na dva mjesta polako uspravlja trava. Netko ju je pogazio prije malo vremena.

Ross ode do ruba šume. Zapazio je kamen okrenut tamnom stranom gore. Opipao ga je. Bio je još vlažan.

Rossov pogled kružio je sanjivim naseljem. Nigdje nije bilo kretanja. Zatim je pregazio plitak potok i na drugoj strani naišao na konjsku balegu. Razgrnuo ju je komadićem drveta. Nije našao ljske zobi. Životinja se hranila samo travom. O njegovu konju nije moglo biti riječi.

Zašavši među kuće, Ross protrlja bradu i ponovo se maši za duhanom. Paketić mu je ispao. Kad se sagnuo da ga podigne, planula je puška. Metak je udario u zid upravo u visini na kojoj je trenutak prije bila Rossova glava.

Ross odskoči i podigne pušku. Na suncu se povijao tanak oblačić barutnoga dima. Do vruga, stanovnik gnijezda duhova javio se na opasan način.

Petnaestak kōraka daleko nešto je svjetlucalo na suncu. Puščana čahura, shvati Ross, izbačena kad je strijelac ubacio u cijev nov metak. Ross se brzo povuče za susjednu kuću. Puščani metak zabio se tik uz njegovu nogu.

— Tascosa? — pitao je Ross iz zaklona.

Tišina kao da je bila gušća negoli prije pucnjave.

Ross se privuče suprotnom uglu i proviri iza njega. Puška se ponovo oglasila. Ovaj put iza njega. Ross se skokom zaklonio. Njegov skok popratio je smijeh.

– Starkey, imaš na hlačama ru-
pu – vikao je Tascosa. – Hoćeš li
da ti metkom pokažem gdje je?

Znoj oblije Rossa. Znao je da je ga
je Tascosa mogao ubiti svakim is-
paljenim metkom. Pribrao se i na-
slonio pušku na zid.

– Tako, sad si dobar momak! –
podrugivao se Tascosa.

– Moram razgovarati s tobom –
objasni Ross i podigne ruke.

– Zašto?

– Rekao sam ti to na ranču.

– Misliš na guvernerovu ponu-
du? Je li to ozbiljno?

– Papiri su kod mene u džepu.

Dvije ili tri minute prošle su u ti-
šini. Ross je promatrao prozore i
krovove ruševnih kuća. Nigdje nije
bilo traga Tascosi. Ako i nije bio
duh, mogao se nositi s njim.

– Možeš spustiti ruke – reče
Tascosa iza Rossovih leđa.

Ross se okrenuo. Tascosa je dr-
žao pušku o boku i promatrao ga
hladnim pogledom.

– Mogao sam te rešetati po vo-
lji otkako se vrzmaš ovuda.

– Zašto to nisi učinio?

– Radoznao sam.

– Gdje je gospodica Maureen?

– Prijedi cestu. Idi između onih
ondje kuća i nastavi ravno. Bit će
uvijek iza tebe. Starkey, ne pokušavaj
vrdati!

Ross počeo hodati. Iza kuća bio je
šumarak, zatim je došla vlažna
udolica pa nizak brežuljak. Pokraj
potoka bila je niska kuća, vjerojat-
no nekad misijsko zdanje, iako
mnogo manje od onih što ih je do-
tad vidio. U primitivnom koralu
stajala su tri konja i jedna mazga.
Među životinjama bio je i Rosso-
v vranac.

Kad su se približili, Maureen se
pojavila na vratima. Bila je promi-
jenila. Omršavjela je i djelovala je
starije, no ljupkost je ostala. U po-
gledu se vidjela zabrinutost, ali ta-
koder olakšanje. Zabrinutost za
Rossa, olakšanje što ga Tascosa ni-
je ubio. Barem dotad.

– Kako ste? – upita Ross.

– Dobro. Ništa mi se nije dogodi-

lo. Dovedena sam ovamo jer ovdje
je sigurnije negoli na ranču.

Ross se okrene i pogleda Tasco-
su. I on više nije bio onaj otprije.

Tascosa pokaže glavom i reče:

– Ulazi! – smješкао se. – Ovdje
nema duhova.

U najvećoj prostoriji bio je uda-
ren logor. Uz zid su bile naslonjene
bisage i putne košare. Na ognjištu
je bilo suda. U jednom kutu bio je
postavljen uzak krevet.

Maureen pogleda Rossa.

– Imam svoju sobu – rekla je.

– Lijepo od njega – odgovori
Ross.

– Hoćete li nam pripremiti što-
god za jelo? – ljubazno će Tascosa,
izvuče zatim Rosso-
v revolver i baci
ga na postelju. – Sjedni! – rekao
je.

Ross počeo smatati cigaretu. Znao
je da Tascosinu metku ne može po-
bjeći, ako bi nešto pokušao.

Tascosa naloži vatru.

– Što misliš, Tascosa – upita
Ross – kako dugo ovo možeš
izdržati?

Tascosa se okrenuo.

– Ovdje nas ne mogu zaskočiti.
Znam svaki puteljak, i onaj koji se
nije koristio pedesetak godina. Na
pola tuceta mjesta imam oružja i
municije. Konji me čekaju gdje bi
mi god mogli zatrebati. Većina
Meksikanaca moji su prijatelji i
upozorit će me na opasnost. Raču-
nao sam s tim da ćeš me ti ovdje
naći. Jučer ili prekjučer mogao
sam te ubiti, a nebrojeno puta da-
nas prijeopodne.

– Zašto to nisi učinio?

– Zato što sam radoznao, kako
već rekoh. Daj da vidim te papire.

Ross pruži podebeo omot. Tasco-
sa je proučavao sadržaj.

– Nije loše – gundao je. – Što
bi trebalo da radim?

– Da ideš sa mnom u Santa Fe.

– Aha! Dobro. Pojest ćemo nešto.
Imat ćemo krasnu mjesecinu koja
će nam pokazivati put.

Ross je promatrao Tascosino lice.
Pristanak je bio proketo gladak.

Tascosa smota cigaretu i trgne
bradom.

– Ondje ćeš naći bocu.
– Nisam žedan.
– Gle! Prešao si u trezvenjake?
– Trudim se da ih oponašam.
– Da sam pijan, kladio bih se – promrsi Tascosa.

Jeli su šutke. Djevojka je pogledavala Rossa opominjući ga. No Tascosa se ponašao kao da je još onaj stari.

Kad su pili kavu, sunce je zalazilo. U kuću je nahrupio hladan vjetar. Maureen je pripalila svijeću.

Tascosa odloži šibicu i pride prozoru.

– Uskoro će biti mjesečine – najavio je.

– Vrijeme je dakle da se spremam – reče Ross.

Tascosa se okrenuo.

– Zašto? Ne idemo nikamo!

Ross se uznemirio. Uskoro će Tascosa pokazati pravo lice. Upitao ga je:

– Kako to misliš?

Tascosa pride ognjištu i okrene se.

– Prokleta izdajnička varalico! – reče hladno. – K vragu ti, tvoje lajanje i tvoji krivotvoreni papiri! Misliš li da ne znam što smjeraš?

Ross ustade.

– Tascosa, rekao sam ti istinu. Kunem se!

– Tako? – upita Tascosa i pogleda Rossa svjetlucavim očima. – Za što te je Hardy Newcomb kupio?

– Ni za što, kunem se.

– A jašeš konja s njegovim žigom!

K vragu, pomisli Ross, s tim sam morao računati.

– Vidiš? – pitao je Tascosa. – Svako djelo dode na vidjelo. Htio si mene i gospodicu Maureen izmamiti odavde i odvesti nas u stupicu upravo kao što si učinio s njezinim bratom.

– Prokleta laž! – reče Ross.

– Je li? – smijao se Tascosa. – Čudno, ha? Sjeti se, od svih metaka što su ispaljeni kod pilane, ti si jedini promašivao i jedini si izvukao cijelu kožu. Newcombovi najtvrdi

strijelci imali su mrenu na očima, je li? Nisu te uspjeli ni ogrepsti!

– Tascosa – javila se Maureen – s ubojstvom moga brata on nema nikakve veze.

– Oprostite – rekao je – ali ne znate ovoga čovjeka. Izdao je vašega brata i izdat će mene. Pouzdano!

Trnci su promiljeli niz Rossovu kralješnicu. Tascosa Kid tako je obožavao Seana Fitzgeralda da je u svojoj tuzi zamišljao krive pretpostavke. Sišao je s uma, ili je, na najboljem putu da side.

Tascosa pripali cigaretu i odmahne dim.

– Nisam zaboravio da si mi spasio život – nastavio je začuđujuće mirno. – Nisam od onih koji hladnokrvno ubijaju s leđa. Ali nisam takav slijepac da ne bih znao rasudivati. Budimo pošten: dajem ti revolver i pola sata prednosti. Tad ću te potražiti. Možeš otići, ili ostati. Ali, u tom si slučaju moj. To znaš vrlo dobro.

– Tascosa, sredi se! – reče Ross.

Tascosa korakne bliže i udari Rossa šakom po licu.

– Gubi se! – cicao je. – I ne prilazi konjima!

Ross obriše krv s lica, pride krevetu, spremi revolver i krene. Predobro je znao da nema izgleda suprotstaviti se Tascosi koji maše oružjem.

Kod vrata se okrenuo.

– Ako joj što učiniš – rekao je – izrešetat ću te, makar te za to morao iskopati iz groba!

* * *

Ross se neprestano ogledavao oko sebe, ali nigdje nije mogao otkriti Tascosinu sjenu. U naselju je pogledao niz cestu i uza nju. Ništa. Da se sakrije negdje, u nadi da mu Tascosa dode pred nišan? Bilo je to previše nesigurno.

Pogledao je prema tornju. S njega bi mogao vidjeti čitavo naselje i okolicu. Bilo bi to dobro mjesto za čovjeka s puškom. Ali Ross je nije imao. Morao je pristati na borbu izbliza. Revolverom. No kako da mu

se približi i da dođe u pogodan položaj?

Pomisao na bijeg odbacio je, koliko mu je god puta padala na um. Mjesečeva Vrata napustit će samo s Maureen, ili nikako.

Pogledao je preko ramena. Od Tascose još nije bilo ni traga ni glasa. Ali on se umije šuljati kao mačka, može u tami pogodati kao drugi pri jarkom svjetlu.

Ross zastane između dviju kuća i pokuša nešto smisliti. Ali misli su se isprepletale i proturječile si. Na kraju njih vrebala je panika.

– To je on htio postići! – reče Ross glasno.

S tim se mislima spustio u korito potoka, šmugnuo na drugu stranu, zavukao se u grmlje i izlio vodu iz čizama. Zatim je otišao još dublje u zaklon i krenuo natrag prema misiji. Cilj je neprestano držao na oku i oprezno se probijao prema njemu.

Iznad bregova na istoku nebo je postajalo svjetlije. Za jedan sat mjesečina će biti jaka kao danje svjetlo.

Ross se prišuljao zidu, stigao do podupora i uspravio se. Opazio je da se ti stupovi penju stepeničasto do krova, pokrivenoga debelim slojem trave i korova.

Ross obriše znoj s lica i izuje čizme. Zavežao ih je rupcem i objesio oko vrata. Polako, pedalj po pedalj, penjao se uz potporanj, pipajući neravnine i raspukline, grabeci stopalima svako uporište. Kad se napokon dovukao do krova, prsti su mu krvarili.

Prebacivši se na krov, legnuo je i hvatao dah. Iz svake pore izbijao je znoj.

Kad je ponovo obuo čizme, na istoku je već bilo mnogo svjetlije. Ogledao se oko sebe i zamislio se. Krovni pokrov, obrastao i zaglavljen, bio je po sebi velik teret za drvo na kojemu je počivao. Bilo je pitanje kako će dugo sve to izdržati nov teret i naprezanje. Ako se promi, to bi donijelo brz kraj.

Oprezno i polako puzao je Ross prema prednjoj strani, koja je završavala niskim zidićem, okrenuta

prema sjenovitoj šumi. Na rubu šume nije se opazalo nikakvo kretanje, ako se izuzme lako njihanje grana na vjetru.

Ross legne potrbuške, skinje šešir i počeo osmatrati između grmića korova. Ništa se nije moglo poduzeti, osim da se strpljivo čeka Tascosin dolazak. Jer kuća u kojoj je bila Maureen, i u kojoj su se nalazile zalihе jela, bila je jedina točka kojoj se Tascosa prije ili poslije morao približiti. A sreća neka bude u pomoći ako Tascosa sluti da Ross nije pobjegao glavom bez obzira, da ga ne čeka u naselju ili gore u prijelazu, nego da se vratio u luku k skrovištu.

Puna mjesečina sve se jače prolijevala naokolo, najprije po bregovima s one strane Pecosа, zatim je preplavljivala dolinu, dodirujući istodne uzvisine, između kojih se nalazi Rio Dulces. Malo poslije sve je bilo osvijetljeno i Ross je imao pregled kao da je sunčano podne.

S vremena na vrijeme Ross bi polegao čelo na preklopljene ruke, kako bi olabavio vratne mišiće. Kočio se. Stare rane boljele su ga i kad se nije mićao. U koljenu je nešto greblo. Prestar sam za tu igru, mislio je Ross.

Maureen se jednom pojavila vani i stajala na mjesečini, tako reći nekoliko koraka ispod Rossа. Gledala je prema naselju, po čemu je Ross znao da Tascosa za njim traga ondje negdje. To je u njemu izazvalo smiješak. Samo njuškaj ondje, kobile, mislio je, možda ipak nisi tako prepreden kako misliš. Ako si me već nazvao izdajicom, onda vjeruješ i to da sam kukavica koja ne želi ništa drugo negoli spasiti kožu, da sam zec koji se negdje skutrio ili je u trku.

Rossova glava ponovo je klonula. Bio je neizrecivo umoran.

Zvono je jednom potihlo zabrenčalo. Možda ga Tascosa traži ondje gore, mislio je Ross.

Mjesec je prešao svoju najvišu točku kad je zarzao konj.

Ross oprezno podigne glavu.

Na rubu šume stajao je čovjek koji je zvjerao desno i lijevo. Zatim je prešao slobodnu ravnicu koja ga je dijelila od misije.

Oznojenom rukom Ross jače stegne revolver, ali kažiprst je ostao labav na obaraču. Za siguran pogodak Tascosa bijaše predaleko. Osim toga, Ross ga nije želio ni ubiti ni raniti. Vrebao je mogućnost da ga zarobi.

Na petnaestak koraka od misije Tascosa je stao. Okrenuo se i osluškivao prilično dugo. /i i Ross ovlaži suhe usnice i sasvim se primakne rubu krova.

Tascosa je stajao zbunjena lica na svome mjestu, zatim je krenuo dalje. Poslije nekoliko koraka ponovo je zastao i osluškivao, okrenut Rossu leđima.

Ross spuzne polovicu tijela preko krovno ga ruba, zadrži se jednom rukom i onda skoči.

— Ruke uvis, Tascosa! — viknuo je.

Pad bijaše grub i ozlijeđeno koljeno je žigalo.

Tascosa Kid nije pomišljao na to da podigne ruke. Dok se Ross uspravljao, on se trzajem okrenuo i kopkao za revolverom.

Rossa Starkeyja spasilo je samo to što je oružje već imao u rukama i što je Tascosa pucao u okretu.

Brzina kojom je Tascosa potezao nije se mogla nadmašiti. Njegov pucaj stopio se s Rossovima.

Tascosa je potihlo jauknuo i zaturao natraške. Ross odskoči u stranu i okine što je brže mogao. Dotle su dva metka profučkala po kraj njegova lijevoga uha.

U paničnoj žurbi Ross je bjesomučno pucao, no nije pogadao. Igla je udarila u praznu komoru.

Tascosa Kid stajao je ukipljen, blijed kao okrečen zid. Gledali su se tako trenutak, a onda je Tascosi ispao revolver iz ruke.

— I baš si me ti morao skončati — reče Tascosa prigušeno. — Na neki način to ne valja.

Ross Starkey spusti prazan revolver, ali bio je i nadalje oprezan. Možda Tascosa ima skriveno oružje. No nije više imao snage da ga izvuču.

Tascosina su koljena popustila. Morao je kleknuti. Nagnuo je glavu naprijed, zastao tako i zatim pao na lice. U tom se položaju smirio. Na svijetlom pješćanom tlu pod njim počela se širiti tamna mrlja.

Maureen Fitzgerald bila je istrčala van i posla prema Rossu.

— Ross, Ross, je li ti se što dogodilo? — vikala je.

Ross zaniječe glavom i privuče je k sebi. Stajali su tako neznano dugo.

Zatim Ross pride Tascosi i okrene ga na leđa.

Tascosa Kid umro je tako hladnokrvno kako je živio. Na njegovu licu ostao je pomalo podrugljiv izraz.

* * *

Ross natovari leš na mazgu i prenese ga na staro groblje. Kad je iskopao grob, položio je Tascosu pažljivo u to počivalište i pokrio ga. Prije negoli ga je zatrpao, stavio mu je na prsa njegov ukrašeni kolt da miruje s njim.

U svitanje krenuo je Ross s Maureen u dolinu. Na rubu naselja okrenuo se u sedlu i zagledao se prema groblju.

— Nećemo reći da je posljednju borbu svoga života izgubio — rekao je. — Neka cvatu priče, umjesto cvijeća na njegovu grobu.

Kraj

U PRIPREMI:

Marshall Grover:

NARUČENIA SMRT

IZVANREDNO IZDANJE!
napeto štivo koje vas opušta!

MAGAZIN

